1935 JÚNIUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIV. ÉVF. | AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖZLÖNYE | 6. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.
Előfizetési díj 1935. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.
Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emele
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.
(Telefon: 237—22.)

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesületnek 1935. évi június hó 28-án délután 4 órakor Pécsett, a városi székház dísztermében tartandó évi

rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.

2. Ügyvezető jelentése.

3. Az 1934. évi zárszámadás és az 1936. évi költségvetés letárgyalása.

4. 16 választmányi tag megválasztása, a 15 kilépő választmányi tag helyett 1936. évi január hó 1-től számítandó 4 évre és 1 elhalálozott választmányi tag helyett a közgyűlés napjától 1937. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra. (A választmányból kilépnek, de újra választhatók: Ajtay Jenő, dr. Ajtai Sándor, gr. Andrássy Sándor, Beyer Jenő, gr. Festetich Kistóf, Fiedler Jenő, Huszár Tibor, Karsai Károly, gr. Keglevich Gyula, Kovács Gábor, dr. Papp-Szász Tamás, őrgr. Pallavicini Alfonz Károly, Rimler Pál, Takách Zsigmond, Pászthory Ödön.)

5. Esetleges indítványok.

Az Országos Erdészeti Egyesület Pécsi Közgyűlésének napirendje.

1. nap, június hó 28-án, pénteken.

Érkezés Pécsre a délben befutó vonatokkal. Fogadás a pályaudvaron. Külön villamosvasúti kocsik állnak a résztvevők rendelkezésére. A résztvevők elszállásolása, podgyászaiknak a szálláshelyekre való szállítása.

13.30 órakor ebéd az elsőrendű éttermek bármelyikében (Corso, kiosk, Nádor, Pannonia-pince, Széchenyi-kert, Vasúti étterem, Virágcsokor-kert kerthelyiség) a résztvevők szabad választása szerint.

16 órakor az Egyesület közgyűlése a Városi székház dísztermében.

18 órakor körséta a város nevezetességeinek megtekintésére.

19.30 órakor térzene az Erzsébet-sétányon (a Dóm előtt).

20 órakor ismerkedési társasvacsora az Aranyhajó kerthelyiségeiben, esős idő esetén a Nádor szálló télikertjében.

2. nap, június hó 29-én, szombaton.

7.45 órakor gyülekezés Széchenyi-tér északi (felső) részén.

8 órakor indulás autókon és autóbuszokon a tanulmányi kirándulásra. Útirány: Erdei műút, a Mecsek Egyesület menedékháza, Lapiskunyhó, csemetekert, Kozári vadászház. Pécs szab. kir. város erdőgazdaságát Rábay Gyula városi erdőmester mutatja be s az erdészetileg fontos és érdekes állományokat rövid tájékoztató vonalán ismerteti.

10 órakor villásreggeli a Kozári vadászház erdei parkjában.

11 órakor indulás a Pécsi Székesegyházi Uradalom Erdőgazdaságának megtekintésére. Útközben Európa egyik legmodernebben megépített és berendezett bányaműve, az uradalom tulajdonát képező és a Dunagőzhajózási Társaság bérletében levő Szent István-akna külszíni berendezésének bemutatása.

Kb. 12 órakor az uradalom „B", majd „A" gazdasági osztálya különféle származású, korú és fanemű állományainak megtekintése Kolossváry Andor uradalmi erdőtanácsos tájékoztató ismertetésével.

Kb. 14.30 órakor a mintegy 3 km hosszú igen könnyű gyalogtúrával a Kőlyuknak nevezett cseppkőbarlang megtekintése. Innen 15 percnyi séta után autókkal és autóbuszokkal indulás Sikondafürdőre.

18 órakor a telep megtekintése és fürdőzés, utána közös estebéd Sikonda szálló nagytermében.

3. nap, június hó 30-án, vasárnap.

7.30 órakor találkozás a Széchenyi-téren a villamosvasúti megállónál és indulás villamosokon a főpályaudvarra

Kb. 8 órakor indulás — legalább 100 résztvevő esetén különvonaton Siklósra.

Kb. 9.30 órakor érkezés Siklósra. Innen kocsikon gróf Benyovszky Móric nagybirtokos és Siklós nagyközség erdejének bejárása, Hendrey József m. kir. főerdőmérnök vezetésével.

Mindkettő jellegzetes Dráva-menti síkvidéki erdő, melynek talaja lépten-nyomon változik és a legelsőrendű humusztól a sivár homokig magában foglalja a síkvidéken előforduló összes talajféleségeket. A különféle talajokon mezőgazdasági közteshasználattal kapcsolatban a talajviszonyoknak megfelelő fanemekkel (kocs. tölgy, csertölgy, magas- és amerikai kőris, szil, amerikai dió, fekete-, erdei- és vörösfenyő, akác) megtelepített fiatalosok és különböző korú állományok megtekintése.

11 órakor az erdőben villásreggeli.

Kb. 13 órakor indulás vonaton Harkány fürdőre.

14 órakor társasebéd Harkányon. Innen a délutáni, vagy az esti órákban induló vonatok egyikével indulás Pécsre, az innen a hazautazásra igénybevenni szándékolt vonatok bármelyikéhez való csatlakozással.

Tudnivalók.

A közgyűlés résztvevőinek utazását és Pécsett való ellátását Pécs szab. kir. város Idegenforgalmi Irodája (Pécs, Városháza 73. Telefon: 22—74) intézi.

A közgyűlési tagok családtagjainak szórakoztatásáról a helyi bizottság gondoskodik.

A résztvevők elhelyezésére vonatkozó kívánalmakat az Idegenforgalmi Iroda a jelentkezések beérkezésének sorrendjében teljesíti.

A jelentkezők hozzátartozóikkal együttesen, illetve egy szobában nyernek elszállásolást. Önállóan jelentkezők lehetőleg külön szobákban, de a szükséghez képest együttesen helyeztetnek el, azonban sohasem többen, mint ketten egy szobában. Az Idegenforgalmi Iroda az ilyen csoportosításoknál természetesen figyelembe veszi az egyéni kérelmeket, amennyiben ezek vele idejében közöltettek. Magánhelyeken az Idegenforgalmi Iroda nem szállásol el. Lépéseket tettünk azirán t, hogy a közgyűlés résztvevői és azok hozzátartozói ez alkalommal is bármely menetrendszerű vonat használatára szóló kedvezményes vasútijegy váltására jogosító igazolványt kapjanak.

A részvételi díjakban bentfoglaltatnak az összes adókkal és borravalókkal — a szállás és élelmezés árán felül — a közgyűlés egész tartamára Pécs szab. kir. város egész területére szóló passepartout, amely a különben csak belépődíj mellett megtekinthető nevezetességek látogatására jogosít és a villamosvasutak összes vonalaira szóló sza-

badjegy ára. A kirándulásokon résztvenni szándékozók részvételi jegyeiket az Idegenforgalmi Iroda kirendeltségénél (Nádor szálloda) is megválthatják. Ugyanitt az Iroda kirendeltsége készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére a közgyűlés rendezéseire vonatkozó mindennemű felvilágosítással és útbaigazítással. Ugyanitt válthatók vissza a fel nem használt és még esedékessé nem vált étkezési szelvények.

A közgyűlésen résztvenni szándékozók jelentkezéseiket a csatolt és a lapból kivágható megfelelően kitöltött nyomtatványon közöljék Pécs szab. kir. város Idegenforgalmi Irodájával mielőbb, de legkésőbb 1935. évi június hó 25-ig. A jelentkezéssel egyidejűleg személyenként legalább 10 pengő ellátási költségelőleget kell az irodának befizetni akár postautalványon, akár postatakarékpénztári átutalással az Irodának 47.529. számú csekkszámlájára.

Az Iroda az ellátási szelvényfüzetet, valamint a kedvezményes vasútijegy váltására jogosító igazolványt azoknak, akik az ellátás teljes árát befizették — *díjmentesen* —, azoknak pedig akik csak előleget küldtek a *hátralékos tartozás utánvételezése mellett* küldi meg a szükséges tájékoztatókat, prospektusokat pedig az érkezéskor nyujtja át.

Amennyiben a jelentkezők száma nem érné el a százat, úgy a siklós—harkányi kirándulásra személyenként 1 pengőt kell ráfizetni, mert a Máv. csak 100 résztvevő esetén nyujtja a számítás alapjául vett kedvezményt.

Az Országos Erdészeti Egyesület és Pécs sz. kir. város Idegenforgalmi Irodája megjegyezni kívánja, hogy a késésekért, veszteségekért, károkért, valamint előre nem látható eseményekért nem szavatol, ezek veszélyét a résztvevők viselik.

Pécs szab. kir. város tekintetes Idegenforgalmi Irodája

Pécs.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek Pécsett, 1935. évi június hó 28-tól 30-ig tartandó közgyűlésen való részvételre jelentkezem.

Egyedül jelenek meg.

A közgyűlésen

kíséretemben lesznek:

összesen tehát..... személy.

Pécsre érkezem 1935. évi június hó.... napján.... órakor.

Igényt tartok a programszerű ellátásra:

Csak az első napon (ebéd, vacsora, éjjeli szállás, reggeli poggyász be- és kiszállítás, passepartout, villamosvasúti szabadjegy) I. 11.90 pengő, II. 10.20 pengő, III. 8.70 pengő.

Csak a második napon (2 reggeli, villásreggeli itallal, estebéd itallal, autóbuszjegy, éjjeli szállás, poggyász be- és kiszállítás, passepartout, villamosvasúti szabadjegy) I. 16.20 pengő, II. 13.80 pengő, III. 12.30 pengő.

Csak az első és második napon (2 reggeli, 1 villásreggeli itallal, 1 ebéd, 1 estebéd, 1 vacsora, autobuszjegy, 2 éjjeli szállás, poggyász be- és kiszállítás, passepartout, villamosvasúti szabadjegy) I. 22.90 pengő, II. 19.50, III. 16.50 pengő.

A közgyűlés egész tartama alatt 3 napra (2 reggeli, 2 villásreggeli itallal, 2 ebéd, 1 estebéd itallal, 1 vacsora, 1 autóbuszjegy, Harkány vasútijegy oda-vissza, 2 éjjeli szállás, poggyász be- és kiszállás, passepartout, villamosvasúti szabadjegy) I. 28.30 pengő, II. 24.90 pengő, III. 21.90 pengő.

(Az I. alatti ellátásban szállodai elszállásolást, a II. alattiban kollégiumi elszállolást és reggelit, a III. alattiban Pécs szab. kir. város diákszállójában való közös elszállásolást és reggelit nyujtunk.)

*) Elszállásolásomat szállodában, **egyágyas** szobában kérem, és ezért éjszakánként a megjelölt részvételi díjon felül 1.— P pótdíjat térítek.

*) Azoknál, akik egyedül érkeznek a közgyűlésre. (Ha egyedül való ellszállásolásom nem lehetséges, úgy amennyiben erre mód nyilik . . . . . ' kartársammal egy szobában való elszállásolásomat kérem.

*) A programszerű kirándulásokon kívül a város nevezetes-

ségeinek megtekintésére nyitott személyautókon rendezendő autókörsétán is részt óhajtok venni. Az ezért járó 2.20 P részvételi díjat egyidejüleg megküldöm.

*) A Sikonda gyógyfürdőre és Harkány-fürdőre tervezett kiránduláson fürödni is óhajtok. A kedvezményes fürdőjegy-szelvényért egyidejüleg 1.20 P-t küldök.

Egyidejüleg beküldöttem a 47.529 sz. postatakarékpénztári csekkszámlára való átutalással (postautalványon) az Önök címére a fentebb megjelölt ellátásra:

a jegyfüzet árának teljes kiegyenlítése fejében . . . . . P-t,

előlegül személyenkét . . . . P-t, összesen . . . . . P-t.

Kérem, hogy a részemről megjelölt ellátás utalványait tartalmazó jegyfüzetet, valamint . . . . . állomásról Pécsre és vissza kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolványt nekem (hátralékos tartozásom utánvételezése mellett) megküldeni szíveskedjék.

Kelt, ... 1935. évi . . . . . hó . . . n.

Olvasható aláírás: . . . . . .

Pontos cím: . . . . . .

*) A nem kívánt részt tessék törölni.

Meghivó

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának 1934. évi június hó 28-án (pénteken) délután ½3 órakor Pécsett a városi székház dísztermében tartandó ülésére.

Tárgysorozat:

1. Ügyvezető jelentése.
2. 1934. évi zárszámadás és 1936. évi költségvetés letárgyalása.
3. Esetleges indítványok.

Az elnök megbízásából:

Bíró Zoltán s. k.
ügyvezető.

Krónika

1. Májusi fagy.

Emberemlékezett óta nem jelentett ez a két szó olyan katasztrófát erre a szerencsétlen országra, mint éppen az idén.

Szokatlanul korán, nem a fagyosszentek táján, de május első hetében lepte meg az országnak úgyszólván minden vidékét, s a talajmenti részeken 7—8°-kal a fagypont alá sülyedt hőmérséklet mérhetetlen károkat okozott az egész országban.

Míg máskor az ilyen tavaszi fagyok az erdőgazdaságban inkább csak a mélyebb helyekre s az alacsonyabb, fiatalabb állományokra szorítkozva okoztak károkat, addig az idei fagy a kitettségre, magasságra, fekvésre való tekintet nélkül majdnem mindenütt pusztított.

Ha nem is volna alkalmas a fagykárokról vezetett statisztika arra, hogy abból a jövőre tanulságot vonhassunk, már pusztán a tények feljegyzése a különbségek megállapítása szempontjából is rendkívüli érdekes tanulmány lesz.

Mihalovich Sándor választmányi tagtársunk javaslatára

az egyesület vezetősége előterjesztéssel fordult a földmivelésügyi miniszter úrhoz aziránt, hogy a fagykárok mérvének és módjának bejelentésére az államerdészeti adminisztráció külső hivatalait megfelelő utasítással lássa el.

Ennek a statisztikai adatgyüjtésnek célja elsősorban az, hogy ennek alapján a pénzügyi kormányzattal a kérhető és elérhető adómérséklés tekintetében lehessen tárgyalásokat folytatni.

Kétségtelen azonban, hogy azok az adatok, amelyeket az államerdészeti hivatalok egész kerületükre vonatkoztatva fognak bejelenteni, nem tartalmazhatnak olyan igen érdekes aprólékos részleteket, amelyek pedig esetleg a messzebbmenő, a jövőre vonatkozó következtetéseknek is szolgálhatnának alapul.

Ez úton kérjük fel ezért mindazokat a tisztelt olvasóinkat és kartársainkat, akiknek kerületében, vagy működésük színterén a fagy az erdőben is jelentékenyebb kárt okozott, hogy arra vonatkozó megfigyelésüket, talaj- tengerszín feletti magasság, domborzati fekvés, kitettség, fanem, kor- és védőállomány lehető feltüntetésével közöljék az egyesülettel, hogy ezeket a megfigyeléseket azután valamilyen összefoglaló formában hozhassuk a szakközönség tudomására.

Mindenesetre kérjük arra is kiterjeszkedni, hogy a virágzásban, várható magtermésben is okozott-e kárt a fagy s ha igen, milyet, továbbá nem következett-e be fiatalabb egyedek, vagy fiatal hajtások teljes elpusztulása, végül kb. mennyi idő telt el, amíg a teljesen lefagyott hajtások vagy lombozat helyén új fakadt.

2. Az új értékesítési idény.

Az egy-egy termelési időszak alatt előállított fakészleteink hivatása az, hogy a piac szükségleteit ellássák legalább addig, amíg a következő évi termelés eredménye is piacképes állapotba jut.

Műfa-termékeink számottevő részénél maga a felhasználás lehetősége bizonyos mértékig idényszerű (pl. a bükk, gyertyán stb.) amennyiben a fülledés veszedelme miatt az előállított nyers rönköt feltétlenül előbb kell feldolgozni, mint ahogy a következő évi termelés feldolgozása elkövetkezhetik.

Ez már annyira közismert tény, hogy ennek a következményeit mindenki levonja és minden egyéb anyagot megelőzőleg iparkodik az ilyen fülledésnek kitett választékot elhelyezni és leszállítani.

Korán sincs azonban így ez a tűzifánál, ahol különösen a vékonydorongfa, de egyes fanemeknél még a dorong is szintén nagyon ki van téve a fülledés okozta megromlás veszélyének.

Míg a hasáb vagy hasított dorong kevésbé megfelelő raktározás mellett is alig szenved valami kárt, a már említett választékoknál a dorongot csak igen gondos raktározással, a vékonydorongot (botfa) pedig igen sok esetben még evvel sem tudjuk a fülledés és korhadás veszedelmétől a termést követő év tavaszán túl megmenteni.

A magunk érdeke és a józan gondolkodás kívánja tehát azt, hogy elsősorban ezeket a választékokat iparkodjunk értékesíteni.

Ha ezen a téren eredményt akarunk elérni, akkor feltétlenül szükség van az egyöntetü és egyértelmű eljárásra, lehetőleg az egész termelés részéről.

Mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy különösen a városi szükségleteket kielégítő, gépberendezésű aprítóüzemek elsősorban a hasábfát keresik. Majdnem azt mondhatjuk, hogy kényszeríteni kell a vásárlókat bizonyos mennyiségű dorongfa átvételére.

A magunk legelemibb érdeke kívánja meg azt, hogy ezt a kényszert a jövőben különösen a nagyobb vételeknél valamenynyien alkalmazzuk is.

Nem elegendő az, ha az eladásoknál a termelés átlagos arányszámának megfelelően kapcsoljuk be az eladásba ezeket a kényesebb választékokat, hanem a bekapcsolásnak olyan arányban kell történnie, hogy ezeket a választékokat még a megromlás előtt legyenek kötelesek a vásárlók átvenni, s a későbbi időkre csak olyan választékaink maradjanak vissza, amelyek a megromlás veszélyének aránytalanul kisebb mértékben vannak kitéve.

Nyíltan megmondjuk, olyan hallgatólagos megállapodásfélének képzeljük el ezt az eszélyesség által diktált eljárást,

amely mellett egyetlen termelő sem lenne hajlandó a tiszta hasábfát bizonyos mennyiségű dorongfa, elsősorban való átvételének kötelezettsége nélkül árubabocsátani.

Ha azok, a még mindig elég jelentős árkülönbözetek, amelyek a hasáb- és a dorongfa között vannak, egész a fogyasztóig érvényesülnek, akkor ezt a választékot a mai pénzszűke mellett feltétlenül megkedveltetik a közönséggel.

Megkönnyíti a helyzetet az is, hogy a közintézmények szükségleteinek fedezésénél a dorongfa kötelezőleg van előírva.

A mai kötött forgalom pedig bizonyos mértékű garanciát nyujt arranézve, hogy ilyen feltételek mellett is mindenkinek a készletére rákerül idejében a sor, aki nem fog túlzott árigényeket támasztani.

Egyes választékok (vékonydorong-, fenyő-, tűzifa stb.) különleges minőségét vagy romlandóságát az intézőbizottság az igazolványok kiadásánál bizonyos mértékig honorálni tudta.

Mivel azonban az igazolványokon a fanem és választék feltüntetve nincs, de az ellenőrzés lehetetlensége miatt a feltüntetés sem járna ebből a szempontból kézzelfogható eredménynyel: az érdekek megvédésének egyedül lehetséges módja az, ha a termelés maga folytat az értékesítésnél olyan politikát, amely mellett ezeket az érdekeit meg tudja védeni.

Nem utolsó sorban kell itt tekintetbe venni a saját és a helyi szükségletek kielégítését is.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni azt, amire különben termelőink legnagyobb része már hál'Istennek áttért, hogy ezekre a célokra csak a leggyengébb minőségű választékokat, (galyfa, vékonydorong, tuskó, gyérítési anyagok, lágy tűzifa és esetleg kemény dorong) használjuk fel.

Sehogyse felejtsük el, hogy a vasúti szállítási díj a tűzifára, annak minőségére való tekintet nélkül egyforma.

Míg tehát a príma bükkhasábnál ez a fuvardíj a feladó állomási árnak talán csak 20—30%-át fogja kitenni' az alárendeltebb választékoknál akárhányszor a feladóállomási érték 60—70%-ára, sőt ennél nagyobb összegre is rúg.

Ha már most figyelembe vesszük azt, hogy a feladóállomási árat a használhatóság és tüzelőerő arányában szoktuk megszabni, akkor mindnyájan láthatjuk, hogy ezt az eltolódást,

amit a vasúti fuvardíj előidéz, a gyengébb választékok nem bírják meg.

Amíg a feladóállmási árak között akárhányszor 50%-os különbség is van, addig a rendeltetési állomáson, tehát a tulajdonképeni felhasználási helyen ez az értékkülönbözet már 25—30%-ra, vagy még ennél is kisebb mennyiségre csökken.

Az árkülönbségnek ez a csökkenése azután könnyen érthetővé teszi, miért olyan nehéz ezeknek a választékoknak a távoli piacokon való értékesítése, pedig az alárendelt minőségű választékok az ország tüzelőanyag ellátásában napról-napra fontosabb szerepet lesznek hivatva betölteni.

Mindnyájan igen jól tudjuk s ehelyütt is többször rámutattunk arra, hogy az utolsó 2—3 év erőltetett termelési iramát a magyar erdőgazdaság hosszabb időn át nem bírja.

Mintha az új törvény életbelépése, — ami remélhetőleg nem fog sokat váratni magára — már maga a törvény is jelentősen korlátozza a rendkívüli használatok engedélyezését.

Számolnunk kell tehát azzal, hogy a főhasználat jellegű termelések és ezekkel együtt a távolabbi piacokon is értékesíthető választékok mennyisége jelentékenyen megapad.

Ha tehát a magyar termelés az ország ellátásában meg akarja tartani azt az uralkodó poziciót, amit az utolsó időkben el tudott érni, akkor azon kell iparkodnunk, hogy ezekből a nagy távolság mellett is értékesíthető választékokból minél többet tudjunk elvonni a helyi fogyasztástól.

Mert fokozni előreláthatólag csak a gyengébb választékok mennyiségét tudjuk, majd a legközelebbi időben.

Nemzeti és magyar hivatás ez, mert minden vagón tűzifával, amit a távoli piac részére mentünk meg, apasztjuk a külföld fa behozatalát és javítjuk a külkereskedelmi mérlegünket.

Erre a célra még mindig rendelkezésünkre áll a legtöbb helyütt értékesítetlenül visszamaradó tuskó.

Igen sok olyan síkvidéki és enyhelejtőjű erdőnk van még, ahol a tuskót aggodalom nélkül ki lehet szedni.

Sőt véleményünk szerint a talajnak a tuskók kiszedésével járó részleges megforgatása egy vágásfordulóban egyszer, csak előnyös lehet az újonnan telepítendő erdőre is.

Azt már egész biztosan állíthatjuk, mert hiszen elég gya-

korlati tapasztalatunk van arra, hogy a természetes felújítás éppen ezeken az irtáshelyeken jelentkeznék legbiztosabban és fejlődnének legszebben, ahol a lehulló mag a nyers talajjal tudott érintkezni, sőt sok esetben az irtás során bizonyos mértékű takarást is kapott.

Sőt ezeken a foltokon a gyomosodás sem olyan buja és olyan veszedelmes, mint az erdő érintetlen részein.

A mesterséges felújítás munkáját pedig az irtás feltétlenül megkönnyíti, márcsak azért is, mert a sarjak által való elnyomás veszélyétől a telepítendő fiatalost majdnem teljesen meg tudjuk menteni.

Pedig a tuskófa különösen kazántüzelésre (cséplőgép, gőzeke, stb.) elsőrendűen alkalmas és használható.

Szükségesnek tartjuk ezért erre a körülményre is felhívni a gyakorlati erdőgazdáink figyelmét.

3. Az első évnegyed fabehozatali forgalma.

Ideiktatjuk a statisztikai hivatalnak 1935. évi első három hónapjára vonatkozó kimutatását mennyiség és érték szerint csoportosítva.

Fabehozatalunk mennyisége az 1934. és 1935. év első három hónapjában 10.000 kg-os kocsirakományokban.

	1934.	1935.	Az 1934. évivel szemben	
			több	kevesebb
Tűzifa	4736	3791	—	945
Faszén	773	685	—	88
Bányafa	1299	1502	203	—
Gömbölyű fenyőfa	742	543	—	199
Gömbölyű lombfa	242	218	—	24
Hegyezett karó	11	1	—	10
Bárdolt fenyőfa	1023	475	—	548
Vasúti talpfa	12	84	72	—
Kádárfa	11	12	1	—
Bognárfa	3	4	1	—
Fűrészelt fenyőfa	4841	3989	—	852
Fűrészelt lombfa	76	148	72	—
	13769	11452	349	2666

Fabehozatalunk értéke az 1934. és 1935. év első három hónapjában. Érték 1000 pengőkben.

	1934. I—III.	1935. I—III.	Az 1934. évivel szemben	
			több	kevesebb
Tűzifa	829	657	—	172
Faszén	472	399	—	73
Bányafa	355	461	106	—
Gömbölyű fenyőfa	268	181	—	87
Gömbölyű lombfa	111	95	—	16
Hegyezett karó	7	1	—	6
Bárdolt fenyőfa	530	241	—	289
Vasúti talpfa	4	36	32	—
Kádárfa	16	13	—	3
Bognárfa	2	3	1	—
Fűrészelt fenyőfa	3724	3027	—	697
Fűrészelt lombfa	58	144	86	—
	6376	5258	225	1343

Bár a szokatlanul enyhe télnek és gazdasági viszonyok romlásának is jelentékeny része van az úgy mennyiség, mint értékbeli visszaesésben mégis örömmel állapíthatjuk meg, hogy a behozott nyers és megmunkált fa értéke, ami eddig a külkereskedelmi mérleg legsúlyosabb tétele szokott lenni, ebben az évnegyedben már a nyers pamut és papír mögött a harmadik helyre szorult.

Mélyen alatta maradt azoknak az értékeknek, amiket egyes mezőgazdasági vagy ipari cikkek kiviteléért a magyar közgazdaság kapott, mert hiszen a búza, vágó- és igásállatok, disznózsír és szalonna, baromfi, villamosgépek vagy vasfélgyártmányokért elért bevételek mindegyike meghaladja az 5 millió pengőt, éspedig nagyobb tétellel, mint amennyivel a fabehozatal értéke az 5 millión felül emelkedett.

Sőt, örömmel konstatálhatjuk azt is, hogy a búza- és állatkivitel értéke egyenként is meghaladja a behozott fa és faszén értékének kétszeresét.

A visszaesés mérvével még mindig nem vagyunk megelégedve s az a meggyőződésünk, hogy a termelés megfelelő össze-

fogása esetén a különböző műfaválasztékok behozatalát is tudnók még csökkenteni.

4. Tanulságok.

Egy éve mult már annak, hogy a szállítási igazolvány-rendszer és az árvédelmi intézkedések érvényben vannak s ez az egy év, különösen pedig a szokatlanul enyhe tél, már elég bőségesen adta a tanulságokat.

Senkit sem érint kellemesen az a körülmény, hogy a szállítási lehetőségek az utolsó hónapokban ilyen erősen lecsökkentek s a legnagyobb gondot ez a kérdés éppen az intézőköröknek okozza.

Kétségtelen ugyanis, hogy azok a nehézségek, amelyek egyik-másik termelőnél az ügyletek lebonyolítása elé torlódtak, meghaladják azt a mértéket, amit minden új intézménynél gyermekbetegségnek szoktunk tekinteni.

Bár meggyőződésünk az, hogy normális téli időjárás mellett a fölmerült panaszokra semmi ok nem lett volna, mégis kutatnunk kell az esetleges hibákat és hiányokat, hogy azokat idejében ki lehessen küszöbölni.

Általános a panasz, hogy míg egyes termelők készleteiknek 80—90, sőt annál nagyobb %-át is elszállították, mások még ma is alig érték el a 60%-ot.

Mi ezt a tényt az adatok teljes és pontos ismerete mellett három okra vezetjük vissza.

Az első ok kétségtelenül a hibás bejelentésekben rejlik.

Anélkül, hogy bárkit is szándékossággal vádolnánk, meg kell állapítanunk azt, hogy sok termelő jelentett vasúti szállításra jóval nagyobbb készletet be, mint amennyit az idők folyamán tényleg vasúton el is szállított.

Volt olyan bejelentő, akinél a vasúti szállításra bejelentett készleteknek 30%-a, sőt volt olyan is, akinél azoknek 60%-a került helyi fogyasztás útján értékesítésre.

Ezek a %-ok egyik-másik bejelentőnél többszáz, sőt ezer vagónra is rúgtak.

Mi volt most ennek a természetes következménye?

A legjobban egy példával világíthatjuk meg.

Az 1000 vagónos bejelentésből március végéig 350 vasúti kocsirakomány került helyi eladás útján értékesítésre, amiből

azonban csak 50 kocsirakomány esett az október végéig terjedő értékesítési időszakra, a többi a november 1-ével kezdődő téli időre.

Az első készletapadást a tulajdonos csak október hó végével jelentette be s így, mivel október végéig mintegy 40%-ra kaphatott szállítási igazolványt, az 1000 vagónos alap figyelembevételével 400 vagónra kapott szállítási igazolványt, holott végeredményében a 650 vagónos helyes alapon csak 260 vagónra lett volna igénye.

Ha a 400 vagónt a 650 vagónhoz arányítjuk, akkor kiderül, hogy a birtokos tulajdonképpen a vasúti szállításra váró készleteinek több mint 60%-ára kapott már október végéig szállítási igazolványt akkor, amikor azok a birtokosok, akik készleteiket ebből a szempontból is pontosan jelentették be, csak 40% erejéig kaphattak igazolványt.

Különösen áll ez a Faforgalmi R.-t. részére lekötött készletekre, mivel a Faforgalmi csak tényleg vasúton vagy hajón való szállításra szánt tűzifát vásárolt s ennek a mennyiségét az eladó az előleg igénybevételekor az állami erdőhivatal helyszíni felvételével volt köteles igazolni.

Csak természetes dolog, hogy ezek az eltolódások a november, december és január hónapokban kiadható volt jelentékeny % számok alapján még fokozódtak, éspedig minden esetben a pontos bejelentő hátrányára.

Az eltolódások másik indoka a közszállításoknak soronkívül való kiszolgáltatása volt.

Volt olyan termelő, aki a július, augusztusban kiadott megrendelésre a szállítási igazolványt csak október második felében kérte ki, amikoris ezen a címen már majdnem összes megmaradt készleteit elszállíthatta, mert az eddig kiadott szállítási igazolványokat mind magánszállításra használta fel.

El kell ismernünk, hogy a harmadik ok egy elhibázott intézkedés volt, amely intézkedés kiadásánál azonban az összes intézőköröket a legnagyobb jószándék vezette.

December és január hónapokra ugyanis az intézőbizottság javaslata alapján a minisztérium a bejelentett készleteknek közel 25%-ára adott szállítási igazolványt.

Tél elején és közepén történt ez az intézkedés, mert min-

denki attól félt, hogy hirtelen beálló erős hideg esetén a még kinnlévő 10—12.000 vagónra szóló szállítási igazolvány csak egy-két hétig fogja a forgalom szükségleteit fedezni.

Az időjárás azután minden aggdalomra rácáfolt.

Amíg november elején a budapesti gőzfavágók tűzifahiány rémétől rettegtek s ez ellen kértek intézkedéseket a kormányzattól, addig december második felében már nem tudták a befutó szállítmányokat sem átvenni s mindenképpen iparkodtak, hogy meglévő kötéseiktől szabaduljanak.

Eladni ebben az időben jóformán csak az tudott, akinek bükkhasábfája volt és a budapestiek még a dorong átvételétől is idegenkedtek.

Míg bükkhasáb alig volt a piacon, a cser, tölgy és egyéb készletek majdnem eladatlanul hevertek.

Ennek a három oknak a következménye volt azután az, amit már említettünk, hogy míg egyes készlettulajdonosok 80—90, sőt annál nagyobb %-ot is értékesítettek, a készlettulajdonosok számottevő része alig jutott túl 50% értékesítésénél.

Különösen állott ez a Faforgalmi Rt. részére eladásokat eszközlő birtokosokra, mert a Faforgalmi eladásait ezen felül még két körülmény nehezítette meg lényegesen.

Az egyik körülmény az volt, hogy igen sok termelő gazdaság csak a kevésbé keresett, nehezen értékesíthető választékait ajánlotta fel a Faforgalminak, amelyeken az a lanyha kereslet mellett túladni nem tudott.

De még a nagyon keresett választékok eladását is megnehezítette a mennyiségi korlátozás, hogy Budapesten 100, a vidéken 50, illetőleg 25 kocsirakománynál kisebb tételeket nem bocsáthatott áruba.

És ez a korlátozás a vidékre vonatkoztatva csak március. Budapestre vonatkoztatva pedig csak április havában szünt meg.

Talán joggal lehet feltenni ezek után a kérdést, vajjon ellenkezik-e az észszerűséggel, a helyes gazdasági politikával és az osztó igazsággal az intéző köröknek az a rendelkezése, amelyik szerint a készleteik nagyobb részét eladott termelőknek és kereskedőknek meg kellett várniok azt, míg az elmaradottak is utólérik őket az értékesítés terén?

Úgy véljük, nem kell bizonyítani annak az intézkedésnek

a helyességét, amelyik azt célozza, hogy a magyar piac a bükk tüzifa elfogyasztása után a cser és tölgy tüzifát is vegye fel.

De azt hisszük, azzal is tisztában van mindenki, mit jelentett volna az, ha az idei enyhe tél után az intéző körök 20—25.000 vagón magyar tüzifának piacra hozását tették volna lehetővé.

Az intézkedésnek tehát igenis komoly indokai vannak s a cél a gyengébb választéknak és sok tekintetben a gyengébb birtokosnak, legelsősorban pedig a tüzifa árának a védelme.

Akik régebb idő óta foglalkoznak tüzifa értékesítésével, azok igen jól tudják, mi szokott bekövetkezni a tüzifaárakban egy-egy ilyen enyhe tél után.

Ezt a katasztrofális árzuhanást nem lehet mással, csak a kínálat csökkentésével megakadályozni.

Ezt a kevés kínálatot pedig elsősorban azok részére kellett visszatartani, akik az értékesítésnél — túlnyomóan nagy részben önhibájukon kívül — erősen visszamaradtak.

A mult évi termelésben egyébként is a bejelentések tanusága szerint, aránytalanul nagy mennyiségben volt bükk tüzifa, mert mindössze alig 1000 vagónnal volt kevesebb, mint a cser, tölgy és kőris tüzifa együttvéve.

Végül itt van még a behozatal kérdése is.

Sokszor hangzott az indokolatlan panasz, hogy a külföldi tüzifát a kormányzat előnyben részesíti a belföldivel szemben.

Elsősorban meg kell állapítanunk azt, hogy a mult évi 20.000 vagónos tüzifabehozatalból jóval nagyobb rész esik a tavaszi, illetőleg az év elejei szállításokra, mint az évvégiekre.

A kontigentált mennyiségen felül mintegy 5000 vasuti kocsirakomány a kettős birtokok és a határmenti forgalom révén jöt be az országba.

A kérdésnek nem minden részlete tárgyalható itt, mert maga a lap kerete sem engedi meg, hogy azokat itt azzal a részletességgel kifejthessük, ami megértésükhöz szükséges.

Megnyugtathatjuk azonban a közönséget afelől, hogy a kormányzat és intézőkörök e téren is minden lehetőt megtettek a magyar tüzifa védelme érdekében.

A közleményünk bevezető részében feltárt hibák és hiányok kiküszöbölésére már többféle tervezet merült fel.

Bizonyos tárgyalások is voltak ebben az irányban s reméljük, hogy az elmult év tanuságai alapján sikerülni fog ezeket a hibákat a jövőben a lehetőség mérvéig kiküszöbölni.

Vizsgálatok az alföldi homokos erdőtalajok phosphor és káli gazdálkodásáról, különös tekintettel az alföldfásításra

A M. kir. József Nádor Műegyetem Erdőmérnöki Osztályának Növénytani Intézetéből.

írta: Dr. Fehér Dániel.

(Befejező közlemény.)

A vizsgálatok eredményeinek gyakorlati hasznosítása céljából természetesen tudnunk kell az ákácnak phosphor- és káliigényeit. A következőkben közlöm *Fekete* után a mezőgazdasági növényeink phosphor- és kálifelhasználását hektáronként kg-okban.

	K_2O	P_2O_5
Gabonafélék	32	24
Hüvelyesek	50	30
Repce	58	48
Burgonya	120	36
Cukorrépa	184	32
Széna	80	30

Fontosabb fafajaink phosphor- és káliigényei *Ebermayer* után a következő:

		K_2O	P_2O_5	
Bükk vágásforduló	120	év	5.90	2.59 kg/ha
Tölgy vágásforduló	50	„	3.05	1.08 „
Lúcfenyő vágásforduló	120	„	7.45	1.85 „
Jegenyefenyő vágásforduló	120	„	4.07	1.54 „
Erdeifenyő vágásforduló	100	„	2.35	1.09 „
Nyír vágásforduló	50	„	2.46	1.39 „

A nemzetközi talajtani társaság különösen *König, Hasenbäumer* és *Lammermann* vizsgálatai alapján megállapította a

7. sz. táblázat.

Szám	Fafaj		K_2O szükséglet kg/ha y^1	$\frac{32}{y^1}=q^1$	$\frac{16}{q^1}=x^1$	P_2O_5 szükséglet kg/ha y	$\frac{24}{y}=q$	$\frac{25}{q}=x$
1.	Ákác	Vágásforduló						
	I. Termelőhelyi osztály	20 év	29·5	1·08	13·88	10·6	2·26	11·06
		30 „	24·6	1·26	12·70	8·5	2·80	9·93
		40 „	21·—	1·52	10·59	7·5	3·20	7·81
	II. „ „	20 „	26·6	1·20	13·33	10·—	2·40	10·42
		30 „	21·2	1·51	10·60	7·4	3·24	7·72
		40 „	18·3	1·75	9·14	6·2	3·87	5·46
	III. „ „	20 „	23·9	1·34	11·94	9·8	2·45	10·02
		30 „	18·7	1·71	9·36	6·5	3·69	6·77
		40 „	15·6	2·05	7·80	5·3	4·52	5·54
	IV. „ „	20 „	20·2	1·58	10·13	8·9	2·70	9·26
		30 „	15·8	2·03	7·88	5·9	4·07	6·14
		40 „	12·7	2·52	6·35	4·4	5·45	4·59
	V. „ „	20 „	15·8	2·03	7·88	7·4	3·24	7·41
		30 „	12·9	2·48	6·42	5·1	4·70	5·32
		40 „	9·7	3·30	4·85	3·5	6·87	3·64
	VI. „ „	20 „	9·7	3·30	4·85	6·9	3·48	7·18
		30 „	8·8	3·64	4·34	3·9	6·15	4·07
		40 „	7·1	4·51	3·55	2·9	8·27	3·02
2.	Feketefenyő	100 „	2·35	17·87	0·84	1·09	22·02	1·14
3.	Tölgy	50 „	3·05	10·49	1·53	1·08	22·22	1·13
4.	Nyár	120 „	5·90	5·42	2·77	2·59	9·27	2·70
5.	Nyír	50 „	2·46	13·01	1·23	1·39	17·27	1·45
6.	Éger	50 „	2·46	13·01	1·23	1·39	17·27	1·45

32 = a mezőgazgaság növények káliumszükséglete kg/ha.
y^1 = az erdei fák káliumszükséglete kg/ha vágásfordulónként.
16 = az erdőgazdasági talajok káliumhatár értéke mg/100 q.
x^1 = az erdei talajok káliumhatárértéke.
24 = a gabonaneműek foszforsav szükséglete kg/ha.
y = az erdei fák foszforsav szükséglete kg/ha, vágásfordulóként.
25 = a mezőgazdasági talajok foszforsav határértéke, König Hetsenbaumer és Lemmermann után mg/100 q.
q = az erdei talajok foszforsav határértéke.

8. sz. táblázat.

Termőhelyi osztály	I.					II.					III.					IV.					V.					VI.				
Vágásforduló éve	Fahozadék	Fasorozat		szüéséglet		Fahozadék	Fasorozat		szükséglet		Fahozadék	Fasorozat		szükséglet		Fahozadék	Fasorozat		szükséglet		Fahozadék	Fasorozat		szükséglet		Fahozadék	Fasorozat		szükséglet	
		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O		∅ 7 cm fölött	∅ 7 cm alatt	P_2O_5	K_2O
	m^3	%	%	kg/ha		m^3	%	%	kg/ha		m^3	%	%	kg/ha		m^3	%	%	kg/ha		m^3	%	%	kg/ha		m^3	%	%	kg/ha	
20	322	73.9	26.1	10.6	29.5	282	67.4	32.6	10.-	26.6	242	57.7	42.3	9.8	23.9	196	44.9	55.1	8.9	20.2	144	30.4	69.6	7.4	15.8	82	12.7	87.3	6.9	9.7
30	414	80.2	19.8	8.5	24.6	364	79 4	20.6	7,4	21.2	309	76.2	23.8	6.5	18.7	254	69.7	30.3	5.9	15.8	195	57.8	42.2	5.1	12.9	125	39.7	60.3	3.9	8.8
40	474	81.2	18.8	7.5	21.-	412	80.5	19.5	6.2	18.3	351	79.8	20.2	5.3	15.6	280	77.-	23.-	4.4	12.7	210	72.9	27.1	3.5	9.7	141	55.-	45.-	2.9	7.1

mezőgazdasági talajokra azokat a határokat, amelyeken alul a K és P mint minimumfaktor lépnek fel. Ezek a határok a következők: káli 160 mg/1000 g, phosphor 250 mg/1000 g, természetesen mindig 1%-os citromsavban oldható minőségeket feltételezve. Ezeknek az adatoknak az alapján megfelelő számfejtéssel a kisebb felhasználódást tekintetbevéve, *Fekete* és *Lemmermann* adatainak a felhasználásával az egyes fafajokra is meg lehet állapítani azt az alsó határt, amelyen alul az illető talaj P és K szempontjából kielégítően ellátottnak és amelyen felül P és K szempontjából jól kielégítettnek tekinthető. A 7. sz. táblázat mutatja ezeket az alsó határértékeket. Ezeknek az alapján most már megszerkeszthetjük *Fekete* legújabb adatai alapján a különböző termőhelyi osztályokba sorolt ákácerdők P és K igényeit, ha tekintetbe vesszük, hogy *Vadas* szerint az ákác 7 cm ⌀-nél vastagabb ágai 0.439 kg/m³ P_2O_5-t és 1613 kg/m³ K_2O-t, 7 cm-nél vékonyabb ágai 1284 kg/m³ P_2O_5-t és 2462 kg/m³ K_2O-t tartalmaznak. (L. 8. sz. táblázat.)

Ha most már mindezen táblázatokban közölt adatok alapján összefoglalóan áttekintjük az ákáctól kezdve az összes tekintetbejövő fontosabb fafajokat az alkalmasság szempontjából, úgy csakhamar látni fogjuk, hogy a megvizsgált területek túlnyomó része még az ákác III. s IV. termőhelyi osztálya által támasztott igényeket sem elégíti ki, sőt közel 50%-a az összes területeknek olyan, hogy bár a többi fafaj igényeinek maradék nélkül megfelelnek, mégis az ákácgazdálkodás szempontjából rosszállapotban lévőnek mondható. (Lásd 9. sz. táblázatot.)

Csak ezek a vizsgálatok adják meg a magyarázatot ahhoz, hogy miért nem sikerült az ákácerdősítés a legtöbb szegényebb és kevesebb ásványi táplálóanyaggal rendelkező homokos talajon. Nem sikerült egyszerűen azért, mert a nagyigényű ákácot olyan helyekre telepítették, ahol ez magasabb igénye következtében tápanyagszükségletét kielégíteni nem tudta. Miután a növekedési zavarok az előbb vázolt határnak lefelé menő átlépése esetén hirtelen lépnek fel, úgy természetesen könnyen érthető az, hogy még azokon a területeken is, amelyek kis mérvben még a minimális határértékeken felül fekvő phosphor és káli anyagkészletét tartalmazták, az ákác mindaddig, amíg a terület kihasználásával

9. sz. táblázat.

A kísérleti terület száma	Citromsavban oldható Kali mg/100 g	Citromsavban oldható Phosphorsav mg/100 g	Robinia pseudacacia																					Pinus nigra	Quercus robur	Alnus glutinosa	opulus alba	Betula pendula
			Termőhelyi osztály																									
			I.			II.			III.			IV.			V.			VI.										
			Vágásforduló evekben																									
			20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	20	40	100	50	50	120	50
			K_2O-tartalom határértéke kg/ha																									
			13·88	12·70	10·59	13·33	10·60	9·14	11·94	9·36	7·80	10·13	7·88	6·35	7·88	6·42	4·85	4·85	4·34	3·55	0·84	1·53	1·23	1·23	2·77
			P_2O_5-tartalom határértéke kg/ha																									
			11·06	8·93	7·81	10·42	7·72	5·46	10·02	6·77	5·54	9·26	6.14	4·59	7·41	5·32	3·64	7·18	4·07	3·02	1·14	1·13	1·45	1·45	2·70
			* -	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
1.	2·10	7·53	—	—	—	—	—	+	—	+	+	—	∓	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+
2.	1·85	3·60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
3.	1·63	3·22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
4	2·15	3·03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+
5.	1·61	3·12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
6.	3·14	1·82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
7.	2·28	2·38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+	+	+
8.	4·96	2·29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
9.	4·16	3·12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	—	—	—	—
10.	1·17	4·45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	—	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+	+	+
11.	4·86	1·27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	—	—	—

12.	4·18	2·85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+	+
13.	4·69	3·11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
14.	2·22	1·68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
15.	2·84	2·51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
16	2·07	2·55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
17.	1·52	2·84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
18.	3·86	2·56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
19	2·22	1·92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
20.	1·16	2·76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
21.	1·61	2·58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
22.	4·14	2·87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	—
23.	2·35	3·90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	—	—	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+
24.	3·20	2·23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
36.	1·85	4·94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	—	—	—	—	+	+	+	+	+	+	+	+
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
37.	1·85	2·30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
38.	1·72	2·35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—
39.	2·01	2·41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+	+	+	+	+	—

*) felső kali, alsó phosphor.

az alsó határt át nem lépte, jó eredményeket mutatott. Miután azonban a II. vagy a III. fordulószakban elvégre mégis csak bekövetkezett a tápanyagkészletnek a fentvázolt határértékig való kimerítése, úgy természetesen beállottak azok a zavaró jelenségek, amelyek végeredményben az annyira ismert és olyan káros hatással bíró növekedési zavarokat idézték elő. *Éppen ezért most már az itt közölt alapos és kimerítő vizsgálatok alapján bátran kimondhatjuk, hogy az ákáccal való erdősítés a legnagyobb gondot és körültekintést kívánja. Ez a fafaj csakis olyan talajok erdősítésére alkalmas, amelyek megfelelő tápanyagtartalommal rendelkeznek ahhoz, hogy az ákácnak éppen a rövid vágásfordulójával és az ehhez kapcsolódó nagyobb rentabilításával összefüggő magasabb igényeit ki tudják elégíteni. Azért tehát a magam részéről ezen minden kétséget kizáró és világos adatok alapján javasolnom kell, hogy az Alföld erdősítésénél számbajöhető területek tápanyagtartalmát lelkiismeretes és pontos mérésekkel előzőleg állapítsuk meg és ennek megfelelően válasszuk azután az egyes területekre az erdősítendő fafajt.* Hiszen a vizsgálatok eredményei világosan mutatják, hogy azok a területek, amelyek az ákác szempontjából komolyan számba sem jöhetnek, a nagyobb vágásfordulóval bíró és így igénytelenebb feketefenyőnek még kiváló termőhelyet nyujthatnak. *Felmerül most már természetesen az a kérdés, hogy vajjon az ákácerdők fenntartása egyáltalában lehetséges lesz-e a jövőben olyan mértékben, amint az a multban lehetséges volt.* Erre a felelet nagyon egyszerű. *Ott, ahol a vizsgálatok a megfelelő energiakészletet az ákácgazdálkodás szempontjából kimutatják, arra az időre, amíg ezek a készletek elegendők, az ákácgazdaság természetesen fenntartható lesz.* De korántsem kell azt hinnünk, hogy az ákác, illetőleg az ákácgazdálkodás később megfelelő rendszabályok alkalmazásával nem volna fenntartható. Ha ezen erdőknek nagy jövedelmezősége, vagy más gazdasági jelentősége, így például a nagy fainség fenntartásukat szükségessé teszik, úgy véleményem szerint nem marad egyéb hátra, *mint komoly megfontolás tárgyává tenni azt, hogy nem volna-e lehetséges az erdőgazdaság jövedelmezőségének határain belül ezen erdők talajának az ásványi anyagkészlet szempontjából való megjavítását megfelelő kísérletek után*

tervbevenni. Nekem az a meggyőződésem, hogy ez a jövőben járható út lesz. Addig is azonban ismételten hangsúlyoznom kell, hogy az erdősítés szempontjából tekintetbe jövő területek energia- és tápanyag mennyiségének megfelelő talajtérképek útján való kimutatását elengedhetetlenül szükségesnek tartom. *Hasonlóképen azt is hangsúlyozni óhajtom, hogy a homokos talajok kizsarolását és kiélését éppen az ákácgazdálkodásban túlzott mértékben alkalmazott gyakori tisztítások és áterdőlések, amelyek ásványi anyag szempontjából éppen a legértékesebb anyagtól és energiakészlettől fosztják meg az erdőt, rendkívül előmozdítják.* Tökéletesen helyes tehát az a felfogás, amely az eddigi sarjerdőüzem helyett a zárt szálerdő gazdaságot sürgeti. Nincs kizárva ugyanis, hogy a növekedési zavarok egyrészét a gyökerek elöregedése is okozhatja. De emellett egészen bizonyos az, hogy éppen a sarjerdő gazdaságnál a buján feltörő sarjaknak a ritkítások alkalmával való eltávolítása az ásványi anyagkészlet szempontjából egyenesen rablógazdaságot jelentenek. Az, hogy az ákácosok területén a mezőgazdasági köztes használat szintén az ásványi anyaggazdálkodás szempontjából végzetes hatású, nem szorul külön magyarázatra. Hiszen 3—4 év alatt a nagyigényű mezőgazdasági növényekkel majdnem annyi ásványi anyagot fogunk a talajból elvonni, mint amennyit egy fordulószak alatt az ákác visz el tőlünk. Az előzőkben ismertetett adatok alapján egyszerű számfejtéssel erről a körülményről bármikor meggyőződhetünk. Az pedig, hogy a legeltetés minden körülmények között tilalmazás alá vonandó, még fokozottabb mértékben érvényesül az ákácgazdálkodásnál.

Mindezeket a szempontokat azonban csak nagy vonásokban vázoltam, ezeknek a végleges eldöntése a további kísérletezés és a gyakorlati erdőgazdaság tapasztalatai alapján lesz majd lehetséges. *Én itt ez alkalommal a lefolytatott széleskörű vizsgálatok alapján újra csak arra inthetek, hogy a most meginduló nagyobbszabású tevékenység előtt minden körülmények között meg kell kezdenünk úgy, amint ezt a mezőgazdaság egyébként már hosszú évtizedek óta teszi, a beerdősítendő talajok szabatos kémiai és fizikai vizsgálatát.*

Befejezésül még a következőkre szeretnék röviden rámutatni. Már *Kis* Ferenc úttörő vizsgálatai megmutatták annak a lehetőségét, hogy az alföldi talajainkon előforduló jellemző növények hasznos útmutatással szolgálhatnak az alföldfásításnál. *Magyar* Pálnak az újabb növényszociológiai és ökológiai alapokon végzett vizsgálatai szintén megfelelő eredménnyel kecsegtetnek. Ezeket már a mai állapotukban is kitünően fel lehet használni arra, hogy nagy vonásokban a beerdősítendő talajok állapotáról előzetes információkat szerezzünk. Az így kijelölt néhány irányvonalon belül azután a magam részéről a pontos vizsgálatoknak az elvégzését különösen azokon a termőhelyeken, amelyek kritikusaknak látszanak, elengedhetetlennek tartom. Nagyon természetesen azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a talajjellemző növények különös előnye és felhasználhatósága éppen abban rejlik, hogy ezek nemcsak a talaj fizikai-kémiai állapotáról adnak nekünk felvilágosítást, hanem ezenfelül a termőhely ökológiai viszonyai szempontjából is értékes útmutatással szolgálnak. *Azt hiszem tehát, hogy a legjobb eredményeket akkor fogjuk elérni, ha a természetadta útmutatást, amely a talajjellemző növények alakjában jelentkezik, összekapcsoljuk a talaj pontos fizikai-kémiai analyzisével, mert csakis így leszünk azután abban a helyzetben, hogy az erdősítés szempontjából helyes, jó és általános összefoglaló képet kaphassunk.*

Egyébként a közeljövőben részletesen ismertetni fogom azon kutatásaim eredményét is, amelyek a talajjellemző növények, illetőleg növényszövetkezetek és a talajban felhalmozott biogen faktorok quantítatív előfordulása közötti viszonyt lesznek hivatva felderíteni.

A fenti vizsgálatokat a Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya és az Országos Erdei Alap megértő módon támogatták. Ezért a támogatásért ehelyütt a leghálásabb köszönetemet fejezem ki.

Egyébként a kérdés szabatosabb részleteire vonatkozólag utalok a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának 1935 januári ülésén bemutatott értekezésemre, amely az akadémiai értesítőben fog megjelenni.

Irodalom.

I. *D. Fehér:* Untersuchungen über den periodischen Kreislauf des Phosporhors in den Waldböden. „Die Phosphorsäure" 8—9. 1934.
II. *Fehér és Bokor:* Biochemische Untersuchungen über die bilogische Tätigkeit der sandigen Waldböden auf der ung. Tiefebene. Bioch. Zeitschrift *209*, 471. 1929.
III. *Fehér D.:* Vizsgálatok az alföldi homokos erdőtalajok nitrogéngazdálkodásáról. „Erdészeti Kísérletek", Sopron.
IV. *D. Fehér:* Untersuchungen über den P_2O_5 — Gehalt einiger Sandböden auf der ung. Tiefebene. „Die Phosphorsäure" 7—8. 1933.
D. Fehér: Regionale Untersuchungen über den Kali — Gehalt der Waldböden. Zeitschrift für Planzenernährung Düngung und Bodenkunde 1934. *33*, 5—6.
V. *Fekete:* Erdészeti Növénytan 1896.
VI. *Ebermayer:* Die gesamte Lehre der Waldstreu (1876).
Lásd még! Blanck Handbuch der Bodenlehre Bd. IX. 1933.
VII. *Vadas:* Az ákác monographiája 1911.
VIII. *Fekete Zoltán* egyetemi tanár által újabban eszközölt, de még nyilvánosságra nem hozott felvételek szerint.
IX. Lásd! *Fekete—Blattny:* Az erdészetileg fontosabb fák és cserjék elterjedése a magyar állam területén. 1913. p. 742.
X. *Magyar Pál:* A homokfásítás növényszociológiai alapjai. „Erdészeti Kísérletek" 1933.

Növényszociológia és az erdőművelés

Írta: dr. Magyar Pál.

(Befejező közlemény).

A növényszociológia egyik igen érdekes témakörét képezi a *syngenetika,* a növényszövetkezetek származástana.

A bármilyen oknál fogva csupasz területet (pl. szél által frissen felhalmozott homokbuckák, vízből kiemelkedő zátonyok, feltöltések, omladékok stb.) először rendesen igénytelen, alacsonyabbrendű növények, vagy szél által könnyen hordott, esetleg nagyobb mennyiségű magot is termő, így könnyen terjeszkedő fajok szállják meg. Itt lényeges szerep jut a véletlennek is, mert mindig előnyben vannak azok a fajok, amelyek éppen közelben vannak, vagy amelyeknek magva korábban érik (amikor esetleg az időjárási viszonyok is kedvezőbbek), hamarabb csirázik s amelyik talán még gyorsabban is nő. Először többnyire az ú. n. egynyári fajok telepszenek meg, amiket követnek az évelő füvek, vagy gyomok, majd a cserjék és bokrok s végül, ha a viszonyok megengedik, az erdő zárja le a sort. Itt is a könnyű magvú, fényigényes és gyorsnövésű, ú. n. pionirfajok, mint a fűz, nyár, nyír, erdei fenyő az előörsök, amiket követnek a lassúbb növésű s kevésbé fényigényes fajok.

A növénytakarónak ilyen lassú, de következetes fejlődését, a növényszövetkezeteknek ezt a fokozatos és határozott egymásra következését *szukcessió*nak nevezzük. A fejlődési sorozat, tehát a szukcessióciklus legmagasabb rendű, a termőhelyi viszonyoknak leginkább megfelelő s többé-kevésbé állandó jellegű növényszövetkezete, mely közép- és északeurópai viszonylatban többnyire az erdő, az ú. n. *klimax-szövetkezet.* Ez a klimax az, amelyet nemcsak maga a természet igyekszik elérni, miközben sokszor bőkezűen pazarolja a végnélkül rendelkezésére álló időt, de amelynek már rövid úton való elérése gyak-

ran az embernek is főtörekvése. Viszont kétségtelennek látszik, hogy a természetes fejlődésnek minél hosszabb útját, minél távolabbi fokozatait akarjuk áthidalni, a mesterséges beavatkozásnak, az emberi kéz támogatásának annál mélyrehatóbbnak s annál hathatósabbnak kell lennie. Ilyen beavatkozások a talajművelés, esetleges trágyázás, árnyalás stb.

Itt hangsúlyozottan rá kívánunk mutatni arra a tényre, hogy hazánkban, a Duna-Tisza közének homokbuckáin születtek meg az első szukcesszió-megfigyelések, amelyek *Kerner* „Pflanzenleben der Donauländer" című nagyszerű munkájában láttak napvilágot (ezeket később *Rapaics,* majd *Soó* fejlesztette tovább) s ezek alapján támadt Kerner agyában először a gondolat, hogy a homokkötésnél és fásításnál a természetes szukcessziót kell utánozni és lerövidíteni. Ugyancsak hazánkban következik be az újabb fejlődési fokozat, tehát a magyar erdészet volt az, mely a szukcesszió gondolatát a gyakorlatban keresztül is vitte, amikor a delibláti homokfásításnál fontos szerepet juttatott úgy a homokkötő *Festuca vaginata*-nak, mint a további fokozatot jelentő borókának (bár ez utóbbinak csak rőzsealakban) *(Mátyus, Ajtay).*

A botanikusok által megállapított szukcesszió-fokozatoktól általában nem vitatható el egyéb gyakorlati jelentőségük sem, mert egyúttal rendesen talajminőségi fokozatot is jelenthetnek. A kulturális beavatkozások egyébként mesterségesen megakaszthatják (pl. a szikesek további leromlását), megváltoztathatják, vagy tetemesen megrövidíthetik a szukcesszió menetét. A kulturának, mint említettük, annál hathatósabb eszközöket kell igénybe vennie, minél hosszabb az a természetes fejlődési folyamat (pl. minél alkalmatlanabb még a talaj fatenyésztésre), amelyet mesterséges úton akar áthidalni, ill. speciális esetben a fásításnál annál körültekintőbbnek kell lennünk a talaj előkészítésénél s annál igénytelenebbnek és óvatosabbnak a fafaj megválasztásánál.

Jóllehet a német irodalomban találjuk az első nyomokat, amelyek az ú. n. ősnövényzetnek talajjelző értékéről szólnak *(Trommer:* Bonitierung des Bodeus durch wildwachsende, Pflanzen. 1853. — *Senft:* Kräuter und Grasarten auf den Waldblössen und ihr Verhalten zum Boden und Waldbau. Zeitschr.

f. Forst- u. Jagdwesen 1869/70), mégis a magyar erdészet volt az, amely annak a homokfásításnál igazi, nagy horderejű jelentőségét felismerte (*Kiss Ferenc*), a gyakorlatban kifejlesztette (*Kiss Ferenc*), majd újabban az egész homokfásítást növényszociológiai alapokra helyezte (*Magyar*). Ezek szerint a Duna-Tisza közén a következő jellegzetes homoki növényszövetkezeteknél az alábbi fafajok ültethetők a siker reményében:

1. *Molina coerulea ass.* — Jobb részein *mézgáséger* és *erdeifenyő*, gyengébb részei fatenyésztésre alkalmatlanok.

2. *Salix rosmarinifolia ass.* — *Szürke-, fehér-, rezgő-* és *jegenyenyár*, továbbá *erdei-* és *feketefenyő*.

3. *Festuca vaginata ass.* — Alacsonyabban *erdei fenyő*, magasabban *feketefenyő, virginiai boróka*. — A *Fumana vulgaris subass.* talaja fatenyésztésre alkalmatlan.

4. *Kalamagrostis epigeios ass.* — *Kanadai-* és egyéb *nyárfélék, kocsányostölgy, feketedió, celtisz, virginiaiboróka*.

5. *Agrostis alba ass.* — Alacsonyabb részein *mézgáséger, magaskőris*, magasabban *tölgy, szil, nyárfélék*, főleg *kanadai-nyár*.

6. *Festuca sulcata — pseudovina ass.* — *Tölgy, kőris, szil, akác, kanadai-nyár*.

7. *Cynodon dactylon ass.* — *Akác, nyárfélék, feketedió, celtis, virginiaiboróka, fenyők*.

A dunántúli meszes homoktalajoknál azonos növényszövetkezeteket találunk, a mészben szegény homokok növényzetét pedig hasonló szempontból még nem ismerjük eléggé. Annyit azonban már eddig is megállapítottunk, hogy a mészszegény homokbuckák magasabb részein, melyeket a *Corynephorus (Weingärtneria) canescens ass.* jellemez, semmiesetre sem szabad igényesebb fafajt, pl. akácot ültetni, hanem csak a legigénytelenebbeket, így elsősorban *erdeifenyőt*.

Újabban a szikesfásítás is növényszociológiai alapokon épült fel (*Magyar*). Itt a következő minőségi fokozatokat különböztethetjük meg, különös tekintettel a tiszántúli szikesekre:

I. *Poa pratensis—Cynodon—Lolium perenne ass.* — A klimatikus viszonyoknak megfelelő minden fafaj ültethető, pl. *tölgy, szil, kőris, kanadai-nyár* stb.

II. *Festuca pseudovina ass. Achillea—Inula subass.* — Jobb

fokozatán bármely fafaj ültethető, gyengébb részein *kocsányos-tölgy, mezei- és vénieszíl, vadkörte, ezüstfa.*

III. *Festuca pseudovina ass. Artemisia—Statice subass.* — Jobb fokozatánál *tölgy, vadkörte, ezüstfa,* gyengéb fokozatánál már csak *tamariska (Tamarix tetrandra* és *odessana)* ültethető javítás nélkül.

IV. *Camphorosma ovata ass.* — Talaja fatenyésztésre alkalmatlan.

*

Egyébként a szukcesszió ismeretének gyakorlati felhasználását már másutt is megtalálhatjuk. Így az orosz sztyeppefásításoknál bokrosokat telepítenek a faállomány előtt, vagy közé, melyeknek feladata a talajt előkészíteni, vagy védeni a szukcesszió következő és végső fokzata, az erdő számára. Hasonló irányú kísérletek folynak Püspökladányban is.

Máskor a levegő túlzott párologtató erejével szemben kell megvédeni a kényesebb, rendesen értékesebb fafajokat s ilyenkor ugyancsak a természetes szukcesszió útmutatásait követve, gyorsnövésű és lazán árnyaló fajok közé, vagy alá telepítjük őket, mint az pl. a gödöllői arboretumban is történt.

Gyakran tapasztalhatjuk ugyanis a természetben, hogy erdős vidéken a felhagyott szántón, tarravágott s újulatnélküli fenyő-, vagy lomberdő helyén először az apró és könnyű magvú, fényigényes, gyakori magtermésű és gyorsnövésű pionirfafajok (*Morosow* után), mint a nyír, rezgőnyár, fűz, vagy erdei fenyő foglalják el a terepet. Hogy ezek közül melyek, elsősorban attól függ, mint már fentebb is rámutattunk, milyen anyfák vannak a közelben. Ezek közé azután lassan beszivárognak a kevésbé gyorsan terjeszkedő, rendesen igényesebb s többnyire több árnyalást eltűrő, esetleg eleinte kívánó és hosszabb életű ú. n. főfafajok. A pionir fajok ugyanis rövidebb életűek, ami szintén elősegíti későbbi visszaszorításukat. Csak az erdei fenyő képez kivételt, amely hosszú életű, de egyúttal főfajnak is számít.

Ugyancsak a szukcesszió alapelvén nyugszik a deliblátihoz hasonlóan a napjainkban is még folyó marokkói mozgó homoktenger megkötése, ahol az *Ononis angustissima* nevű cserje nagyarányú mesterséges telepítése hívatott, egyrészt az örök-

mozgó homokot megállítani, másrészt a növényszövetkezetek szukcesszióját megindítani.

A szukcesszió ismeretének gyakorlati hasznosítását tanulmányozhatta *Hufnagel* fentjelzett tanulmányútján, *Aichinger* munkásságának színhelyén.

A Dráva árterein ugyanis a fejlődés a homoknak a nyári vízállás feletti felhalmozódásával kezdődik, amelyen először *Agrostis*-ban gazdag növényszövetkezet lép fel. Majd *fűz* és *éger* telepszik meg s ezek alatt pedig mind igényesebb tipikus erdei aljnövényzet telepszik meg (*Paris quadrifolia, Oxalis acetosella, Majanthemum bifolium, Asarum europaeum, Anemone hepatica stb.*). Lassan megjelenik s végül uralomra jut az előző pionir fajok felett a *lúcfenyő*. A fejlődés végső foka azonban a *tölgy*, de az erdészeti gyakorlat igyekszik minél előbb a lúcfenyővel jelzett fejlődési fokot elérni s azon meg is maradni.

Másik típus képződik a kavicsos lerakodásokon. Itt a fejlődés a *Xerobrometum* egy szubasszociációjával kezdődik (*Tortella inclinata, Rhacomitrium canescens, Hieracium florentinum, Ononis spinosa, Salix incana, Hippophaë rhamnoides*, mogyoró stb.), mely fokozatosan megy át *erdei fenyvesbe* s végül a *tölgyes* zárja le a fejlődési sorozatot, de a gyakorlat rendesen itt is megakasztja a fejlődést és lehetőleg tölggyel elegyes erdei fenyvest igyekszik fenntartani. Itt nem lehet lúcot telepíteni.

Másütt meszes talajoknál *Erica carnea* nyitja meg a sorozatot. A következő fokozatot *erdeifenyves*, majd *lúcos* képviseli, végül a *bükkös* képezi a klimaxot. Ha a bükköst letarolják és elegyetlen lúcossá alakítják, a helytelen kezelés következtében leromlási folyamat indulhat meg, melynél a *Calluna* zárhatja le a (mindig savanyodó talajú) regresszív szukcessziót.

A felfelé menő fejlődési folyamat (progresszív szukcesszió) első fokozatát képező *Erica carnea* elpusztítása évtizedekre visszavetheti a fejlődést, míg a leromlási folyamat (regresszív szukcesszió) utolsó tagjaként szereplő *Callunat* el kell távolítani, hogy a további talajsavanyodás megakadályozható legyen.

Adott viszonyok között tehát a fejlődési folyamatok menetének ismerete úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból nagy jelentőséggel bírhat.

Magas hegységekben sokszor különösen fontos annak meg-

állapítása, meddig terjedt az erdő régi természetes határa, amit azután nagyobb részben az ember által megindított és elősegített leromlási folyamat szorított lejebb. Az elpusztult s többnyire legelővé átalakult erdő helyén azonban egyes szívósabb erdei növények sokáig megőrzik az erdő emlékét. Ezek elárulják a kutatónak a régi erdő helyét s egyúttal azt is, meddig mehetünk a siker reményében az esetleges újraerdősítéssel.

A fátlan tetőkön és gerinceken csak megfelelő növényszociológiai ismeretek és vizsgálatok után szabad fásítási kísérleteket végezni. Az ilyen helyek ugyanis sokszor annyira szélnek kitettek, hogy ott fatenyészet sohasem volt, amit a növényzet többnyire azonnal elárul, egyrészt az erdei reliktumok hiányával, másrészt olyan növényszövetkezetek jelenlétével, amelyek a legnagyobb ellenállást képesek kifejteni a szél szárító hatásával szemben s amelyek a hasonló termőhelyekre annyira jellemzők.

*

Ártéri és mocsaras területek, tehát a másik szélsőség fásításánál szintén egyedül a növényzet nyujt támpontot a tájékozódáshoz. A különböző szintek megjelöléséhez alig mond valamit az altalajvíz mélysége, vagy a felszíni víz magassága, mert ezek szintje évenként és évszakonként más és más. Egyszer elönti a víz az illető területet, máskor nem, egyszer egész éven át is víz alatt áll, máskor tavasszal is alig borítja víz. Ha csak a pillanatnyi vízviszonyok után akarunk indulni a telepítésnél, erősen csalódhatunk. E téren a pillanatnyi helyzet alig mond valamit. A termőhely igazi természetét, talajának minőségét, főleg pedig a vízviszonyokat egyedül az ősnövényzet összetétele, ill. annak változásai árulják el. Bizonyos növényfajok előfordulása, vagy hiánya szabja meg legbiztosabban, hogy az egyes értékesebb és rendesen kényesebb fafajokkal (tölgy, kőris, taxodium stb.) meddig mehetünk s hol kezdődik az a szint, ahol már mást nem ültethetünk, csak fűzet, vagy amerikai kőrist s hol engedik meg, vagy írják elő a talajviszonyok az éger telepítését, hol kell feltétlenül dombos, vagy bakhátas ültetést alkalmaznunk, mert enélkül fatenyészet már nem lehetséges. De elárulják a növények a talaj lúgosságát és savanyúságát is, száraz évjáratokban, vagy lecsapolás esetén hol kell félnünk a ta-

laj szíkesedésétől, ahol ennek megfelelően ezt tűrő fafajokat kell ültetnünk. Kétségtelen tehát, hogy itt is a talaj- és egyéb vizsgálatokat legtöbbször pótló, de a gyakorlatban mindenképpen elengedhetetlen növényismeret lesz a döntő a fásítás módjának helyes megállapításánál és kivitelénél.

Ennek a módszernek, amely a növényzettel igyekszik a jövőben a különböző mocsaras és ártéri szinteket jelezni, magvát már *Májerszky István*-nak 21 év előtt megjelent cikkében (A Duna-ártéri erdők felújítása. — Erd. Lapok. 1914.) megtalálhatjuk: „Azt a magasságot, ahova nyárfa, vagy az amerikai kőris tehető, ott kell keresni, ahol már a szederinda *(Rubus caesius)*, vagy réteken és réti vágásokban a komócsin *(Phleum pratense)* nő." (245. old.)

Egyik legsürgősebben keresztülviendő tervünk éppen ezen ártéri és mocsaras területek szintjeinek és talajféleségeinek növényszociológiai alapon való meghatározása, rendszerbefoglalása és gyakorlati jelentőségének megállapítása.

*

Ma már az erdészeti kísérletügyet, különösen pedig az erdőművelési kísérleteket el sem tudjuk képzelni növényszociológiai ismeretek nélkül. A főleg nemzetközi viszonylatban is figyelmet igénylő minden kísérlet leírásának egyik legfontosabb pontja a részletes növényszociológiai jellemzés, ami természetes is, mert hiszen a növényzet a termőhelyi tényezők eredőjét adja. Majdnem azt mondhatjuk, mint ahogy a növényfiziológiai vizsgálatoknak igen kevés az értékük, ha nem tudjuk, milyen fajjal kísérleteztünk, éppen olyan kétes értékű az erdőművelési kísérlet, vagy vizsgálat, ha nem tudjuk pontosan, milyen erdőben folyt. A fafaj meghatárzása ugyanis még nem mond mindent, mert igen nagy különbség van pl. erdeifenyves és erdeifenyves között. Az egyikben nagyszerű eredménnyel végződő erdőművelési beavatkozás, a másikban teljesen csütörtököt mondhat. Ugyancsak nem elég a termőhelyi osztály megjelölése, mert ugyanazon termőhelyi osztályhoz biológiailag egymástól lényegesen eltérő erdők tartozhatnak. Így pl. V. osztályú erdő lehet sovány, laza homokon, vagy sókban túlgazdag, nehéz, kötött agyagon, száraz talajon, vagy mocsaras terü-

leten. Nem elegendő a talaj fiziko-kémiai vizsgálata, a legfontosabb klimatológiai adatok hozzáadásával sem, mert mindez nem ad biztos támpontot a talaj vízgazdálkodásához stb. Ez a mód amellett rendkívül körülményes és csak kivételesen alkalmazható.

Bizonyos, hogy a növényzet összetétele rendkívül hasznos útmutatásokat nyujt annak, aki ismeri az egyes fajok természetrajzát, mindent azonban a növényzet sem árulhat el, mert a faji összetétel és a tömegviszonyok kialakulására olyan különböző tényezők is hathattak, amelyek egymást helyettesíthetik. Mindenesetre soha nem szabad csak egyes vezérnövényekből ítélnünk, hanem mindig az egész összetételt kell mérlegelnünk. Viszont az is igaz, hogy minél szélsőségesebbek a viszonyok, egyrészt annál kevesebb növényfaj elegendő a tájékozódásra, másrészt ez a növényszociológiai alapon álló tájékozódás annál biztosabb.

A természetes úton kialakult növényszövetkezetek ismerete ma már mindinkább nélkülözhetetlenné válik, úgy a gyakorlati, mint az elméleti szakembernél, az erdőművelőnél, rendezőnél éppúgy, mint a pedológusnál. A talajtani kutatásoknál, a talajtérképezéseknél ugyanis a pedológus számára is igen hasznos útmutatásokat nyujt a növényzet, mert a talajban fellépő kémiai és fizikai változásokkal rendesen párhúzamosan változik a flóra összetétele is. Másrészt a talajtani kutatások eredményei mindaddig holt értékek maradnak az erdészetnél, amíg azokat nem tudjuk a gyakorlat számára is hasznosítani, a gyakorlatba is kivinni. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a talajtani kutatások eredményei összekapcsolhatók a növényszociológiával, ha a kutatás tárgyát képező talajféleségek, sajátosságok bizonyos növényekről, vagy növényszövetkezetekről a természetben másutt is felismerhetők, ha tehát a növényzettel jelezni tudjuk a jelezni kívánt talajt és nem kell lépten-nyomon új kémiai analíziseket végeznünk, mert a növényzet a gyakorlat számára teljesen kielégítő és megbízható tájékozódásul szolgál.

A növényszociológiai ismeretek tehát a legtermészetesebb és a legegyszerűbben alkalmazható eszköze lehet minden tudományos kutatásnak arra, hogy eredményeit a gyakorlatban s a

gyakorlat számára értékesítse, hogy a gyakorlati szakemberek által elérhetővé és hasznosíthatóvá tegye.

Kétségtelen, hogy többé-kevésbé azonos talajtani adatok, talajvizsgálati eredmények nem mindig egyeztethetők össze pontosan a növényszociológiai adatokkal, azaz ugyanazon növényszövetkezet alatt nem kapunk mindig pontosan azonos összetételű talajt, különösen egymástól nagy távolságra eső és klimatológiailag eltérő helyeken. A növényzet összetétele ugyanis nemcsak a talajtól, de egyéb ökológiai tényezőtől is függ s itt rendesen a vízgazdálkodás bir döntő befolyással. Általában minél kisebb területen belül (tehát ahol a kimatológiai különbségek alig jöhetnek számításba) teszünk összehasonlításokat az egyes növényszövetkezetek termőhelyei között, annál megbízhatóbbá válik a növényszövetkezetek útján való tájékozódás.

Befejezésül az előbbiek alapján nagy általánosságban meg kell állapítanunk, hogy aki növényszociológiai ismeretekkel rendelkezik, az erdőművelési szempontból mindig többet lát az erdőben, biztosabb alapon tud összehasonlítást tenni, hamarabb felismer minden kedvező, vagy kedvezőtlen változást, vagy valamilyen beavatkozás szükségességét, mint az, aki egyáltalán nem ismer a fákon és bokrokon kívül más növényeket.

A tönkszalagfűrészek a Nogent sur Marne-i gyakorlatban.

(Ellenállástényezők, penge-munka és penge-vágóélalkat Petitpas szerint.)

Dr. ing. Worschitz Frigyes, Páris-Nogent s/M., 1932.

Az egypengés tönkfeldaraboló szerszámok közül a szalagfűrészpengék azok, melyek vágóélalkata, profilja, a fűrész teljesítményének leglényegesebb tényezője. Ezen pengeprofil, melyet geometriailag a fogköz, valamint a fogak mellső vagy vágószöge és élszöge határoz meg, képezi a szalagfűrészek számításainak tulajdonképpeni feladatát, mert a feldolgozandó fafaj ellenállása, éppenúgy mint a pengehajtógép fűrészelési teljesítménye, a fafaj jellemzőivel levezetett ezen pengeprofil függvénye.

Mivel a francia faipar, mint minden más vonatkozásban, úgy ezen tekintetben is, a kontinentális módszerektől eltérően[1] s különösképpen a középeurópai, német jellegű faipartól függetlenül, finomabb és szélesebbkörű technológiai feladatainak megoldása érdekében is, sajátos elvek és gyakorlat szerint jár el, szükségesnek látjuk a fa anyagi sajátosságaival hajszálfinoman számoló francia fizikai-mechanikai minőségű jellemzők mellé[2], s a már jóval korábban ismertetett újtípusú francia tönkfeldaraboló szalagfűrész után[3], a folytonos mozgású lineáris egypengés gépekre vonatkozó francia elveket és gyakorlatot megtárgyalni, úgy ahogyan azt a Nogent sur Marne-i Station d'éssais de bois M. *Jean Petitpas*-val kidolgozta.

---

[1] Szerzőtől: A francia erdőgazdaság. Erdészeti Lapok, 1932. Bpest.

[2] Szerzőtől: A fa fizikai-mechanikai minőségi jellemzői a „Méthode Monnin" szerint. Erdészeti Kísérletek, 1932, Sopron.

[3] Szerzőtől: A Moulin s/A-i Col gyár újtípusú tönkfeldaraboló szalagfűrésze, Erdészeti Lapok, 1928, Budapest.

Jelen dolgozatunkban egyedül a pengejellemzőkről fogunk szólani, mint amelyek a szalagfűrészek teljesítményének, a penge forgácsolási munkájának, eredőtényezőjét képviselik. Ezen pengejellemzőket a feldarabolás (forgácsolás) kettős ellenállástényezőivel számoló fajlagos munkaszükséglettel (ill. a penge forgácsolási munkájával) határozhatjuk meg, tehát közvetlenül a fán és gépen mért erő- és munkaegységek alapján. Mielőtt tehát a pengeprofilnak meghatározásához fognánk (III. fejezet), feladatunk ezen ellenállástényezőket (I. fejezet) és ezek alapján kiszámított pengemunkát (fajlagos forgácsolási munkaszükségletet) (II. fejezet) külön-külön tárgyalni.

I. Ellenállástényezők.

A fa felfűrészelésével, forgácsolásával szemben fellépő ellenhatás kettős, mégpedig statikus és dynamikus. A statikus a fa keménységével, a dynamikus pedig a mozgó feldaraboló eszközzel, a pengével szemben beálló forgácsolási ellenállással arányos, ill. annak a számszerű értékével adható meg.

a) Statikus ellenállás. — A keménység a fa legértékesebb fizikai sajátosságainak egyike. A faanyagvizsgáló kezében a szín megbecslése után, sorrendben a keménység megítélése következik. Ezen *keménység* a fa technológiájában nem jelent önmagában irányító értéket, mert *a szöveti szerkezettől független, mely viszont a technológiájának alapja.*

A keménység meghatározásáról egyik korábbi tanulmányunkban már részletesebben emlékeztünk meg,[4] s így ezen helyen csak annak rövid kiemelésére szorítkozunk, hogy az ú. n. Chalais-Meudon-i keménység kétféle értelemben és értékben juthat szerephez, mégpedig:

1. Mint *abszolut érték* N, melynek két változatát adja meg. Az egyik az ú. n. dureté en flanc, a fa sugaras metszetének felületén, az erezésre merőlegesen mért keménység *(tükörkeménység)*, a másik pedig a duréte axiale, vagyis az a keménység, melyet a keresztmetszeten, a tengelyirányban mérünk. *(Bütükeménység.)* Az első keménység értékeit a fába P erővel benyomott 3 cm-es

[4] Loc. cit. sub 2.

acélhenger alkotójának mm-ekben mért besülyedésének (n) inverz értéke adja meg. A P nyomás, a prizma aktív, tehát tükröző felületének cm-ekben mért szélességétől függ s értéke annyiszor 100 kg, ahány cm széles ezen prizmafelület. A keménység tehát 1/n=N, s abszolút értéke 0.2—20 között ingadozik, miközben az alsó értékhatár felé a lágy-, a felső felé pedig a keményfák tartanak. A másodikat, a bütükeménységet, ezzel szemben a kg-okban mért az az erő adja meg, mely Brinnel eljárásához hasonlóan az 1 cm^2 keresztmetszetű acélgömböt sugarának megfelelő mélységig (0.565 cm) a fa bütüjébe nyomja. Értékei mint ilyenek a Brinnel-féle keménységi értékekhez közel esnek.

2. Mint *keménységi kóta* (côtes de duréte), amely a keménység és fajsúlynégyzet hányadát jelzi. $K=N/D^2$. Értékei u. a. anyagon általában azonosak és állandók, nagyságuk pedig a fajok szerint 8-ig, 8—10 között és 10 fölött változik.

b) Dynamikus ellenállás. — A megmunkálás (forgácsolás) ellenhatását, mely kg-ban mért erőben nyilvánul meg, bizonyos okoknál fogva kgm-ben mért munkával fejezzük ki. Ha ezt az időre vonatkoztatjuk a munkateljesítményhez, effektushoz jutunk. A munka gyakorlati-ipari mérése:

A mérések elektromos úton eszközöltetnek, mivel mechanikai teljesítménymérés (fékezéssel) a fafeldolgozógépeknél gyakorlatilag nagy nehézségekbe ütközik. A mérések eredménye a watt, melyből 1000/=(1 KW) kb. 102 kgm/sec.-nak, tehát 1.36 HP-nek felel meg. A mérések vagy wattméterrel, vagy pedig kapcsolt volt- és ampère-mérővel vihetők keresztül, az utóbbi esetben azonban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy váltóáram esetén, az effektustényezőt, a cos φ -t is számításba vegyük. A mérések a következőkben adhatók meg:

Az első lépés a megmunkáló eszköz (penge) felemésztette munka elkülönítése. Aszerint, hogy elszigetelt, önálló hajtómótorral rendelkező géppel, vagy pedig egy közös meghajtótengelyre szerelt géppel állunk szemben, a mérések keresztülvitele különböző lesz, mert az utóbbi esetben a gépet függetleníteni kell mindattól, ami közvetlen üzembetartásával, munkajáratásával kapcsolatban nincs. (Idegen hajtótengelyek, szíjak stb. leszerelése.)

A mérés menete:

1. Megmérjük a gép munkaszükségletét üres járásban. (A)

2. Megmérjük a gép munkaszükségletét anyaggal terhelve, de vágás nélkül. (A+M)

3. Megmérjük a gép munkaszükségletét vágásban, tehát felfűrészelés közben.

Ez a teljes munkaszükséglet, D, melyből levonva az (A+M)-t, a penge munkaszükségletéhez jutunk. U tehát egyenlő D-(A+M)-mel.

A másodpercenkinti munkaszükséglethez (effektushoz) ezen U érték vezet s segítségével állapíthatjuk meg aszerint, hogy milyen nominális tömegű (nagyságú) munkagéppel állunk szemben, a penge keresett fajlagos munkáját.

II. A penge munkája. (Forgácsolási munkaszükséglet.)

A fajlagos munkaszükséglet ezen U érték (wattokban) és a másodpercenkint elválasztott felület (végzett metszés cm^2-ben) hányada képezi. Ezen felület egysége 100 cm^2. Beláthatjuk, hogy ilyen értelmezés mellett előfordulhat azon eset is, hogy a fajlagos munkaszükséglet adott esetben a ténylegessel szemben nagyobb is lehet, pl. akkor, ha a másodpercenkint felfűrészelt felület a 100 cm^2-nél kisebb. Adott fafajnál (keménységnél, szöveti szerkezetnél, vágásiránynál) a fajlagos munkaszükséglet a gépek méretének függvénye.

a) A *gépek méretét* szalagfűrészeknél a felső forgó kerék tömegével fejezzük ki. Ezen tömeg (m) a kerék súlyának (p) és a nehézségi gyorsulásnak (g) hányada s mint ilyen kb. $^1/_{10}$-e a kerék súlyának. A gépek méretének ezen abszolút számot képviselő nominális értékei a következőkben adottak, a hozzájuk tartozó pengeszélességekkel egyetemben:

1. sz. kimutatás.

M_1=10-12,	a penge szélessége	40-50 mm.
M_2=18-25	„ „	60-80 „
M_3=28-38	„ „	90-120 „
M_4=40-50	„ „	130-170 „
M_5=50 fölött	„ „	200 fölött.

b) Ezen nominális értékek a pengemunkaszükséglettel a következő 10 mérési mozzanatban jutnak szerephez:

1. Vágásban a gép munkaszükséglete P.

2. Ha ebből levonjuk a gép munkaszükségletét üres járásban = P_0, megkapjuk,

3. a forgácsolás (fűrészelés) munkaszükségletét, a dynamikus ellenállással arányos pengemunkát: $T_1 = P - B_0$.

4. A P_0 egyrészt a meghajtó mótor, szíjhajtások, áttételek, egyszóval a gép állandó szerkezeti elemeinek mozgásbantartásához megkövetelte munkaszükséglet (P_0), mely u. a. gépnél állandó, másrészt pedig a mérés pillanatában érvényes pengetényezők (tömeg, sebesség, feszültség, vágóélalkat) és felfűrészelési adottságok (fafaj, keménység, vágási irány stb.) függvénye (t_0). Ezen utóbbinak, a t_0-nak nagyságát a $t_0 = P - p_0$ határozza meg. Érthető tehát, hogy a megterhelt gép munkajárata alatt felemésztett munkaszükséglet egyrészét ezen p_0-ból, másrészt pedig ezen T_1-ből tevődik össze, ahol T_1 alatt most már közelebbről azt a munkatöbbletet értjük, mely beáll, ha a gép üresjárásából a forgácsolásba (fűrészelésbe), tehát munkajárásba megy át.

5. Ezen T_1-ből a penge hasznos, tehát tisztán forgácsolásra fordított munkája, a T, ami tulajdonképpen egyedül érdekel, az f-nek, a súrlódásokozta munkaveszteségnek betudásával határozható meg: $T = T_1 - f$.

Ezen f a t_0 mellett beálló veszteségtöbbletet, melynek értéke:

$f = \frac{4 T_1 - t_0}{z}$ ....., ahol T_1 és t_0 ismertetett értelme mellett, z a gépek nominális értékének függvénye, mégpedig a tömegnagysággal fordított arányban, miközben z+M állandó és 70-el egyenlő.

2. sz. kimutatás.

Ha a tömeg M	10	20	30	40	50	60	70	úgy
z	60	50	40	30	20	10	0	

6. Ezen z számszerű ismeretével az f, valamint a megmért T_1 betudásával megkapjuk a penge hasznos (forgácsolási) munkájának nagyságát: $T = T_1 - f$.

7. Ezen munkát rontja, csökkenti azonban a penge surlódása a fában (G), mely „visszamaradásban" nyilvánul meg s mely a

surlódás folytán beállott munkaveszteség eredője: %-os nagyságát a vágásban lévő rönk tényleges előhaladását jelző sebesség (1 m hosszú tönkfűrészeléshez szükséges másodpercek száma), valamint az előtolás névleges sebességének (az 1 m befutásához névlegesen szükséges másodpercek számának) viszonya adja meg. Ezen G tapasztalati értéke: $c = \frac{80-G}{80}$ korrekciós összefüggésben 5—10%-nál nagyobb nem szabad legyen. A korrekció ilyen értelmű számításbavétele mellett tehát a penge hasznos munkája $T = c\ (T_1 - f)$.

8. A wattokban kifejezett T értékviszonya az egységnyi 100 cm^2/sec vágásfelülethez, adja a *penge fajlagos (forgácsolási) munkáját* másodpercenkint.

c) Ami mármost *két különböző nominális M értékű gép fajlagos munkájának viszonyát* illeti, egyazon fafaj (keménység, szöveti kialakulás, vágásirány stb.) mellett a következőkben kapunk feleletet:

Legyen a feladat pl. egy M_m nominális értékű gép fajlagos munkájának (T^m) meghatározása egy ismert M gép fajlagos munkája (T_m) alapján.

Az egyes fajlagos pengemunkáknak, a T^m-nek a T-hez való viszonyát úgy határozhatjuk meg, hogy ezeket egyenkint elemeire bontjuk azáltal, hogy az egyes T-ket a tiszta vágásra (forgácsolásra) felemésztett t- és a surlódás által felemésztett t_1 munkarészletek összegével fejezzük ki, tehát $T = t + t_1 = T^m$. A felbontás ezen tényezőinek viszonya a T ill. T^m-nek az x-, ill. x^m-hez való viszonyával fejezhető ki:

$$\frac{T}{x} = \frac{t}{t_1}, \text{ ill. } \frac{T^m}{x^m} = \frac{t^m}{t^m{}_1}$$

Ezen viszonyok összefüggését a gépek normális értékével és a fafajjal az alanti 1. sz. diagramm fejezi ki szemléltetően. Az ordinátán a keresett $\frac{t}{t_1}$ ill. $\frac{t^m}{t^m{}_1}$ növekvő értékei %-ban, az abcisszán a fokozódó nominális értékű gépek, az M_m-ek, az általuk meghatározott görbékkel pedig a fák, a keménység és a penge-

munka szerint 9 csoportba osztottan, vannak feltüntetve. A diagramm tehát a pengemunka felbontási tényezőinek változását mutatja a fafajcsoportok és a géptömegek szerint.

Az ordinátán közvetlenül leolvasható keresett $\frac{t^m}{t^m_1}$ értékekkel most már meghatározhatók a penge munkájával kapcsolt x^m-értékek is s így a *T^m-nek nagyságát az alapul vett T-nek j-szeresével fejezhetjük ki.*

$T^m = jT$, ahol $j = n\,[1 + 1/1x^m]$, melyben $x^m = \frac{t^m}{t^m_1}$, n pedig $= \frac{ax}{x+1}$, ahol – a – valamennyi fafajra nézve állandó. Értékei az M_m függvényében az alanti 2. sz. diagrammban vannak feltüntetve. Bár ez is a pengemunkák felbontási viszonyait jelenti, de az 1-es diagramm j-értékeivel szemben, a *fafajcsoportoktól függetlenül,* egyedül a gépek nominális értékének változása szerint. Amint tudjuk, x^m-mel az átszámítandó M_m-gép, x-szel pedig az alapul vett M-gép pengemunkájának, tehát a T^m-nek és a T-nek felbontási tényezőinek viszonyát jeleztük.

3. sz. kimutatás:

A fafajcsoportoktól független a-értékek

M=10 esetén	1 (diagramm alapja)
M=10-20 esetén	1,375
M=10-30 „	1,590 és
M=10-40 „	1,720

4. sz. kimutatás:

A facsoportok szerint változó j-értékek:

Facsoportok	1	2	3	4	5	6	7	8	9
M=10—20-ig	1,40	1,38	1,38	1,38	1,38	1,28	1,25	1,11	0,90
M=10—30-ig	1,68	1,68	1,68	1.67	1,65	1,48	1,30	1,20	1,00
M=10—40-ig	2,60	2,55	2,40	2,15	1,87	1,58	1,37	1,22	1,00

Ezen meggondolásból kitűnik, hogy — amint azt a fenti kimutatásból (4. sz.), ill. az 1. sz. diagrammból leolvasható —,

1. sz. diagramm.

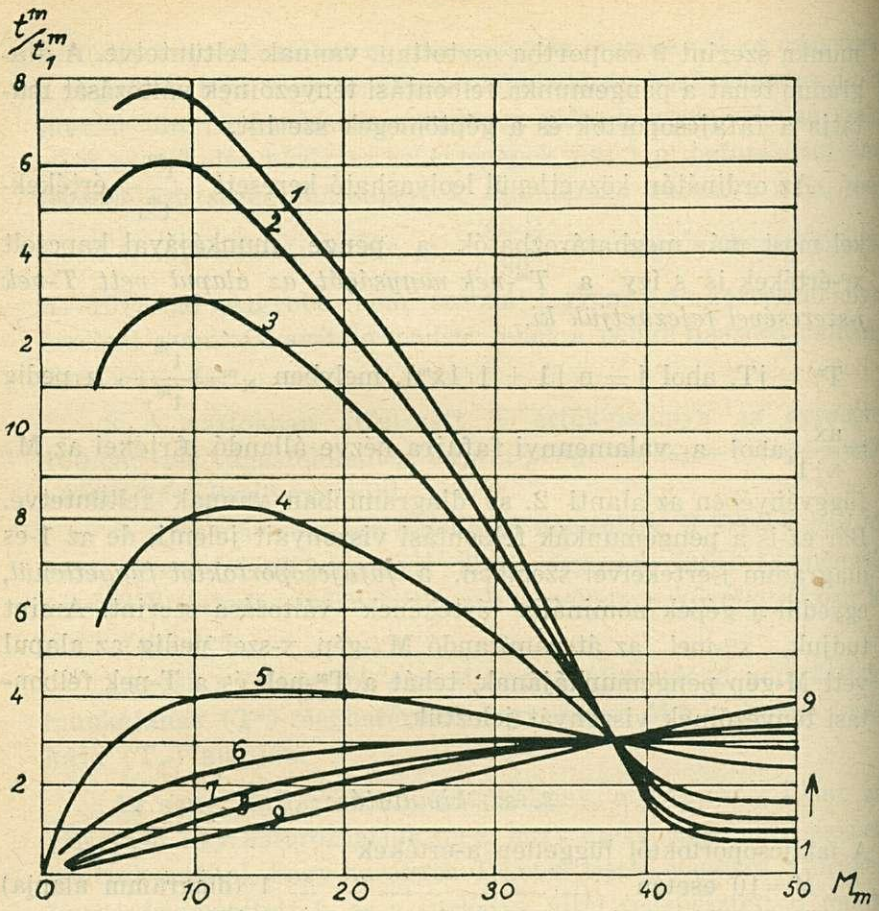

2. sz. diagramm.

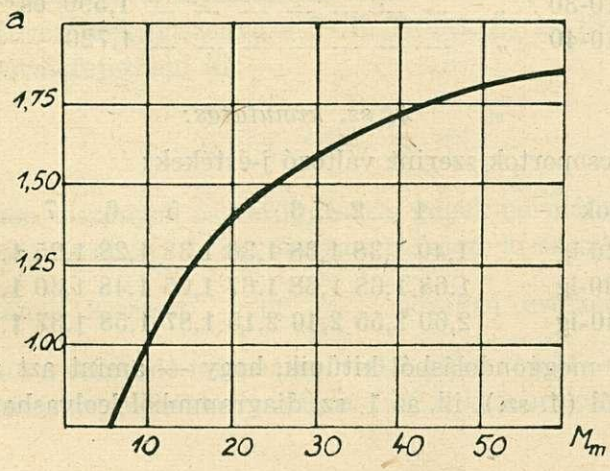

1. A legnagyobb keménységű fákat magában foglaló 9-es csoportban a pengemunka ugyanaz, bármilyen legyen is a gép normális nagysága. Bár emiatt a nagy gépek kiesnének a számításból, gyakorlati következtetés, mely belőle vonható az, hogy célszerű ilyen igen kemény fákat először nagy gépen, pl. szögletfákká, négyzetfákká, vagy nagyméretű palókká kinagyolni, s azután kisebb gépen a végleges felfűrészelést elvégezni. Megjegyzendő azonban, hogy a 9-es csoportba csak igen kevés exótikus fajta sorozható (*Amaranta, Wacapou, Zinga* többek között) s hogy a kontinentális, legkeményebb fák is csak a 3—7-es csoportok között foglalnak helyet.

2. A diagramm valamennyi görbéje egy pontban metszi egymást. Levezethető, hogy az M = 35—40 nominális értékek között valamennyi facsoport a keménységre, pengemunkának nagyságára való tekintet nélkül, a pengemunkájának azonos felbontását eredményezi, másszóval, ezen normális értékű gépek járatása esetén, a fafajtól stb. függetlenül, a penge munkájának forgácsolási (t) és súrlódási (t_1) munkarészletei abszolút nagyságukban ugyanazok.

A pengemunka felbontási tényezőinek viszonya a *fafajcsoportok függvényében*, amint említettük, csak az alapul vett M = 40-es nominális gépre vonatkozik. Hogy ez, ill. az ettől függő j-átszá-

3. sz. diagramm.

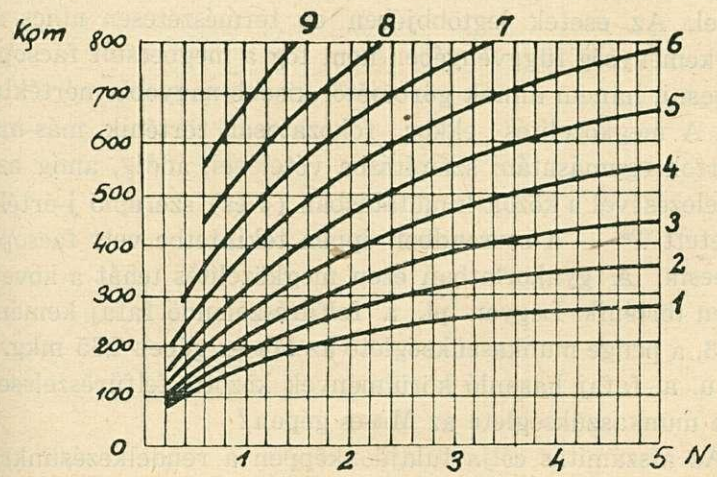

mító tényező más nagyságú gépre nézve mekkora — kérdés, mely a pengemunkának az ezen alaptól eltérő gépre való átszámításánál felmerül —, azt minden számítás nélkül szintén grafikusan vezethetjük le, mégpedig az 1- és 3-as sz. diagrammok alapján. Az utóbbi az egyes facsoportok megkövetelte pengemunkát tünteti fel a keménységi fokok változása szerint.

Ezen grafikus visszakeresés a felfűrészelendő fafaj adott keménysége, ill. az alapul vett M_{40}-es gép pengemunkája alapján a következő lépésekben adott:

1. Ismertnek feltételezve a kérdéses fafaj és keménység alapján az M_{40}-es alapgépre a penge munkáját, hogy az M_{40}-től az M_m-re áttérhessünk, ismernünk kell a j-átszámító tényezőt, melylyel a T_{40}-et megszorozva, a keresett T-hez jutunk. Ezen j-tényező csak a 9 facsoport valamelyike alapján adható meg, mivel csak ezek függvényében van feltüntetve. Ezért kell előzőleg meghatároznunk azon facsoportot, melybe a felfűrészelendő anyagunk tartozik.

2. Ezen facsoport a 3. sz. diagrammról a T^m és a keménység függvényében olvasható le. A T^m-et megközelítéssel a T_{40}-nek egy becsült j-tényezővel képzett szorzatával adhatjuk meg s megkeressük ezen T^m és az adott keménység alapján a facsoportot. Ez természetesen nem fog a keresettel azonos lenni, a megbecsülés nem fog a tényleges j-értékkel vágni, csak akkor, ha az így kiszámított T^m történetesen egybeesne a becsült facsoport görbéjével. Az esetek legtöbbjében ez természetesen nincs úgy, a T^m a keménység függvényében nem fog a megbecsült facsoporttal egybeesni, hanem annak görbéjétől kisebb-nagyobb mértékben eltérni. A megközelítés ekkor fokozatosan történik, más-más facsoportok egymásutáni számításba vételével, addig, amíg az ezek föltételezésével a közölt kimutatásban (4-es) szereplő j-értékekkel levezetett T^m — a sorrendben éppen tekintetbe vett facsoporttal egybeesik. A gyakorlatban ezen megközelítés tehát a következőképpen történik. Legyen pl. a felfűrészelendő fafaj keménysége N = 3, a penge munkaszükséglete az M_{40}-es gépen 265 mkg. Mekkora u. a. fafaj hasonló körülmények közötti felfűrészelésekor a penge munkaszükséglete az M_{10}-es gépen?

Az átszámítás célja tulajdonképpen a rendelkezésünkre álló

T_{40}-es adat alapján a facsoport meghatározása, mert ennek függvényében állapítható meg maga az átszámító j-tényező. Legyen pl. ez 4-es. Ezen facsoportban az M_{40}-ről az M_{10}-re átszámító j-tényező 2,15. (Lásd a 4-es sz. kimutatást.) A T_{10}, azaz az M_{10}-es gép munkaszükséglete ekkor 265.2,15 = 570 mkg. A 3-as diagrammban azonban a 3-nak és 570-nak koordinált helye a 6-os facsoportgörbéhez esik közel. Nyilvánvaló, hogy a feltételezett 4-es csoport a valóságnak nem felel meg. Át kell mennünk az ennél kisebb, de a 4-nél nagyobb facsoportra, az 5-ösre. Ebben a csoportban a j-tényező 1,87 s így a penge munkaszükséglete az M_{10}-es gépen 265.1,87 = 496 mkg. Ezen ordináta és a 3-as abcissza értékei most már — amint láthatjuk — az 5-ös facsoport tartományában találkoznak, ami másszóval azt jelenti, hogy a megbecsült facsoport a ténylegessel közel megegyezik. Az átszámító j-tényező most már tehát ezen 1,87-es lesz, s ha az M_{40}-es gép pengemunkáját, a T_{40}-et ezen tényezővel beszorozzuk az átszámítandó s feladatunkat képező keresett T_{10}-es pengemunkához jutunk, amely, mint ilyen, az M_{10}-es gép munkáját képviseli.

(Folytatjuk)

Az időjárás vadszaporodási kihatásai

Írta: Péterfay József.

Tévedések elkerülése végett, nehogy valaki fennakadjon a tanulmányomban sorozatosan használt „vadgazdaság" kifejezés miatt, ki kell térnem arra, hogy mit értek a „vadgazdaság" fogalom alatt. Annál inkább szükségét látom ennek, mert a közelmultban igen sokszor merült fel a vadászat kereskedelmi kiaknázásának a kérdése; miatta pro és kontra a legkülönbözőbb vélemények láttak napvilágot.

„Vadgazdaság" alatt azt a tevékenységet értem — a vad mennyiségétől teljesen függetlenül — minek célja a magyar vad értékesebbé, vadászatilag kiválóbbá tétele, hogy egészséges, erőteljes, kapitális egyedeket neveljünk, feljavítsuk a vadállományt ott, hol minőségileg erre szükség van. Minőségi szempontból pedig igen sok kívánni valót találunk, mert a természeti viszonyaink bőkezűsége folytán mintegy peredsztinálva vagyunk a legkiválóbb vadállomány, a legszebb és legerősebb trofeák kitenyésztésére.

Mindaz, mi a vad minőségi feljavítását, elszaporítását, a kiváló kapitális trofea kifejlődésének a lehetővé tételét célozza — ivararánysszabályozás, selejtező kilövés, takarmányozás stb. — a vadgazdaság keretébe tartozik. A további, tehát a lelövés vagy a vad értékesítése egyéni ízlés szerint más és más; azonban a három, különböző jelentőségű fogalmat egy kalap alá vonni, nézetem szerint, nem lehet és nem szabad.

Vadgazdaságról ma leginkább a nagybirtokon beszélhetünk, bár tagadhatatlan, hogy mind több és több terület vadászati jogtulajdonosa jött rá arra, hogy a vadászatilag szép eredmény eléréséhez megközelítően olyan tevékenységet kell kifejtenie, mint azt nagybirtokon végzik.

*

A vadászterület-tulajdonosok igen sokszor kerülnek olyan körülmények közé, mikor a legjobb tudással, gyakorlati tapasztalatok alapján végzett vadóvás sem hozza meg a kívánt eredményt. Az indító okok kikutatása a legtöbb esetben a rendszertelen és általános megfigyelésben merül ki, ami nem ad elég alapot a nem kívánatos jelenségek okának az elbírálására. Igen

sok helyütt látjuk, hgy a kisvad-törzsállomány — főként a fácán és a fogoly — évi szaporodása nem érte el azt a mennyiséget, mit vártak, jóllehet, hogy a vezetés, a felügyelet semmiféle kívánnivalót nem hagyott hátra, tehát olyan rajtunk kívül álló hatások érvényesültek, mit megszüntetni nem állott módunkban. Ilyen kevésbé ismert tényező az időjárás, minek kihatásairól pontos és mindent felölelő megfigyelés igen kevés került napvilágra.

Tudjuk, hogy az éghajlati tényezők nagy befolyással bírnak a kisvad tenyésztésére és a szaporodására, mert hiába etettük, védtük a vadat egész télen keresztül, hiába állítottuk be nagy gonddal az ivararányt, hiába gondoskodtunk az állomány vérfrissítéséről, kis eredményt hoz a legalaposabb munka is, ha az időjárás nem megfelelő.

Sajnos, az idevonatkozó megfigyelések és adatgyüjtések ma még nagyon gyérek, pedig a vadgazdaság érdekében indokolt volna az egész ország területére kiterjedő egységes megfigyelést végezni. Azonban nemcsak pontos, hanem hozzávetőleges adatgyüjtések sem történtek, melyek számszerűen adnának felvilágosítást egy-egy vadászati év szaporodási adatairól az éghajlati tényezők hatásával kapcsolatban. Nem hinném, hogy egy ilyen közérdekű adatgyüjtésre nem lenne mód, főként a leginkább érdekelt nagybirtokokon, hol megfelelő személyzet is áll rendelkezésre, mert egy kis munka mellett nem kell más hozzá, mint egy-két meteorológiai műszer — maximum-minimum, extrémhőmérők, csapadékmérő — és azok pontos megfigyelése. A fészkeléseket majdnem mindenhol figyelemmel kísérik; nagy gazdaságokban hőmérő, csapadékmérő is van; nem volna tehát különösebb akadálya a még szükséges beszerzésnek és a megfigyelések pontos feljegyzésének. Ha ilyen irányú megfigyeléseket az ország több vidékén végeznénk pár éven keresztül, olyan adathalmaz kerülne feldolgozásra, miből vidékenként, talajnemenként pontos eredmények volnának leszűrhetők, ami sok hiábavaló munkától óvná meg a vadtenyésztőket; rámutatva a gyakorlati eredményekre, hogy hol, milyen körülmények között, milyen vadfajta tenyésztése nem járt a kívánt eredménnyel.

Az alábbiakban négy év megfigyeléseit közlöm szerény adatgyüjtésem alapján, melyeket igyekeztem a leglelkiismerete-

sebben végezni. A megfigyelési terület Tolna megye északi részén fekszik; talaja nagyobb részben homok és mintegy 25 százalékban kötöttebb vályog. A vadgazdasági terület kisvad tenyésztésére kiválóan alkalmas, erősen tagolt erdőrészekkel váltakozó szántóföldek, rétek és legelők kedvezően oszlanak meg rajta. Vízzel egész éven keresztül bőven el van látva, normális csapadékviszonyok mellett talajvízfeltörés alig jöhet számításba; káros hatásuk elenyésző. A domborulati viszonyok kedvezően alakultak; enyhe hajlású lejtők, kis relatív magasságú dombok, megosztott vízgyűjtő terek csak abnormális csapadékmennyiség mellett adnak hordalékot.

A megfigyelési adatok feldolgozásánál könnyebb áttekinthetés végett összevonásokat végeztem, mi az elbírálást nem befolyásolja; mégis részletessége kielégítő. A hőmérsékleti adatokat általánosságban ismertetem, a normális viszonyoktól eltérő adatok mejegyzésével.

Az I. sz. kimutatás a csapadékmennyiséget mutatja ki a fészkelési hónapok alatt; megadva a csibenevelésre fontos júliusi adatokat is, míg a II. sz. táblázatos összeállítás az éghajlati tényezők általános jellemzését ismerteti a feltűnő eltérések közlésével.

I. sz. Csapadékmegoszlás Kistápén.

Hó	Nap	1931	1932	1933	1934
		m/m			
Április	1—10	8	2·5	14·7	30
	11—20	11·9	33·5	16·5	—
	21—30	53·2	—	23	—
Május	1—10	51	12·5	36·7	—
	11—20	8	1·8	33	—
	21—31	3·2	71·8	37	6·5
Június	1—10	38·8	—	—	17
	11—20	—	60	15·8	33·8
	21—30	—	25	83·9	28
Július	1—10	—	28	5·6	—
	11—20	—	42 6	3	13
	21—31	1·8	39	3·6	7·8

II. sz. Időjárás jellemzés.

Hó	1931	1932	1933	1934
Április	Hűvös, éjszakai hőmérséklet gyakran 0—+5° C. Nappali felmelegedés sokszor +8—10° C. Általánosságban hűvös éjszaka, melegebb nappali hőmérséklet	Egész hó meleg téli csapadéktól sok talajnedvesség	Normális időjárás, mélyebb helyeken talajvíz	Száraz, meleg, szinte nyári idő. Hőmérséklet gyakran +21—26° C
Május	Első fele, mint áprilisé, második kevés csapadékkal erős felmelegedés: talajfelszínen +32—38° C	Sok, időnként nagy esővel hűvös. Hőmérséklet +18—32° C között ingadozik	Normális időjárás, talajvíz	Mint április, de a meleg fokozódik
Június	Erős felmelegedés (hőség) kevés csapadékkal. Talajfelszín +36—49° C	Nagy záporok rövid idő alatt, egyébként mint május	Ritka esők. Nagy zápor fészekelmosással	Normális időjárás sűrű, kisebb esőkkel, éjszakai ehülések. Erős gyomképződés
Július	Nagy meleg, igen kevés csapadék. Talajfelszínen +42—56° C	Záporok fészek elmosással, hőmérsék mint előző hó	Nagy hőség +32—36° C Talajfelszínen napon, homoktalajon +56—60° C	Mint júniusban kevesebb esővel

Mint megállapítható, az 1931 tavasza hűvös, főként az éjjeli lehűlések gyakorisága jellemző, mivel szemben május második fele, június és július kevés csapadékkal igen meleg volt. A hőmérséklet júliusban árnyékban +28—37 C°-ig emelkedett.

1932 tavasza a fészkelésre jól indult. Április meleg, bár a sok téli csapadék következtében a mélyebben fekvő részek

talajvize felemlekedett. Május, június, július sok és időnkint igen nagy esővel hűvös, a léghőmérséklet +18—32 C°. között ingadozott.

1933. A téli csapadékmennyiség talajvízemelkedésre vezetett, mi még májusban is észlelhető volt. Hozzájárult a talajvíz felemelkedéséhez a bőséges tavaszi csapadék is. Június ritka, de nagy víztömegű záporokat hozott. Júliust kevés csapadékkal nagy hőség jellemzi, minek vadgazdasági kihatása igen nagy volt.

1934. Tavasza nyárias, száraz, majdnem teljesen csapadékmentes volt. Májusban a meleg emelkedett, míg június—július sok kisebb esővel normális időjárást hozott.

A III. sz. kimutatás a fészekmegfigyelés statisztikai adatait dolgozza fel július közepéig; míg a IV. sz. a fészkelési veszteséget mutatja ki fészek és tojásonkint, megállapítva a veszteség százalékát is.

III. sz. kimutatás.

Év	Összes		Kikelt		Ül		Elhagyott	
	fácán	fogoly	fácán	fogoly	fácán	fogoly	fácán	fogoly
	fészek		fészek		fészek		fészek	
1931	160	78	93	33	26	11	41	34
1932	210	47	114	30	21	5	75	12
1933	633	113	308	52	29	5	296 x	56 xx
1934	490	31	294	21	21	—	175 xxx	10

Megjegyzés: x 66 fészek 638 tojással a vetési varjú áldozata lett.
xx 20 fészek 228 tojással a vetési varjú áldozata lett.
xxx A nagy meleg következtében későbbre került fészkelésből sok fészekalj áthűlt.

IV. sz. kimutatás.

Év	Milyen	Fészek fácán	Fészek fogoly	Tojás fácán	Tojás fogoly
1931	összes	160	78	1522	1000
	rossz	41	34	488	477
1932	összes	210	47	2204	646
	rossz	75	12	775	136
1933	összes	633	113	5521	1364
	rossz	296	56	2973	822
1934	összes	490	31	4000	392
	rossz	175	10	2014	155
Pusztulás %-ban					
1931		25.6	43.6	32	47.7
1932		35.7	27.7	35.1	21
1933		46.7	49.5	53.8	60.3
1934		35.9	32.2	50.3	39.5

Ha ezeket a kimutatásokat végignézzük, meglepő adatokat találunk, mire — valljuk be őszintén — legkevésbé sem számítottunk. Tudjuk, hogy veszteség van, hogy azonban ilyen nagy százalék is tönkremehet, arra nem gondoltunk volna. Országos viszonylatban annál nagyobb jelentőséggel bír ez, mert az ellenőrzött fészkek nagyrésze mezőgazdasági művelés alatt álló területen történt. Magyarország vadászterületeinek legnagyobb részét mezőgazdasági földek adják, tehát a vadszaporodás túlsúlya ezeken fekszik. Erdei fészkelésekre csak kis mértékben terjeszkedhettem ki, mert a zavartalan keltés miatt azokat nem háborgattuk. Egyes erdei kaszálók fészekmegfigyeléseit egybevettem, tekintve, hogy kisebb mennyiséggel legfeljebb tizedszázalékos eltéréseket okoznak. Az adatgyüjtés réttakarmánykaszálásnál (június vége, de rendszerint július eleje) aratásnál történt, mely munkák fészekelhagyást már nem idézhettek elő.

A megfigyelések eredményét a következőkben foglalom össze:

1931. A fészkelés megindulása alkalmával jelentkező erős éjjeli lehűlések miatt — különösen a mélyebb fekvésű részeken — a tojó sok esetben elhagyta a fészkét és másikat rakott. Főként áll ez a fogolyra, mert előszeretettel keresi fel a réteket, melyek nálunk mélyfekvésűek. Ez idézte elő azt, hogy még július elején is voltak ki nem kelt fészekaljak. A júniusi nagy melegek miatt a homokra rakott fészkekben sok tojás valósággal megfőtt, melyek feltörve, sárgásfehér színű, félig szilárd és átható kénhidrogént árasztó anyagot tartalmaztak.

1932. A fészkelés nagyon jól indult. Április meleg, jóllehet a sok téli csapadék miatt a mélyebben fekvő talajrészek nedvesek voltak. Következményeként a fészkelés szárazabb helyeken történt. Május, június, július sok, időnkint nagy esővel hűvös volt, erősen ingadozó hőmérséklettel.

1933. Normálisan indult, a mélyebben fekvő részeken még májusban is volt talajvíz; miatta sok fészekalj áthűlt, mi az ellenőrzött fészkeknél nagy eltolódásokat idézett elő. A júniusi, bár ritka, nagy esők igen károsak voltak a fészkek és a csibék elsodrásával. A talajvíz miatt sok tojó készített új fészket; kikeltése természetesen későbbre tolódott, mit a júniusi nagy hőség ért. Talajunk nagyrésze homok lévén, a még árnyatadó helyeken — gabonákban — sem bírta ki a fészkelő tojó az abnormális hőemelkedést.

1934. A tavasz száraz meleggel igen jól indult, azonban a gyenge növényfejlődés miatt a fészkelőhelyek sokkal kisebb területre szorítkoztak, minek eredménye a nagymérvű összetojás lett. A rétek fűfejlődése elmaradt; (bizonyítja a nagy takarmányhiány) fészkelésre kevésbé alkalmas helyeken is sűrűn találtunk fészkeket. Mindenesetre vadászati, illetve vadszaporodási szempontból a tavaszi száraz és meleg időjárás kedvező volt, mert a tojók legnagyobb része az árnyatadó erdőt kereste fel, hol a fészkelés mindenkor sokkal nagyobb eredménnyel jár. A fogolyfészkelés ellenőrzése kis fészekmennyiségre terjeszkedhetett ki, mert az állományunk visszaesett, minek okára a Vadászati Útmutató legutóbbi évfolyamában mutattam rá.

Az 1934 évi, aránylag nagy veszteség a meleg fokozódása és az összetojás következtében előálló fészekelhagyás miatt

jött létre. Ismeretes, hogy a fácán elég sűrűn rak le tojásokat fészken kívül is, valamint sokszor idegen fészekbe, mit végeredményben mindkettő otthagy. Innét származik a nagyarányú veszteség.

Végeredményben igazolva látszik: Kisvad tenyésztésére a homokos, tehát jó vízvezető talajok alkalmasabbak a kötöttebb, agyagos talajoknál, mert ez utóbbiak nemcsak lasabban vezetik le a mélyebben fekvő talajrétegekbe a vizet, hanem a felületen is hosszabb ideig tartják. Kötöttebb talajokon a fészekátnedvesedés következtében a tojásáthűlés sokkal gyakoribb, mi a szaporodásban nagyobb eltolódást okozhat.

A talajvizes területeken — sokszor még szárazabb időjárás mellett is — a kisvadszaporodás aránylag a legrosszabb, mert eltekintve a mélyebb fekvés következtében előálló éjszakai lehűlésktől a nedves talajtól áthűlnek a tojások és a kelési százalék nagyon gyenge, bár a tojók legnagyobb részre végleg elhagyja az ilyen helyütt rakott fészkét. A csibékre, kis nyulakra is veszedelmes lehet a talajvíz az áthűlés miatt, eltekintve attól, hogy ezek a talajvizes részek legnagyobb részben a férgek és a baktériumok tanyái.

A talajhullámzás nagy jelentőséggel bír a vadszaporodásra. Szelíd lejtők kevésbé hullámos kis vízgyüjtőterekre osztott terep alkalmasabb, mint az, hol nagy víztömegek gyűlhetnek össze és árvízszerűen rombolnak. Minél több a vízhordalék, minél nagyobb az egybefutó víztömeg, annál nagyobb lehet a vadszaporodási veszteség. Nálunk ezek a körülmények csak kismértékűek, mégis az 1932. és az 1933. évi nagy és hirtelen záporok kártételei aránytalanul nagyok voltak nemcsak a fészkekben, hanem a már kikelt, sőt fejlődő csibékben és a kisnyulakban is.

Az erdei fészkelések mindig nagyobb eredményt adnak a szabadtérinél, mert az erdő hőmérsékletének a szabályozó hatása, hőségben a védelmet nyujtó árnyék, valamint a leesett víztömegek rohanásának a mérséklése sohasem okozhat olyan pusztítást, mint mezőgazdasági földeken, hol ezek a szabályozó, mérséklő behatások nem érvényesülhetnek.

Szárazmeleg, hőség, igen sok kárt tesz a fészkekben, mert a tojó a legtöbb esetben kénytelen elhagyni és a fészekalj

tönkremegy. Ha a gabonákban éri a tikkasztó hőség az ülő tojót, akkor 70—80%-a árnyékos helyen rak új fészket kevesebb tojással — ha ez az időpont nem esik nagyon későre — vagy az évben meddő marad.

Hűvös időjárás hatása nagy. Igen sok tojás áthűl és a kelési százalék rossz. Eredményre hasonló a hőségéhez, azonban nagy melegben a talajvizes területek növényzete jobban fejlődik, ott a keltés és a csibenevelés rendszerint szokott sikerülni.

Nézzük az egyes időjárástípus kihatását. Száraz melegben, ha az korán kezdődik, a fészkelés — ha van — erdőkben, csenderesekben történik, tehát kevesebb fészek megy tönkre a nyílt területen, bár itt a veszteség megközelíti a 60—70%-ot, mégis kevés fészeknél ez a veszteség aránylag kicsi. Késői hőségnél a fészkét elhagyó tojó rendszerint meddő marad. Hűvös időjárásnál minden fészekaljnál kevesebb csibe kel — 25—30% átlag — viszont az új fészekrakás ezeknél elmarad, tehát mindkét esetben a veszteség közel egyforma. Védekezni nehéz; legfeljebb a fészkelő tojókat a kedvezőtlen területről vizslával kerestetve elzavarjuk.

A megfigyeléseket egybevetve még normális időjárás mellett is számíthatunk arra, hogy a lerakott fészkek, illetve tojások 30, esetleg 35%-a a legkülönbözőbb okok miatt tönkremegy, tehát az évi vadmennyiség megállapításánál ezzel előre kell számolni.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának Budapesten 1935. évi május hó 6-án az egyesület székházában tartott rendes üléséről.

Megjelentek: báró Waldbott Kelemen elnök, ifj. gróf Teleki József alelnök, Biró Zoltán ügyvezető, Ajtay Jenő, dr. Ajtai Sándor, Béky Albert, Beyer Jenő, Czillinger János, gróf Esterházy Móric, Fiedler Jenő, Földváry Miksa, Huszár Tibor, báró Inkey Pál, Ivanich Ferenc, Kallivoda Andor, gróf Keglevich Gyula, Kiss Ferenc, Kovács Gábor, ifj. gróf Mailáth József, gróf Mailáth György, Molcsány Gábor, Nagyszalánczy Brunó, Onczay László, Orosz Antal, Osztroluczky Miklós, Papp Béla, báró Prónay György, báró Prónay Gábor, Rimler Pál, Róth Gyula, Schenkengel László, Schmied Ernő, Sipos Antal, Urbánfy Ignác, Véssei Mihály, Vuk Gyula, Walla Ferenc választmányi tagok és Lengyel Sándor segédtitkár.

Báró Waldbott Kelemen elnök: Üdvözlöm a megjelent urakat és az igazgatóválasztmánynak a mai napra kitűzött ülését ezennel megnyitom.

Megállapítom, hogy a választmányi ülés meghívói a kellő időben postán megküldettek az összes választmányi tag uraknak, és hogy az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: Fekete Zoltán, gróf Festetich Kristóf, gróf Károlyi Gyula, Matusovits Péter, Mihalovich Sándor, herceg Montenuovó Nándor, őrgróf Pallavicini Alfonz Károly, Takács Zsigmond és gróf Zelenski Róbert választmányi tagok.

A jegyzőkönyv vezetésére Lengyel Sándor segédtitkár urat, annak hitelesítésére pedig Beyer Jenő és Schenkengel László választmányi tag urakat kérem fel.

Tisztelt Igazgatóválasztmány! Legutolsó választmányi ülésünk óta az új erdőtörvény kérdése egy újabb lépéssel jutott előre, és pedig azzal, hogy a Kormányzó Úr Őfőméltósága ez évi április hó 17-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával a törvényhozás két háza által elfogadott törvényjavaslatot szentesíteni méltóztatott és az ezévi április hó 25-én mint 1935:IV. t.-c. az Országos Törvénytárban meg is jelent.

Ezzel, a reánk nézve történelmi jelentőségű mozzanattal, az Országos Erdészeti Egyesületnek több mint egy évtizedes küzdelme zárult le, és pedig azt mondhatjuk, hogy teljes sikerrel, mert hiszen az új törvény majdnem 100%-ig foglalja magában az egyesületnek az erdőgazdálkodás szabályozására és az erdőgazdasági ügyvitel rendszerbe foglalására vonatkozó kívánságait.

Mindazokkal a hivatalos tényezőkkel szemben, akik a törvény megalkotásában és pedig úgy tervezésében, mint tető alá hozásában részt vettek, az egyesület már lerótta megfelelő formában a maga háláját és elismerését s ezért tisztelettel javasolom, hogy most, amikor a Kormányzó Úr Őfőméltósága legmagasabb hozzájárulásával lehetővé tette azt, hogy a törvényjavaslat a tételes magyar törvények közé beiktattassék, az Országos Erdészeti Egyesület mélységes hálájának és köszönetének adjon kifejezést.

Az egész magyar erdőgazdaság mélységes háláját és szívből jövő köszönetét az a meggyőződés váltotta ki az egyesületből, hogy az új törvény a magyar erdőgazdaság jobb, szebb és boldogabb jövendőjének alapjait rakta le.

Amennyiben javaslatomat el méltóztatnak fogadni, úgy ezt határozatképpen mondom ki.

Elsőrendű érdeke fűződik az egész erdőgazdaságnak ahhoz, hogy mindazok az intézkedések, amelyeket az új törvény foglal magában, lehetőleg minél előbb a köztudatba menjenek át.

Ezért, bár ez az egyesületre nézve számottevő készkiadást jelent, az egyesület vezetősége intézkedett aziránt, hogy az új törvény hivatalos kiadványa a belügyminisztériumtól megfelelő példányszámban beszereztessék és azt mint az Erdészeti Lapok májusi számának mellékletét, minden egyesületi tagunk díjtalanul megkaphassa.

Tekintettel azokra az igen jelentős változásokra, amiket az új törvény az előző törvények rendelkezéseivel szemben mutat, feltétlenül szükség van erre az előzetes ismertetésre, sőt igen célszerűnek tartanám, ha akkor, amikor a végrehajtásra vonatkozó rendelkezések is megjelentek, az egyesület a törvényt és a végrehajtási utasításokat egy kötetben, megfelelő magyarázatokkal ellátva kiadná.

Ez a munka előreláthatólag számottevő költséggel fog járni s ezért arra kérem a t. igazgatóválasztmányt, méltóztassék a vezetőséget felhatalmazni arra, hogy a munka összeállítása érdekében a szükséges intézkedéseket, illetőleg a kezdeményező lépéseket már most tegye meg és a költségek fedezése tekintetében külön javaslattal jöjjön a t. igazgatóválasztmány elé.

Külön akarok itt még kitérni a magyar tűzifára és műfára vonatkozó vasúti szállítási díjkedvezmények ügyére is.

Amint arról a t. igazgatóválasztmány az ügyvezetői jelentésből részletesen is értesülni fog, ezek a kérdések újból csak időleges meg-

oldást nyertek, amely időleges megoldásba az egyesület semmiestre sem nyugodhatik bele.

Ismeretes a t. igazgatóválasztmány előtt, hogy éppen a vasúti szállítási díj kérdése az, ami a magyar tűzifa értékesítési lehetőségeit s így elsősorban magát a termelést is a legerősebben befolyásolja.

Ezt a kérdést az erdőgazdaságnál egész más szemszögből kell elbírálni, mint egyéb termelési ágaknál, és pedig azért, mert az erdőgazdaságnak 1½—2 esztendőre előre kell a termékek értékesítésénél felmerülő készkiadásokkal számolnia akkor, amikor a termelési lehetőségekkel számot vet.

A termékeink zömét alkotó tűzifa csak a termelést követő 9—24 hónap mulva kerül értékesítésre s mivel egyrészről a romlásnak is erősen ki van téve, nem tehetjük ki a gazdaságot annak a kockázatnak, hogy az érvényes fuvardíjtételekkel számolva, jelentős készleteket termeljen ki, amelyek azután a megváltozott fuvardíjtételek miatt értékesíthetetlenül pusztuljanak el.

Minden erőnkkel azon kell tehát lennünk, hogy ezek a díjkedvezmények már egyszer hosszabb időre állapíttassanak meg s ilymódon az erdőgazdálkodás nyugodt munkája továbbra is lehetővé tétessék.

Ezek után áttérhetünk a tárgysorozat egyes pontjainak tárgyalására.

Felkérem az ügyvezető urat, hogy jelentését előterjeszteni szíveskedjék.

Biró Zoltán ügyvezető: mindenekelőtt felhívja az ig. választmány figyelmét arra, hogy az új erdőtörvény egy, új szakiskola felállításáról intézkedik. Az iskola ez évi szeptember hó 1-én kezdené meg működését. A pályázat kibocsátása előtt nagyon fontos volna az iskolai feltételhez szükséges előképzettség megállapítása. Az erdőbirtokosoknak az a kívánsága, hogy az iskola altisztképző típusú legyen.

Az új erdőtörvény ugyanis ily képesítésű altisztek alkalmazását írja elő. Az egyesület a földművelésügyi miniszter úrtól azt kérte, hogy még a pályáat kibocsátása előtt az egyesület véleményét hallgassa meg. Ügyvezető egyben közli, hogy Papp Béla a minisztérium erdészeti csoportjának vezetője ez ügyben javaslatot fog az ülés folyamán előterjeszteni.

Ügyvezető: ezután bemutatja a kereskedelemügyi miniszter úrnak a hazai tűzifa küldemények, valamint magyar műfára engedélyezett vasuti fuvardíjkedvezmények meghosszabbítására vonatkozó leiratokat a kereskedelemügyi miniszter Úr a kedvezményes tüzifa tarifát ez évi június hó végéig, a kedvezményes műfatarifát pedig ez évi július hó végéig hosszabbította meg. A rövid időre történt intézkedésnek az az indoka, hogy a kérdés nem volt még letárgyalható. Az egyesület a kedvezménynek a jelenlegi feltételek és módozatok mellett való fenntartását szorgalmazta. A Máv. új fuvardíj javaslatot dolgozott ki, amely a jelenlegi tarifától lényegesen eltér. A javaslat az 50 km-nél kisebb távolságra történő szállítások díját 2 P-vel apasztja, ellenben a 250 km-nél nagyobb távolságokra történő szállítások díjtételét 15—20 P-vel emeli 10.000 kg-ként. A javasolt tarifa mellett a hazai fa elvesztené a külföldi tüzifával szemben eddig élvezett versenyképességét.

Javasolja, hogy az igazgatóválasztmány a tarifa kedvezményeknek az eddigi formában és mértékben való fenntartása mellett 100%-ig fog-

laljon állást és ezeknek ne egy-két hónapra, hanem hosszú időre való meghosszabbítását kérje, nehogy a tarifa változása miatt a kötések lebonyolításánál kellemetlenségek álljanak elő.

Ügyvezető egyben arra kéri a választmányi tag urakat, hogy a tarifatárgyalások során az egyesületet miként a multban, támogatni szíveskedjenek.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Ügyvezető: ezután a földmívelésügyi miniszter úrnak azt a leiratát ismerteti, amelyben a „II. Nemzetközi Erdőgazdasági Nagygyűlés" magyarországi szervező bizottságának megalakítására vonatkozóan javaslat előterjesztését kéri. Ügyvezető a bizottság megalakítására vonatkozó javaslattal kapcsolatosan arra kéri az erdőbirtokos urakat, hogy részben nyelvismereteikre való tekintetből is, miután sok külföldi érkezése várható, bizottsági tagságot vállalni szíveskedjenek. Egyben javasolja, hogy az igazgatóválasztmány az elnökséget bízza meg azzal, hogy a kérdéssel kapcsolatban az Erdészeti Kutató Intézettel az érintkezést vegye fel.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Ügyvezető ezután a Magyarhoni Földtani Társulat megkeresését ismerteti, amelyben az egyesület arra vonatkozó állásfoglalását kéri, hogy a polgári tanárképző főiskola tantervében a geológia, ásványtan, kőzettan és talajtan óraszámának tervezett csökkentése ellen foglaljon állást.

Ügyvezető javaslatára az igazgatóválasztmány egyhangúan elhatározza, hogy az egyesület a kéréssel kapcsolatosan intézzen a vallás és közoktatásügyi miniszter Úrhoz felterjesztést és kérje a földtannak, geológiának stb.-nek a szükséges mértékben a tantervbe való iktatását.

Ügyvezető további javaslatára az igazgatóválasztmány Liszkay Károly okl. erdőmérnököt, Balogh Elek okl. erdőmérnököt, Székely Tivadar uradalmi főerdészt, mindhármat ügyvezető ajánlja és Kollár Gyula okl. erdőmérnököt, ajánlja Wächter Gyula és dr. Pallay Nándort egyhangúan az egyesület rendes tagjai sorába iktatja és Kollár Gyula tagsági díját ideiglenesen, figyelemmel arra, hogy még nincs állásban, az erdőmérnök hallgatók tagsági díjának megfelelően 12 P-ben állapítja meg.

Ezután Rimer Pál a tárgysorozat második pontjával kapcsolatban a következő nyilatkozatot olvassa fel:

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Igen tisztelt Választmány!

A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület a folyó év elején felterjesztést intézett a földmívelésügyi miniszter Úrhoz.

Ebben a felterjesztésében az Egyesület mindenek előtt rámutatott arra, hogy a tüzifaforgalom szabályozása tárgyában kibocsátott rendeletek életbeléptetése alkalmával a földművelési kormány részéről több alkalommal oly hivatalos kijelentések történtek, amelyek szerint a forgalom korlátozását szabályozó rendelkezések kizárólagos célja a magyar termelésű tüzifa árvédelme, továbbá, hogy a bevezetett intézkedésekkel a kormány a tulajdonosok szabadrendelkezési jogát korlátozni nem kívánja, — előjogokat, monopóliumot senki részére nem biztosít és hogy a szállítási igazolványok kiosztása a bejelentett készletek arányában minden termelőnek, vagy készlettulajdonosnak igazságosan és egyenlő mértékkel mérve lesznek kiszolgáltatva.

A fentiek előrebocsátása után panasz tárgyává tette az Egyesület, hogy a kibocsátott kormányrendeletekben is kifejezésre juttatott egyenlő elbírálás és egyenlő elbánás elve a rendeletek végrehajtása során a gyakorlatban megvalósítva nem lett, mert a Faforgalmi Rt. a magyar termelő erdőgazdaságokkal szemben olyan előjogok birtokába jutott, amelyek anélkül, hogy a köz érdekeit szolgálnák, mindazoknak az erdőgazdaságok-

nak, amelyek fájukat nem kívánták a Faforgalmi Rt. útján hozni forgalomba, súlyos anyagi károsodását idézték elő.

Anélkül, hogy a Felsődunántúli egyesület felterjesztésében panasz tárgyává tett sérelmeket ismét részletezni kívánnám, azokat itt csak főbb vonásokban említem meg.

Így panasz tárgyává tétetett, hogy bár a koncessziós rendelet előírja azt a százalékos mennyiséget, amelyet a Faforgalmi Rt. az általa megvásárolt tüzifából az egyes hónapokban legalább megközelítő mennyiségben lehívni tartozna, de ezt a Faforgalmi Rt. a magyar fánál be nem tartotta.

Minthogy pedig azok az erdőbirtokosok, akik tűzifájukat a Faforgalmi Rt-nak eladásra fel nem ajánlották, szállítási igazolványokat csak abban az irányban kapják, amilyen arányban a Faforgalmi Rt. lehivásait eszközli, a magyar termelésű tüzifa forgalomba hozatalának ideje egészen a Faforgalmi Rt. üzleti politikájának függvényévé vált.

Panasz tárgyává tétetett ezzel kapcsolatban az is, hogy ugyanabban az időben, amikor a magyar erdőgazdaságok részére a szállítási igazolványok kiadatása azon a címen lett megtagadva, mert a Faforgalmi Rt. a belföldi tűzifából eladásokat teljesíteni nem tudott, és így a magyar tüzifa forgalombahozatala teljesen megakadályoztatott, a Faforgalmi Rt. nagymérvű külföldi származású tűzifa eladásokat teljesített és hozott forgalomba.

Panasz tárgyává tétetett, hogy bár a földmívelésügyi kormány lekötötte magát ahhoz, hogy Budapestre mindenki készletei arányában az egyenlő elbirálás elve mellett fog tüzifát szállíthatni, a Faforgalmi Rt-on kívülálló erdőbirtokosok készleteiknek csak egy kisebb százalékára kaptak Budapestre és környékére történő szállításokhoz szükséges igazolványt, míg a Faforgalmi Rt. szállítási igazolványok minősége tekintetében semmiféle korlátozásnak alávetve nem volt.

Panasz tárgyává tette a felterjesztés azt a kifejlesztett szokást is, hogyha valamely kereskedő tüzifáját a Faforgalmi Rt.-nak eladta, de ugyanakkor a Faforgalmi Rt.-nak fizetett felár ellenében visszvásárolta, ezáltal jogot szerzett arra, hogy a Faforgalmi cégére alatt tüzifájával éppen olyan szabadon rendelkezzék, mintt a Faforgalmi, az eladott és a visszavásárolt tüzifára tehát akkor és olyan minőségű szállítási igazolványt szerezhessen, amilyenre éppen szüksége van.

Szükségesnek tartotta a Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület a Miniszter Úr figyelmét a felterjesztésében részletesen is megjelölt és panasz tárgyává tett sérelmekre felhívni nemcsak azért, hogy ezek a sérelmek orvosoltassanak és hogy azok megismétlődése a jövőben megakadályoztassék, hanem főleg azért, hogy már az eddig is mind gyakrabban jelentkező abuzusok feltárásával rámutatni kívánt arra a veszedelemre, amelyet a forgalomnak minden továbbmenő mesterséges szabályozása és irányítása az eddigi jelek szerint feltétlenül maga után vonna. Ezzel kapcsolatosan már előre is tiltakozását jelentette be a tulajdon feletti szabadrendelkezési jognak és a forgalom szabadságának az eddigi intézkedéseken is túlmenő minden további korlátozásával szemben.

De szükségesnek tartotta a Felsődunántúli Egyesület rámutatni azokra a törekvésekre is, amelyek a faárak maximálásának, a budapesti piacnak a Faforgalmi Rt. részére való kizárólagos átadásának, végül a magyar tüzifának a Faforgalmi Rt. részére való elrekvirálásának terveivel a magyar erdőgazdaságot egy magánvállalkozás teljes önkényének kívánják kiszolgáltatni.

A Felsődunántúli Erdészeti Egyesület mint önálló alapszabállyal bíró független testület a panasz tárgyává tett sérelmek feltárását egyhangú szavazattal határozta el, amely állásfoglalását már a felterjesztés benyuj-

tásának idején 475.000 k. hold erdőbirtok tulajdonosa tette magáévá. A Felsődunántúli felterjesztését azzal a kéréssel tette át az Országos Erdészeti Egyesülethez, hogy ahhoz csatlakozni és azt támogatni szíves legyen. Tette ezt a Felsődunántúli már csak azért is, mert egy alkalommal már súlyos szemrehányásban részesült a tőle amúgy független Országos Erdészeti Egyesület részéről, hogy külön felterjesztését az Országos Erdészeti Egyesületnek annakidején meg nem küldötte. De tette ezt a Felsődunántúli abban a meggyőződésben is, hogy az előterjesztésben foglaltak tárgyilagos és az Országos Erdészeti Egyesülethez méltó elbírálásban fognak itt részesülni.

Ügyvezető Úr Őméltóságának tehát jogában lett volna az igen tisztelt Választmánynak javaslatot tenni a felterjesztésben foglaltakhoz való csatlakozásra, vagy indítványozhatta volna annak elvetését is, de mindenesetre tárgyilagosan felsorakoztatott érvek alapján. Így jogában állott volna, ha tudja a rendelkezésre álló számadatokkal kimutatni esetleg azt is, hogy a Felsődunántúli panaszai nem helytállók, hogy a Faforgalmi semmi néven nevezendő monopóliumban, vagy előjogban nem részesült, — jogában lett volna, ha tudja számadatokkal igazolni, hogy Budapestre úgy a Faforgalmi, valamint a kívülállók készleteik egyenlő hányadában kaptak szállítási igazolványt, — ha a Felsődunántúli tévedett, úgy jogában lett volna, ha tudja beigazolni, hogy akkor, amidőn a Faforgalmi magyar fáját el nem adta és amiatt a kívülállók nem kaptak szállítási igazolványt, a Faforgalmi import tüzifát sem hozhatott be és nem kapott arra szállítási igazolványt, — jogában állott volna, ha tudja megcáfolni, hogy az import tüzifa a magyar fával szemben prioritást élvezett, — jogában állott volna, ha tudja, megcáfolni azt a már köztudatba ment tényt, hogy a Faforgalmi a szállítási igazolványok tekintetében élvezett előjogát felár ellenében egyes kereskedőkre átruházta és átruházhatja, de jogában állott volna a Felsődunántúli állításaival szemben, ha tudja beigazolhatni azt is, hogy az egész magyar erdőgazdaság nem lett függvényévé téve egy magánvállalkozás üzletvitelének.

De jogában állott volna ügyvezető úrnak, ha tudja, számadatokkal igazolni, hogy a Faforgalminak adott koncessziónak tervezetét az erdőgazdaságok túlnyomó többsége még a kiadás előtt magáévá tette, jogában állott volna, ha tudja az egyes erdőbirtokosok és erdőterületeik felsorolásával beigazolni, hogy a tüzifa kötött forgalmát a kétmillió kat. hold magyar erdőgazdaság túlnyomó többsége kívánta, valamint kat. holdakban kimutatta volna, ha tudja azt is, hogy a Faforgalminak úgy magyar fájára juttatott előjogokat ,valamint az import tüzifának a magyarral szemben adott prioritást a magyar erdőgazdaság hány kat. holdja, illetve többsége kívánta.

Jogában állott volna ügyvezető úrnak az is, hogy az általa kiragadott és valószínűtlennek látszó egyes üzletkötéseket az illető vállalatok megnevezésével egyrészt igazolja is, másrészt ne szolgáltasson módot arra, hogy azzal az egész tisztességes kereskedői osztály bármely tagja legyen meggyanusítható.

Az objektív és számadatokra támaszkodó érvek helyett ügyvezető úr a Felsődunántúli Erdészeti Egyesületet, továbbá azokat az erdőbirtokosokat, akik ha Felsődunántúli felterjesztésében foglaltakat magukévá tették az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályaival és tradíciójával ellentétbe kerülteknek minősíti és őket célzatos elferdítőknek tekinti és mint terroristákat kívánja feltüntetni.

Minthogy a Felsődunántúli Egyesület alkotmányos testület, amelynek ügyvezető úr Őméltóságának észrevételeivel foglalkoznia még módjában sem állott, nem érzem magamat feljogosítottnak arra, hogy az egyesület állásfoglalása előtt arra úgy a Felsődunántúli Egyesület nevében,

valamint az ahhoz csatlakozott erdőbirtokos osztály nevében most nyilatkozhassam, mert minden esetre az ő alkotmányos joguk megválasztani azon módozatokat, amelyeket a szándékos elferdítés és terrorizmus itt elhangzott vádjaival szemben alkalmazni kívántak.

Herceg Uram Őfőméltóságától utasítást kaptam azonban arra, hogy az itt általam képviselt Hercegi Uradalom nevében az elferdítés és terrorizmus vádjai ellen az igen tisztelt Választmány előtt tiltakozzam és azokat visszautasítsam.

Rá kívánok mutatni arra, hogy az észrevételekben ügyvezető úr célszerűnek tartotta azt, hogy több vonatkozásban személyemmel, mint a Felsődunántúli Egyesület elnökével külön is foglalkozzék és így a szándékos elferdítés, valamint a terror vádjaival illessen.

Legyen szabad igen tisztelt igazgatóválasztmány szíves emlékezetébe idéznem, hogy a mult év folyamán ép én voltam az, aki a vélemények összeegyeztetése és az egyesületi béke megteremtése érdekében egyrészt önként felajánlkoztam és minden lehetőt elkövettem, sőt annak érdekében vállaltam azt a szerepet is, ami úgy a Fagazdasági Tanácsban, valamint a szállítási igazolvány Intézőbizottságában, mint abszolút minoritásnak osztályrészemül jutott.

Sem mint a Felsődunántúli Erdészeti Egyesület elnöke, sem mint az Országos Erdészeti Egyesület tagja nem vagyok hajlandó tárgyilagos kritika helyett eltűrni sem az elferdítés, sem a terrorizmus vádját, azokat a leghatározottabban visszautasítom és egyszersmindenkorra kikérem magamnak és nagyon természetes, hogy ezek után az ügyvezető úrral semmiféle polémiába, vagy vitába bocsátkozni nem óhajtok.

Kérem a jegyző urat, hogy felszólalásomat szószerint jegyzőkönyvbe venni szíveskedjék."

Rimler Pál a nyilatkozat felolvasása után az üléstermet elhagyja.

Ügyvezető Rimler vádjaira válaszolva állítja, hogy a Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület beadványában tárgyalt kérdések beállítása egyoldalú. A beadványra adott észrevételeiben ezt az egyoldalú beállítást iparkodott igazolni. Elismeri, hogy egyes eltérések történtek, de ezek nem a Faforgalmi, hanem a kívülállók javát szolgálták. A Faforgalmi részére engedélyezett budapesti szállítások a koncessziós rendelet szellemében történtek. A földmívelésügyi miniszter Úr ugyanis a rendeletben fenntartotta az intézkedés jogát arra az esetre, ha a Faforgalmi Rt. vállalt kötelezettségeinek eleget tenni nem tudna. A maga részéről fenntartja azt a nézetét, hogy a kisebbségnek a jelen esetben kifejtett Erdészeti és Vadászati Egyesület beadványának fogalmazója Véssey Fellépése, amellyel illetéktelen külső tényezők bevonásával s többségi határozathozatalt befolyásolni akarta, terror. Állítja, hogy a Felsődunántúli ren minden kérdésről az információt megszerezhette s ép így Rimler is minden adatot megkaphatott. Az igazgatóválasztmány legutóbbi ülésén is javaslatot terjesztett elő arra vonatkozólag, hogy ha a kormány a felmerült nehézségek megoldására intézkedés kiadását tervezi, azt megelőzően hallgassa meg az egyesületet. A Felsődunántúli Egyesület beadványára tett észrevételeket az igazgatóválasztmány határozata alapján készítette. A Faforgalmi létesítésénél az volt a cél, hogy a hazai termelés kiszolgáltatottsága megszünjön és, hogy a kereskedelemnek jutó haszonból az erdőbirtokosoknak is jusson. A cél elérése véleménye szerint sikerült. Az észrevételekben a külföldi fára nem tért ki, mert bizalmas természetű adatokat nem akart papírra tenni. Köztudomású, hogy a Faforgalmi úgy a hazai, mint a külföldi szállításaival elmaradt. Ezek oly tények, amelyeket számszerű adatokkal igazolt.

A szállítási igazolványok kiadása minden alkalommal a megállapított és a nyilvánossággal is közölt %-os arányban történt. 1934

december óta az Intéző Bizottság a téli idényre való tekintettel a kívüllállók részére sokkal messzebbmenő szállítási lehetőségeket biztosított, mint a lehívási kötelezettségeiben visszamaradt Faforgalminak. A személyi támadásokra reflektálni nem akar. Hangsúlyozza, hogy az egyesület javaslatára létesített intézmény biztosította a fának az előbbihez viszonyított jobb árát. A fogyasztás nem hallatja panaszszavát. Azt hiszi, hogy ez az intézmény, amely a fa hitelképességét is megoldotta, mégsem lehet rossz. A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület beadványával kapcsolatosan az igazgatóválasztmánynak arról kell határoznia, hogy az egyesület felterjesztéssel forduljon-e földmívelésügyi miniszter úrhoz, vagy se.

A maga részéről javasolja, hogy az egyesület a Felsődunántúli Egyesület kérésével kapcsolatosan forduljon felterjesztéssel a földmívelésügyi miniszter Úrhoz és kérje az egyesület véleményének meghallgatását abban az esetben, ha a kormány a meglévő intézkedéseken bármily irányú változtatásokat kíván tenni. Nem volna ugyanis célszerű a kérdéseknek elébe vágni és előzőleg az elvi tiltakozás álláspontjára helyezkedni.

Gróf Esterházy Móric felszólalva sajnálkozását fejezi ki afelett, hogy a mult ülésen az észrevételek megtételére vonatkozó javaslatot ő tette. Ha sejtette volna, hogy hová fog fejlődni, bizonyára nem tette volna meg. Javaslatával a vélemények tisztázását kívánta elérni. Hogy megfordítva sült el, arról nem tehet. A felvetett kérdésekkel kapcsolatban megjegyzi, hogy úgy a Felsődunántúli Egyesület beadványát, mint az észrevételeket elolvasta. Tény az, hogy a Felsődunántúli Egyesület az egyesülethez intézett beadványában felterjesztésének pártolását kérte. Tény továbbá az, hogy a Faforgalmi bizonyos előjogokat élvez. Az egyenlő elbánás elvét nem látja kellően biztosítva. Amíg a Faforgalmi a tüzifa szállítási igazolványokat az általa kívánt mennyiségben kapta, addig a kivülálló erdőgazdaságok annak csak bizonyos hányadához jutottak hozzá. A Budapestre való szállításoknál hasonlóan jártak el. Azt hiszi, a beadványnak abban is igaza van, hogy a szállítási igazolványok kiosztásának arányáról még ma sem lehet tiszta képet alkotni, mert nem hozták nyilvánosságra azt, hogy a Faforgalmi tüzifakészletének mily hányadára kapott szállítási igazolványt és, hogy ennek hány %-át hozhatta Budapestre a kívülállók részére engedélyezett igazolvány hányadokkal szemben. Az észrevételek nem térnek ki arra, hogy miért élveznek azok a kereskedők, akik a Faforgalminak eladott tüzifájukat felár ellenében visszavásárolták a szállítási igazolványok terén a Faforgalmihoz hasonló előnyöket. Kétségtelen, hogy a Faforgalmi az import tüzifánál is olyan előjogokat élvez, mint a magyar tüzifánál, így az importfa prioritást kapott a magyar tüzifával és érdekeivel szemben. Tény az, hogy az erdőgazdaságok legtöbb kapcsolata tönkrement annak következtében, hogy hónapok óta szállítási igazolványt nem kaptak.

Véleménye szerint a kincstári részesedésről is nyilatkozni és számszerű adatokat kellett volna közölni. Azt hiszi, hogy a Felsődunántúli Egyesület felterjesztésében foglaltakat mégsem lehet ily ridegen visszautasítani. A jegyzeteiből felolvasott részletes adatai alapján megállapítja, hogy a minisztérium annak idején meg sem hallgatta a még meg sem alakult Fagazdasági Tanács véleményét a tiszántúli szállítási korlátozásokra, s így a meglepetésszerűen megjelent rendeletek felől az egyesület tagjai nem nagyon lehettek tájékozva. Adatokkal és tények felsorolásával bizonyítja, hogy az információkat mindig későn kapták s hogy nem volt módjuk a kérdésekhez hozzászólni. Nagyon sok dologról tudtak, ami nem következett be, de még több dologról nem tudtak, ami tényleg bekövetkezett. Hogy a Felsődunántúli Egyesület a felemlített kérdések orvoslását kívánja és ehhez az egyesület támogatását kérte, véleménye

szerint még nem nevezhető terrornak. Kétségtelen, hogy a Faforgalmi az összes importot megkapta s hogy kereskedelmi konkurrenciától nem kell tartania, miután a szükséges szállítási igazolványokkal el van látva. Ezek tények, amelyek ellen a Felsődunántúli Egyesület állást foglalt. A Biró által említett szép faáraknak az erdőbirtokosok nem látják hasznát, mert a Faforgalmi nem hívja le az általa lekötött fát. Az ár csak úgy ér valamit, ha ahhoz nemcsak papíron, de tényleg is hozzá lehet jutni, de az erdőbirtokosok a töredékhez sem jutnak hozzá. A parlamentben költségvetési vita során szóvá is fogja tenni azt a kérdést, hogy az erdőbirtokosok miből fizessék az adót. A Felsődunántúli Egyesület beadványáról lehet vitatkozni, de hogy az egyesület és a Faforgalmi egy és ugyanaz az intézmény, azt semmiféle határozat ki nem mondta. Ameddig két különálló intézményt képez, addig a kritika gyakorlását nem lehet megakadályozni. Az országos egyesületet nem támadta senki. Véleménye szerint az észrevételekben szükségtelen volt a személyi kérdéseket annyira kiélezni. A terrorral kapcsolatban nem hiszi, hogy a kívülállók mind terrorisztikus alakok volnának, pl., hogy a sárvári herceg a terrorisztikus tömeghez tartozna. Feltéve, hogy terror történt, s hogy a 475 ezer hold is irreális, mégis erősnek tartja Rimlerrel szemben e kifejezést. Kívülről nem ismeri az észrevételeket, de meg tudja mutatni, hogy az „egyoldalú" és „ferdítés" szavak hányszor fordulnak ott elő. A tudatos ferdítés alatt azt hiszi rosszhiszeműséget kell érteni. Nem tudja mi volt a cél, de véleménye szerint nem volt szükség arra, hogy Rimlerre, aki az erdészet terén elismert tényező, azt mondják, hogy terrorisztikus elferdítő, amikor a Felsődunántúli Egyesület beadványában több olyan tény van, ami a valóságot fedi. Az egyesülettől a beadvány pártolását kérték, ha az egyoldalú volna is, még sem lehet azt mint tudatos ferdítést beállítani.

Ügyvezető gróf Esterházy Móric felszólalásával kapcsolatban a Felsődunántúli Egyesület beadványának két kitételét teszi szóvá.

Az egyik a beadványnak az eggyel jelölt rész harmadik bekezdésében foglalt az az állítás, hogy a szállítási igazolványok kiszolgáltatása „a készletek arányával szemben" nem egyforma mértékben történt. Véleménye szerint ez teljesen elferdített beállítás, mert a készletaránytól való eltérések, amelyeket az észrevételekben ismertetett, csak a kívülállók javára történtek. A gazdasági viszonyok által indokolt kedvezményt tehát a Faforgalmi Rt. kötelékén kívül álló készlettulajdonosok kapták, nem pedig a Faforgalmi Rt., amelynek az elhelyezési lehetőségeit, a több ezer vagónos többletek hátrányosan befolyásolták.

Az észrevételekben a tudatos elferdítést kifejezetten a beadványban foglalt arra az állításra használta, hogy „475.000 kat. holdat képviselő erdőgazdaságok nemcsak kiterjedésüknél fogva, hanem azért is, mert a vasúti szállításra kerülő magyar tüzifatermelés túlnyomó többségét reprezentálják, a magyar erdőgazdaság számottevő többségét képviseljék". Ha a területi adat helyes volna, akkor is alig 24%-át képezi a magyar erdőterületnek. Részletes statisztikai adatokkal igazolja, hogy a termelt és szállított mennyiségre vonatkozó kijelentés sem fedi a valóságot. Megjegyzi egyben, hogy a beadványhoz csatolt névjegyzékben felsoroltak számottevő része nem is tagja az Országos Erdészeti Egyesületnek. Amikor sem területileg, sem fatömegileg nem képviselik a többséget, kérdi, nem-e jogosult az az állítása, hogy ez a tények tudatos elferdítése? A tömegre vonatkozó kitételét illetően közli, hogy nem volt szándékában senkit sem sérteni és tudomása szerint a bizonytalan számú nagy mennyiség megjelölésére használt forma „a kivülállók tömege" nem is sértő. Véleménye szerint, ha a kisebbség a kívülállókra támaszkodva akar eredményt elérni az egyesületen belül és azt elhatározásában befolyásolni, az terror. Már pedig a kérdés tárgyalásánál több ízben han-

goztatták azt, hogy a beadvány 475.000 kat. hold erdőbirtok kívánságait tartalmazza, kétségtelenül azért, hogy ezzel a választmány elhatározására befolyást gyakoroljanak. Megjegyzi még, az észrevételeket ő készítette, az nem az egyesület véleménye. A szállítások elmaradásának pedig nem a külföldi behozatal, hanem az enyhe tél volt az oka. Egyéb megjegyzése nincsen.

Prónay György a helyzet tisztázása érdekében általános szempontból kívánja a kérdést megvilágítani. Ecélból összehasonlítja a kötöttség előtti helyzetet a mostani állapottal. Köztudomású, hogy a kötöttség előtt alacsonyabbak voltak a tüzifa árak, hitelt kapni nem lehetett s a birtokosok ki voltak szolgáltatva a kereskedelem lelkiismeretlenségének. Ezt a kérdést rendezni kellett. Jól tudja, hogy ideális viszonyok a szabadkereskedelmet involválják. De az ország ettől az ideális állapottól ma nagyon távol áll, amiért is ennek a konzekvenciáit le kellett vonni és a problémát a lehetőség szerint megoldani. Elvi szempontból a szabadkereskedelem mellett van. Véleménye szerint az országnak alig van néhány oly terméke, amelyeknél a kötöttforgalom megoldható. Ezek közé sorolható a tüzifa. Ha a kötöttség megszünne, nézete szerint az erdőbirtokosok ismét ki volnának téve a kereskedelem önkényének és ismét úgy alakulna a helyzet, mint a multban volt. A részletekre nem tér ki. Ezeket orvosolni kell, különben az erdőgazdaság látja kárát.

Arra a kérdésre vonatkozóan, hogy mi történjen a Felsődunántúli Egyesület javaslatával, úgy véli, hogy a javaslatot három részre kellene osztani:

1. A beadványban említett felajánlási kényszer, ármaximálás és a Faforgalmi Rt. budapesti monopóliumával való polemizálást feleslegesnek tartja és elfogadja ügyvezetőnek azt a javaslatát, hogyha a kormány bármily irányú változtatást tervez, előzetesen kérje ki az egyesület véleményét.

2. A beadványban szereplő helytelen állításokat kellő értékükre kell leszállítani. Helytelennek tartja azt a kívánságot, hogy az erdőbirtokosok tüzifakészleteik arányában nyerjenek a Fagazdasági Tanácsban és egyéb bizottságokban képviseletet. Elvi szempontból foglal ez ellen állást. Ily elvet, hogy a készletei arányában kapjon mindenki képviseletet, behozni nem lehet.

3. Az import tüzifával kapcsolatban utal arra, hogy a vonatkozó külföldi fabehozatali tárgyalások mindig bizalmasak, ezek adatait nyilvánosságra hozni nem lehet. A külföldi kereskedelmi szerződéseket nem lehet egyoldalúan elbírálni. A cél az kell legyen, hogy a külföldi fa behozatalát a minisztériumra redukálják. A behozatal elől elvileg elzárkózni nem lehet.

Czillinger János általánosságban foglalkozik a kérdéssel. A Felsődunántúli Egyesület felterjesztésében felsorolt sérelmek és panaszok tekintetében az az álláspontja, hogy ezen panaszok és sérelmek kivizsgálására nem az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmánya, hanem egyedül a földmívelésügyi miniszter illetékes, ezért az elhangzottakhoz érdemileg nem kíván hozzászólni. Egyébiránt ügyvezető indítványához azzal a kiegészítéssel járul hozzá, hogy a Felsődunántúli Egyesület felterjesztésében említett tüzifarekvirálás és a budapesti tüzifamonopólium ellen a választmány a maga részéről is tiltakozzon annál is inkább, mert ilyen irányban már határozatot is hozott. A felhozott panaszokat, sérelmeket udvariasságból észrevétel nélkül terjessze fel.

Báró Waldbott Kelemen elnök megjegyzi, bár ez ügyben mint elnök formális kijelentést tett, ily értelmű határozatot a választmány nem hozott.

Czillinger János nem tartja lényegesnek, hogy ez ügyben érdemi határozat nem mondatott ki, mert másfelől arra határozottan emlékszik, hogy gróf Esterházy Móric kérdésére az Elnök úr annakidején kijelen-

tette, hogy sem a rekvirálást, sem a budapesti monopóliumot kezdetben sem tartotta megengedhetőnek, s nem talál okot arra, hogy álláspontját megváltoztassa. Egyben közli, hogy sajnálatosan érintette s a maga részéről helyteleníti azt a hangnemet, amelyet ügyvezető az észrevételekben használt s, hogy nem maradt tárgyilagos. Az ügyvezetőnek jelentést kellett volna tenni, nem ítéletet mondani. Ez az incidens is igazolja, hogy az ügyvezető által betöltött állások összeférhetetlenek, bár ügyvezető munkásságában senki sem kételkedik. Szeretné, ha ezt az incidenst el lehetne simítani. Reméli, sőt arra kéri az ügyvezető urat, hogy találjon módot és alkalmat arra, hogy ezt a sajnálatos eseményt valamiképen reparálja. Végül kéri ügyvezetőt, hogy miután az észrevételekben a kereskedőket általánosságban vádolja, szíveskedjék megnevezni azokat, akik ellen a vádak irányulnak. Ugyancsak kéri annak a bizományosnak a megnevezését, akinek kifogásolt eljárásával alátámasztani kívánta az életrehívott szerv működésének előnyeit.

Ügyvezető kijelenti, hogy a vonatkozó adatokat közölték vele s nem hatalmazták fel arra, hogy a neveket nyilvánosságra hozza, pedig az igazolványok kiadásáról amit állított, ma is fenntartja.

Báró Inkey Pál mindenekelőtt az egyesületeknek egymáshoz való viszonyával foglalkozva megjegyzi, hogy mint volt elnök mindig örömmel vette a vidéki egyesületek támogatását és az együttes állásfoglalást. A beadvánnyal kapcsolatosan leszögezi, hogy a kötött forgalomnak ellenzője volt, s hogy elejétől helytelenítette a Faforgalmi Rt. létesítését. Ha abból a szempontból bírálja a beadványt, hogy mennyiben szolgálták azzal az egybefogás célját, meg kell állapítania, hogy az nem összefogás mellett készült. A kritika jogát fenntartja magának. A beadvány 4. pontja végtelenül felháborította. Nem kritika gyakorlásáról volt itt szó, hanem vádról. A szállítási igazolványokat szétosztó bizottságban az egyesület megbízottai is helyet foglalnak. Az egyesület elleni támadást visszautasítja. Nem tudja, nem kell-e rágalmazás címén eljárást indítani. Nem tesz inditványt, mert nem akarja a helyzetet még jobban kiélezni. Hiszi és várja, hogy az általa szigorúan megítélt kifejezést a beadványozó egyesület reperálja s módot ad a kedélyek lecsillapítására. A beadványozó egyesület elnöke deklarációt adott és faképnél hagyta az egyesületet, amely eljárást egyáltalában nem lehet honorálni. Kívánatosnak tartja, hogy ez spóradikus eset legyen és ne váljék gyakorlattá. Megadja a lehetőséget, hogy ezt a súlyos kijelentést megmagyarázza. A beadvány ellen komoly kifogása van. A beadvány azt állítja, hogy a szerv nem javította az árakat, hanem jobb árak volnának, ha nem volna. Hogy állításuknak a felterjesztésbe vétele komolytalanságra vall. Kifogásolja, hogy a deklaráció tiszta személyeskedést tartalmaz. Nem tárgyal részleteket, csak általánosságban vádol. Az egyesület nem jogi fórum, hogy vádiratokat tárgyaljon. A beadványban foglaltakat nem hajlandó magáévá tenni. Annak ellenére, hogy álláspontja most sem változott, az a nézete, hogy a Felsődunántúli beadványában foglaltak meghallgatása a magyar erdőgazdaságra nagy veszélyt jelentene. A mostani állapot felborítását lelkiismeretlen kívánságnak tartja. A Felsődunántúli Egyesület elnökét megkérte volna, hogy vonja vissza a beadványt.

Osztroluczky Miklós röviden csak a kardinális kérdésekhez kíván hozzászólni. Ezt megelőzően Inkey szavára reflektálva kijelenti, hogy a beadványban foglalt inkriminált kitételt nem tekinti oly tragikusnak. A Faforgalmi Rt.-t azért állították föl, hogy jobb árat biztosítson. Gróf Esterházy szerint jó volna, ha az árat meg is kapnák, a Faforgalmi Rt. azonban nem tesz eleget kötelezettségének. Nem lehet állítani, hogy az ár kifizetése bizonyatlanná vált, mert az árat a Faforgalmi Rt. megfizetni tartozik. Ha nem volna Faforgalmi Rt., kérdi, jobb volna-e a hely-

zet, jobb lett volna az értékesítés? Két rossz közül a jobbat kellett választani. Végül Czillinger szavaira válaszolva hozzájárul a beadványnak észrevétel nélkül való felterjesztéséhez. A maga részéről azt tartja, hogy ügyvezetőnek a kettős funkciója elválaszthatatlan egymástól s nem összeférhetetlen, mert csak az láthatja el jól az itteni teendőket is, aki be van avatva. Nézete szerint azért is elválaszthatatlan, mert oly egyéniséget üdvözölhetünk az ügyvezetőben, aki hivatása magaslatán áll.

Kallivoda Andor feleslegesnek tartja a szerv fenntartása ügyében az állásfoglalást. A vidéki egyesület fájdalmait, amelyekre a beadványban rámutattak, az országos egyesület, mely a kormánnyal szemben czidőszerint az érdekek képviseletére hivatott, vegye köszönettel tudomásul. Sokkal jobb lett volna, ha az egyesület a minisztérium helyett az országos egyesülethez jött volna. Felkéri a vidéki egyesületeket, hogy kívánságaikkal jöjjenek előbb az Országos Erdészeti Egyesülethez.

Gróf Esterházy Móric báró Inkey szavaira válaszolva nem hiszi, hogy létezne bíróság, amely az Inkey által említett alapon a rágalmazást megállapítaná, nem tudja, hogy jogilag nem-e súlyosabbak az észrevételekben használt kifejezések, hogy az ellenfél nem áll-e jogilag erősebb alapon. Czillinger kérésével kapcsolatosan, hogy az ügyvezető nem hajlandó az érdekelt kereskedőket megnevezni az az észrevétele, hogyha az egyik oldalon bizalmasan kezelik az adatokat, úgy azokat természetszerűleg másikon is bizalmasan fogják kezelni. Kéri, hogy mutassa meg a kötleveleket. Vagy igaz, vagy nem igaz. A komolyság érdekében kéri az adatok közlését. Ha pedig nem mutatja be, úgy ne hivatkozzék azokra.

Ügyvezető csodálkozásának ad kifejezést, hogy őexcellenciája, ki mindig oly élesen disztingvál, fennakad azon, hogy hivatkozott olyan adatokra, amelyeknek okmányszerű bizonyítékát látta, de ahol nem hatalmazták fel arra, hogy a neveket is megemlítse. A bizonyítékot nem hozhatja a választmány elé.

Gróf Esterházy Móric azt hiszi, hogy az egyesület komolyabb testület s hogy bizonyítékok nélkül operálni nem lehet.

Báró Waldbott Kelemennek, mint elnöknek az a kérése, hogy a jövőben az ilyen küzdelmekben úgyszólván természetes és elkerülhetetlen támadások során minden személyeskedéstől tartózkodni szíveskedjenek. A vitában a lényegre nézete szerint nem helyeztek súlyt. Az egyik a hitel kérdése, mely másképen nem volt megoldható. A másik az árak kérdése. A haszon azelőtt a kereskedőé volt, nem pedig a birtokosé. Ma a birtokosok 100%-kal nagyobb tőárakat kapnak. Ahol azelőtt 4.50 pengőért szívesen odaadták a fát, ma 11.50 pengőt is kapnak. Az akció főcélja a haszon elosztása volt, amit sikerült elérni. Gróf Esterházy Móric megjegyzésére, hogy a Faforgalmi Rt. és az egyesület ugyanaz, mint az egyesület elnöke kijelenti, hogy a két intézmény nem azonos. Az egyesület létesítette, illetve hívta életre a Faforgalmi Rt.-t. Végül a vitát lezárva felteszi a kérdést, hogy a Felsődunántúli Egyesület beadványát az egyesület felterjessz-e vagy sem?

Az igazgatóválasztmány többsége nemmel szavaz és ügyvezető indítványát fogadja el, Czillinger kiegészítő indítványát pedig elveti.

Ezután *Papp Béla* a kétéves tanfolyamú alerdész szakiskolára vonatkozólag adja elő a következőket: Az erdőtörvény parlamenti tárgyalásra való előkészítése alkalmával azt az igéretet tettük, hogy annak végrehajtásánál és az Országos Erdészeti Egyesülettel egyetértőleg fogunk eljárni, mert csak így lehet az esetleges ellentéteket kiküszöbölni s a törvényt a gyakorlatban a magyar erdőgazdaság javára alkalmazni. Most, midőn ez a rég várt törvény szentesítést nyert s annak végrehajtására sor kerül, engedje meg az igen tisztelt Igazgatóválasztmány, hogy egy sürgős bejelentést tegyek s kérjem az Igazgatóválasztmány állásfoglalását.

Tisztelettel bejelentem, hogy a földmív. miniszter Úr Őnagyméltósága az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. t.-cikket ez évi augusztus hó 1-én hatályba kívánja léptetni. Evvel egyidejüleg felállítja a szegedi m. kir. erdőgazdaságot, szeptember 1-én pedig megnyitja a törvény 48. §-ának 1. pontjában említett kétéves tanfolyamú alerdész szakiskolákat.

Ezeknek hivatásuk, hogy erdőgazdaságok és vadgazdaságok számára alerdészeket neveljenek, akik a gazdasági és műszaki segédszolgálat, nemkülönben az erdővédelmi, vadvédelmi és természetvédelmi szolgálat ellátásához szükséges és egyéb törvényekben megszabott követelményeknek is megfelelő szakismeretekkel rendelkezzenek.

Ezek az iskolák kifejezetten altiszteket, még pedig olyan altiszteket fognak nevelni, akik a rájuk váró munkát a gyakorlatban kifogástalanul teljesíteni tudják és akiknek igényeit az általuk betöltendő állások el is bírják.

Miután a felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt most már sürgősen ki kell bocsátani, tüisztelettel kérem a tekintetes Igazgatóválasztmányt, méltóztassék nyilatkozni, hogy az előképzettségre vonatkozólag az erdőbirtokosok szempontjából helyesnek s célszerűnek tartja-e azt az elgondolásunkat, hogy a felvételt hat elemi, vagy két középiskolai osztály sikeres elvégzéséhez kötjük és a pályázó legalább 17 éves s legfeljebb 24 éves lehet. Kivételt képeznek a tovább szolgáló altisztek, akiknél a felső korhatár a 28-ik életév.

Megkívánunk a pályázóktól egy évi előzetes erdészeti és vadászati gyakorlati szolgálatot is.

Az erdőőri és vadőri iskolák egyéves tanfolyamát elvégzettek tanulmányaik kiegészítésére az alerdész szakiskolák második évfolyamára beíratkozhatnak. Ezt a kedvezményt azonban csak a törvény életbelépését követő 3 év alatt lehet igénybe venni.

Augusztus végével megszűnik az 1928. óta különben is szünetelő m. kir. erdőgazdasági szakiskola és megszünnek a m. kir. erdőőri és vadőri iskolák is.

Az erdőigazgatóságok székhelyén ebben az évben tartunk utoljára erdőőri és vadőri szakvizsgákat.

Miután az erdőbirtokos urakat az iskola szabályzatával kapcsolatban tulajdonképen csak a most elmondottak érdeklik, tisztelettel kérem a felhatalmazást, hogy a miniszter úr őnagyméltóságának bejelenthessem, hogy a szabályzat ilyen alapon való összeállítását az Országos Erdészeti Egyesület a magyar erdőgazdaság szempontjából a törvényben lefektetett célok elérésére alkalmasnak tartja s ezért azt magáévá is teszi.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Báró Inkey Pál a javaslathoz még hozzászólva a 17 éves kort fiatalnak tartja, szívesen felemelné az alsó korhatárt 20, a felső korhatárt pedig 25 évre.

Ügyvezető 3 éves átmeneti időt javasol, hogy az alatt az idő alatt azok, akik gyakorlati éveiket szolgálják, áttérhessenek a szakiskolára.

Az igazgatóválasztmány ügyvezető javaslatát egyhangúan magáévá teszi.

Ügyvezető javaslatára az igazgatóválasztmány ezután az Országos Fagazdasági Tanácsba és az ellenőrzőbizottságba a lemondott Ajtay Jenő helyébe Schenkengel Lászlót egyhangúan delegálja.

Ügyvezető ezután az ez év nyarán Pécsett tartandó közgyűlés programját ismerteti. Pécs városa ugyanis még a mult év őszén meghívta az egyesületet és a programot is már közölte. A közgyűlés ez év július hó 28-án lenne Pécsett megtartva. A résztvevők a rákövetkező napokon 29. és 30-án pedig két jellegzetes erdőgazdaságot tanulmányozhatnának.

Felhatalmazást kér arra, hogy az elnökség a részleteket letárgyalhassa s hogy a közgyűlési meghívót és a részletes programot az Erdészeti Lapokban közzé tehesse.

Az igazgató választmány egyhangúan az ez évi június hó 28., 29. és 30-án Pécsett tartandó közgyűlés mellett határoz s a szükséges intézkedések foganatosítására a felhatalmazást megadja.

Végül *gróf Teleki József* alelnök, mint a műfa behozatali intézethez delegált bizottsági tag, miután a műfakérdést teljesen nem ismeri, kéri, hogy a műfa kérdésben informálják. Célszerű volna, ha az érdekelt uradalmak a szükséges adatokat rendelkezésre bocsátanák.

Vuk Gyula az érdekelt műfatermelőknek értekezletre való összehívását javasolja.

Báró Waldbott Kelemen elnök javaslatára az igazgató választmány elhatározza, hogy az egyesület a nagyobb műfatermelőket írásban kérje fel, hogy a szükséges tájékoztatást havonként egyszer adják meg.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszönve a szíves érdeklődést, az ülést berekeszti.

Kmf.

Írói tiszteletdíjak! Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület 1930. évi július 1-től kezdődően az Erdészeti Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy atdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli: a kiadóhivatal.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

M. kir. földmívelésügyi Miniszter.

52.914/1935. I.—1. szám.

HIRDETMÉNY.

Az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935 : IV. törvénycikk rendelkezéséből kifolyólag az erdőőri és vadőri szakvizsgák kellő számú jelentkező esetén — *a folyó évben utoljára* — 1935. évi augusztus hó 1-én és az arra következő napokon Debrecenben, Gödöllőn, Győrött, Kaposváron és Miskolcon fognak megtartatni.

Akik az erdőőri vagy vadőri szakvizsgát letenni óhajtják, kérvényüket *1935. évi június hó 21-éig* a lakhelyükre illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Az erdőőri szakvizsga letételének megkönnyítésére az erdőigazgatóságok székhelyein kellő számú jelentkező esetén 1935. évi július hó 1-én kezdődő négyhetes előkészítő tanfolyamot nyitok, amelynek végeztével a hallgatók szakvizsgára bocsáttatnak.

A tanfolyamra való felvételt az illetékes m. kir. erdőigazgatóság eszközli, amelyhez a felvétel iránti kérvényeket *1935. évi június hó 14-éig kell benyujtani.*

A tanfolyamra csak olyan erdőőrök jelentkezhetnek, akik az elemi népiskolát elvégezték, legalább 3 évig megszakítás nélkül erdészeti, illetve vadászati gyakorlati szolgálatban állottak, feddhetetlen előéletüek és 20. életévüket betöltötték.

Az erdészeti gyakorlati szolgálat igazolásául csak az olyan bizonyítvány szolgálhat, amelyet okleveles erdőmérnök állított ki, vagy amelyben folyamodónak tényleges erdőgazdasági vagy erdőőri alkalmaztatását a szolgálati helyre illetékes m. kir. erdőfelügyelő igazolja.

A tanfolyam hallgatói élelmezésükről és ágyneműről maguk kötelesek gondoskodni.

A tanfolyam díjmentes és nem kötelező.

A tanfolyamra vonatkozólag bővebb felvilágosítást a m. kir. erdőigazgatóságok adnak.

Budapest, 1935. évi május hó 17-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter.

52.300/1935. I/2. szám.

HIRDETMÉNY

az állami erdei facsemete- és suhángkiszolgáltatás feltételeiről.

Az államerdészeti csemetekertek facsemete- és suhángfeleslegei az 1935. év őszén és az 1936. év tavaszán az ezeket igénylő birtokosoknak az alábbi feltételek mellett fognak kiszolgáltatni:

I. Alföldi erdők, fasorok, szélfogópászták és facsoportok telepítésére, továbbá az ország bármely részén lévő kopár és vízmosásos terület beerdősítésére erdei facsemete és suháng az államerdészeti csemetekertekben csomagolatlanul átadva, teljesen díjmentesen.

II. Erdőterületek vágásainak és tisztásainak beerdősítésére, továbbá egyéb fásítási célra *erdei facsemete és suháng* a **megállapított ár, valamint az esetleg felmerülő csomagolási és vasúthoz való szállítási költségek megtérítése ellenében.**

III. Méltánylást érdemlő esetekben az I. alatt részletezett területek erdősítéséhez és fásításához szükséges erdei facsemete és suháng díjmentesen a kiszedési, csomagolási és vasúthoz való szállítási költségek elengedésével szolgáltatnak ki.

A csemete, suháng ára és kiszedési költsége:

Tétel	FAFAJ	Ezer darab					Egy drb.	
		1 éves	2 éves	3-4 év.	2 éves	3 éves	I. oszt.	II. oszt.
		iskolázatlan magágyi csemete			iskolázott csemete		suháng	
		ára pengőben						
1.	Erdei-, fekete fenyő . .	4·—	6·—	8·—	7·—	9·—	.	.
2.	Lúc-, vörös fenyő . .	5·—	7·—	9·—	8·—	10·—	.	
3.	Tölgy, cser	7·—	9·—	.	.	.		
4.	Akác	5·—	7·—	.	.	.		
5.	Gledics, sophora, eperfa	6·—	8·—	.	.	.		
6.	Juhar, kőris, szil, nyír .	6·—	8·—	.	.	.		
7.	Celtisz, koelreutheria .	7·—	9·—	.	.	.		
8.	Hárs	15·—	30·—	.	.	.		
9.	Amerikai dió	8·—	10·—	.	.	.		
10.	Vadgesztenye	6·—	8·—	.	.	.	0·40	0·25
11.	Szelíd gesztenye, széíld dió, gyümölcs vadoncok	20·—	25·—	.	.	.		
12.	Maclura	10·—	12·—	.	.	.		
13.	Fűz-, nyár-, eleagnus- és tamariska-dugvány síma	3·—	.	.	.	.		
14.	Fűz-, nyár-, eleagnus- és tamariska-dugvány gyökeres	6·—	8·—	.	.	.		
15.	Egyéb fafajok	10·—	12·—	.	.	.	0·70	0·50

A fenti árakban a csemete és suháng kiszedési költsége, mely ezer darabonként fenyőcsemeténél 1 P 40 fillér, lombfacsemeténél

2 P, suhángoknál darabonként 8 fillér, már bennfoglaltatik.

Csomagolási és a felvevő vasúti állomáshoz való fuvarozási költség ezer darab csemete után 1 P, egy csomag suháng után 2 P (a fenti árakban nem foglaltatnak benn).

Az 1935. évi őszi erdősítésekhez szükséges facsemetét és suhángot legkésőbb 1935. évi július hó végéig, az 1936. évi tavaszi ültetésekhez szükséges facsemetét és suhángot pedig legkésőbb 1935. évi október hó végéig az ültetés helyére illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál, m. kir. erdőfelügyelőségnél, vagy m. kir. erdőhivatalnál szóban vagy írásban kell igényelni. Alföldfásítási célra 5000 darabot meg nem haladó csemetemennyiséget a községi előljáróság útján közös kérvényben is lehet igényelni.

Az igénylésben meg kell jelölni a beültetendő terület helyét (község, dülő), minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokos terület, vágás, tisztás, stb.), kiterjedését, a szükséges csemete s illetőleg suháng faját, korát és mennyiségét, az ültetés idejét (1935. év ősz, vagy 1936. év tavasz), a jelentkezőnek vagy megbizottjának pontos címét (lakóhely, utolsó posta) és végül, *hogy a csemete s illetőleg suháng a közölt (I—III.) feltétel melyike szerint volna kiszolgáltatandó.*

Elkésetten, valamint a földmívelésügyi minisztériumhoz közvetlenül, vagy más hatóságokhoz benyujtott igénylések figyelembe vétetni nem fognak.

Azok, akik a kiutalványozott csemetét vagy suhángot ok nélkül visszautasítják, vagy nem arra a célra használják fel, amelyet megjelöltek, a jövőben állami csemetét nem kaphatnak.

1898. évi XIX. t.-c. alapján állami ellátás alatt álló erdő és kopár területek birtokosai részére szükséges facsemete kiutalványozása iránt a m. kir. erdőigazgatóságok ezentúl is hivatalból intézkednek.

A csemete és suháng tavasszal, március és április hónapban, ősszel pedig október és november hónapban fognak kiadatni, illetőleg szétküldetni.

Budapest, 1935. évi április hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Az 1934. évi 88.000. sz. pénzügyminiszteri rendelet 10. §-a 2. bekezdésének módosítása.

A m. kir. pénzügyminiszter 21.607/1935. VIII. b. szám alatt a tüzifának vagy gömbfának váltságmentes bérmunkában való feldolgozása tárgyában az összes pénzügyigazgatóságokhoz és pénzügyi kirendeltségekhez a következő körrendeletet intézte:

1. Az egyes állati és növényi eredetű nyersanyagok, erdőgazdasági termékek és az ezekből készült áruk után fizetendő forgalmi adóváltságról szóló 1934. évi 88.000 számú pénzügyminiszteri rendelet 10. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezések módosításával

megengedi, hogy a forgalmi adóhivatalok — az érdekelt erdőbirtokosok kérelmére — tüzifának vagy gömbölyűfának váltságmentes bérmunkában való feldolgoztatására jogosító engedélyeket egy-egy gazdasági évre szóló érvénnyel adhassanak ki.

2. A válságmentes bérmunka végeztetésére jogosító engedély kiadása iránt az illetékes forgalmi adóhivatalhoz benyújtandó kérvényben kell bejelenteni, hogy a forgalmi adóhivatal illetékességi területén mely községben van a kérvény benyujtójának erdőbírtoka, s hogy az egyes erdőbirtokokról kitermelt fát melyik fűrésztelepen (telepeken) szándékozik az erdőbírtokos saját gazdasági és háztartási szükségletére váltságmentesen bérmunkában feldolgoztatni. Ha a gazdasági év folyamán az erdőbírtokos bármely okból a kérvényben megjelent fűrésztelepen kivül más fűrésztelepen is óhajt bérmunkát végeztetni, ezt a körülményt legkésőbb a bérmunka megrendeléséig pótlólag be kell jelenteni az illetékes forgalmi adóhivatalhoz. Az engedély iránti kérvények gyorsabb elintézése érdekében kívánatos, hogy az erdőbirtokosok azoknak a községeknek elöljáróságánál, amelyeknek területén erdőbirtokuk feszik, magán a kérvényen vagy az ahhoz mellékelt községi igazolvánnyal igazoltassák, hogy a kérvényben felsorolt községek területén milyen terjedelmű erdőbirtokuk van s hogy az egyes erdőbirtokokon milyen fanemeket (bükk, tölgy, akác stb.) termelnek. A kérvényben ki kell jelentenie az erdőbirtokosoknak azt is, hogy a jelen rendelet (6) bekezdésében előírt nyilvántartást pontosan fogja vezetni. Az az erdőbirtokos, aki az említett nyilvántartást, bármely okból nem vezeti, továbbra is csak az 1934. évi 88.000 sz. pénzügyminiszteri rendelet 10. §-ának (2) bekezdésében előírt módon, esetenként előterjesztett kérelemre kaphat váltságmentes bérmunka végzésére jogosító engedélyt. Ez utóbbi esetben is a kérelmet sorokivül kell elintézni.

3. A benyujtott kérvényeket a forgalmi adóhivatal soronkivül köteles elintézni s az engedélyre jogosult erdőbirtokosnak egy gazdasági évre szóló érvénnyel — 1-től kezdődő folytatólagos folyószámok alatt — az engedélyt kiállítani. A folyó gazdasági évben kiadandó engedélyek az 1935. évi június 30-ig érvényesek.

4. Az engedélyekben az erdőbirtokos nevének és lakóhelyének feltüntetése mellett a forgalmi adóhivatal igazolja, hogy az erdőbirtokos saját háztartási és gazdasági szükségletére a saját erdejéből kitermelt fát bérmunkában váltságmentesen jogosult feldolgoztatni. Magán az engedélyen kell figyelmeztetni az erdőbirtokost az alábbi (6) bekezdésben előirt nyilvántartás pontos veeztésére is. A kiadott engedélyről az engedély számának és az engedélyes nevének, illetve lakóhelyének közlése mellett azokat a fűrésztelepeket is értesíteni kell, amelyeket az engedélyt kérő beadványában megjelölt.

5. A kiadott engedélyekről az ellenőrzés céljára külön nyilvántartást köteles vezetni a forgalmi adóhivatal. A nyilvántartásban a

kiadott engedélyek folyószámainak sorrendjében az engedély számát, az erdőbirtokos nevét, lakóhelyét, a kérvényben megjelölt fűrésztulajdonosok nevét, cégét és telephelyét és a kérvény iktatószámát kell bejegyezni. Az időközi változások feltüntetésére megfelelő jegyzetrovatot is kell tartalmaznia a kimutatásnak.

6. A válságmentes bérmunka végeztetésére jogosult erdőbirtokos az adóváltság lerovásának ellenőrzésére szolgáló eddig vezetett feljegyzéseken (üzleti könyveken) kivül külön nyilvántartást köteles vezetni a fűrésztelepnek (telepeknek) váltságmentes bérmunkában való feldolgozásra átadott fáról. A kimutatásnak a következő adatokat kell tartalmaznia: 1. a fűrésztulajdonos nevét (cégét) és a telephelyét; 2. a fűrésztelepnek váltságmentes feldolgozására átadott fa nemét (bükk, tölgy, akác stb.) és mennyiségét; 3. az átadott faanyaggal végzendő munkát, (pl. deszka, léc-fűrészelés, zsindely, karókészítés, tűzifaaprítás stb.); 4. a fűrészteleptől a munka elvégzés után átvett faáru megnevezését és mennyiségét; 5. az átvétel idejét; 6. az átvett áru raktározási helyét, illetve annak megjelölését, hogy az erdőbirtokos az átvett árut hol és milyen célra használta fel.

7. A fűrésztelep a váltságmentes bérmunkában való feldolgozásra átvett fáról átvételi elismervényt, az elkészített áruról pedig — legkésőbb az áru leszállításakor — szállítójegy másolatot köteles a megrendelő részére átadni. A megrendelő az átvételi elismervényt és a szállítójegy másolatát a (6) bekezdés rendelkezése szerint vezetett nyilvántartás mellékleteként köteles megőrizni. Az ávételi elismervénynek az átvétel idejét, az átvett fa nemét és mennyiségét, a megrendelő nevét és lakóhelyét és a forgalmi adóhivatali engedély számát, a szállítójegynek pedig a szállítás idejét, a szállított áru megnevezesét és mennyiségét a megrendelő nevét és lakóhelyét és a forgalmi adóhivatali engedély számát kell tartalmaznia. Az átvételi elismervénynek, illetve a szállítójegynek megfelelő részletezéssel külön nyilvántartást köteles vezetni a fűrésztelep a váltságmentes bérmunkára átvett, illetve váltságmentesen kiadott árukról. A forgalmi adóhivatalok által kiadott engedélyekről a fűrésztelepnek küldött értesítéseket (4. bekezdés utolsó mondata) ennek a kimutatásnak mellékleteként kell megőrizni. A szállitójegy eredeti példányát ahhoz az adóbevalláshoz kell mellékelni, melyben a fűrésztelep a bérmunkát válságmentes tételként bevallotta.

8. A fűrésztelepeken kivül évenként legalább, egyszer a bérmunkában dolgoztató erdőbirtokosokat is ellenőrizni kell, hogy a (6) bekezdésben előirt nyilvántartásokat megfelelően vezetik-e s hogy a bérmunkában előállított árut valóban saját gazdaságukban használják-e fel.

Meghagyom a Címnek, hogy a jelen rendeletem végrehajtására a forgalmi adóhivatalokat haladéktalanul utasítsa s egyidejüleg a mező-

gazdasági kamarák, illetve a területén működő gazdasági felügyelők útján az érdekelt erdőbirtokosokat, a kereskedelmi és iparkamarák útján pedig a fűrésztulajdonosokat megfelelően tájékoztassa.

A m. kir. földmívelésügyi minszter úr ad 53.043/1935. I—1. számú felhívása az Államerdészeti Tisztviselők Gyermekeinek Nevelését Segélyező Alapból az 1935—36. tanévben kiosztható segélyek ügyében.

A m. kir. földmívelésügyi minisztérium szolgálati ügyköréhez tartozó államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alapból az 1935—36. tanévre szóló segélyek az 1915. évi 104.197. szám alatt jóváhagyott szabályzat 8. §-ának 4. pontja értelmében az 1935. évi augusztus havában kerülnek kiosztásra.

Az idézett szabályzat értelmében segélyben részesülhetnek az állami erdészetnél (kincstári erdőknél, állami ellátásba vett községi stb. erdőknél, a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem erdőmérnöki szakosztályánál, az Erdőgazdasági Szakiskolánál, az Erdészeti Kutató Intézetnél és az Erdőőri és Vadőri Iskoláknál) alkalmazott tényleges szolgálatban álló, nyugdíjazott és elhalt tisztviselőknek (erdőtiszteknek, erdészeti tanároknak, erdészeti mérnököknek, kincstári erdészeti orvosoknak, erdőszámvevőségi tisztviselőknek, irodatiszteknek) mindkét nembeli gyermekei, illetőleg árvái, ha az alább felsorolt belföldi intézetek valamelyikének rendes tanulói közé az 1935—36. tanévre felvétettek, továbbá, ha az 1934—35. tanévben a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyitványaikban kitüntetett összes osztályzatuknak legalább fele kitünő, jeles, vagy jó.

Elégtelen osztályzat a segélyezést kizárja.

Tornából, énekből, valamint az egyes nem kötelező tantárgyakból nyert osztályzat az igényjogosultság megállapításánál nem jön számításba.

A kérvényhez a folyamodás időpontját *közvetlen* megelőző tanévről szóló iskolai végbizonyitványt kell csatolni, kivéve azt az esetet, ha a gyermek erről a tanévről ilyen bizonyitványt a saját hibáján kívül nem kaphatott, amely esetben kellő megokolással a még előbbi évi iskolai végbizonyitványt kell csatolni.

A segélyek adományozása a folyamodó tisztviselő, illetőleg árva vagyoni viszonyainak számbavételével történik. Egyenlő igényjogosultság mellett előnyben részesülnek az árvák és azok a tisztviselők, kiknek több ellátatlan gyermekük van vagy akiknek hivatali székhelyén tanintézet nincsen.

A tisztviselők rendesen csak egy gyermek nevelésére nyerhetnek segélyt, 2 gyermek, vagy rendkívüli esetben 3 gyermek után csak akkor, ha az illetőnek első esetben legalább 4, vagy a második esetben legalább 5 még szülői ellátást igénylő gyermeke van.

A segély a Szabályzat értelmében mindenkor csak egy-egy tan-

évre szól. A segélyben részesülő a következő tanévben is részesülhet segélyben, de csak új kérvény alapján.

Az alap a segélyeket kettő egyenlő félévi részletben szolgáltatja ki, de csak abban az esetben, ha a gyermek tényleg a fent elősorolt tanintézetek valamelyikében tanul és ha a gyermeknek az illető tanintézetben *megtörtént felvétele* megfelelően igazoltatik.

A segélyezés iránt benyujtott kérvényekben okvetlenül ki kell tüntetni a folyamodó évi fizetését, illetőleg nyugdíját, összes ellátatlan gyermekeinek számát és korát, a tanintézetet, melyet látogatni fognak, az esetleg élvezett ösztöndíj, vagy más ilyenmű állandó segély összegét s a kérvényhez csatolni kell a segélyezendő gyermekek legutolsó iskolai bizonyítványait, nemkülönben a *szülők vagyoni állásáról szóló hatósági bizonyítványt,* illetőleg atyátlan-anyátlan árváknál az árvaszék igazolványát.

Ha a kérvényekhez a *szükséges iskolai bizonyítványok,* vagy egyéb okiratok, illetve azok hitelesített másolatai *valamely körülmény miatt egyidejűleg csatolhatók nem volnának,* a kérvényt az alább kitűzött határidőre iskolai bizonyítvány stb. nélkül is feltétlenül be kell nyujtani és az iskolai bizonyítványt vagy egyéb okiratot azoknak megszerzése után pótlólag bemutatni. A határidőn túl beérkező kérvények *a Szabályzat 31. §. értelmében figyelembe nem vétetnek.*

Felhívom az érdekelt szülőket, illetőleg gyámokat, hogy az alapból nyerhető segélyek adományozására irányuló *bélyegtelen* kérvényüket: „Az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságához" (Budapest, V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. sz., III. em. 309. ajtó) címezve, továbbítás céljából a lakóhelyükön lévő, vagy az ehhez legközelebb fekvő valamelyik állami erdészeti hatóságnak adják át, vagy közvetlenül postán maguk küldjék el, de mindenesetre oly időpontban, *hogy a kérvény legkésőbb július hó 6-án Budapesten rendeltetési helyén legyen.*

Budapest, 1935. évi május hó.

A m. kir. fölmívelésügyi miniszter.

IRODALOM

Heske—Abetz—Röhrl: Forstliche Rundschau der Zeitschrift für Weltforstwirtschaft. Band 7, Heft 1. Ausgegeben im April 1935. Verlag von I. Neumann, Neudamm.

A most már hetedik évfolyamába lépett értékes mű szerkesztésében változás állott be, amennyiben az eddigi szerkesztő prof. dr. H. Weber a mult évben hirtelen meghalt és a kiadó cég, I. Neumann Neudamm a szerkesztést prof. dr. ing. F. Heske tharandti, prof. dr. K. Abetz, mündeni és prof. dr. A. Röhrl tharandti főiskolai tanárra bízta.

Magának a folyóiratnak, illetve erdészeti szemlének külső alakjában, beosztásában és tartalmában lényeges változás nem történt. A német erdészeti irodalom termékeinek ismertetése ismét a füzet legnagyobb részét teszi: a 128 oldalból 84 oldal a legutóbb napvilágot látott német erdészeti munkák ismertetése, azután következik a francia, belgiumi és svájci, olasz, jugoszláv, lengyel, román, orosz, spanyol, csehszlovák és végül a magyar erdészeti irodalom, melyet Mayer Zoltán tanársegéd ismertet.

F. M.

Dr. W. Schoenichen: Urdeutschland. Deutschlands Naturschutzgebiete in Wort und Bild. 5.—7. Lieferung. Verlag I. Neumann, Neudamm.

Németország természetvédelmi területeit leíró ez a pompás díszmű könnyebb beszerezhetés végett füzetekben jelenik meg. Legutóbb az 5., 6. és 7. füzet került a könyvpiacra.

A sima fehér papírra nyomott számos kép, különösen az egész oldalas nagy fényképek igen emelik a munka becsét.

Az ötödik füzet röviden megemlékezik az északamerikai híres nemzeti parkokról, majd leírja a spanyol, két francia, három svájci, két olasz, csehszlovák és lengyel, egy jugoszláv, osztrák és két román nemzeti parkot.

Ebből tehát kitünik az a sajnálatos tény, hogy míg a körülöttünk elterülő s illetve az összes európai országoknak már vannak nemzeti parkjaik, kisebb-nagyobb természetvédelmi területeik, addig nekünk egy sincsen, de most, amikor természetvédelmi törvényünk

már van, joggal remélhető, hogy a szomszédos balkáni országokkal szemben is fennálló ez az elmaradottságunk hamarosan megszűnik és mi is ki fogunk jelölni egynéhány természetvédelmi területet.

Az előttünk fekvő 6. és 7. füzet a német berchtesgadeni továbbá a Karwendel, Ammergauer Berge és az osztrák „Hohe Tauern" hegységben levő természetvédelmi terület részletes leírását tartalmazza.

F. M.

H. Beck—Broichsitter: Der Jagdteckel. Seine planmässige Ausbildung zur Vielseitigkeit. Verlag von I. Neumann, Neudamm, Preis 1.20 R. M.

A tacskóról, a csillogó, okos szemű, ügyes kis vadászbajtársról szól ez a könyvecske, amely valóban hézagot pótló a vadászati szakirodalomban.

A szerzőnek az a törekvése, hogy bemutassa a tacskót, mint „használati" ebet s ezért útmutatást ad a vadászoknak, főként a vadőröknek arra nézve, mi módon használhatják fel a maguk céljaira a tacskónak vele született jó tulajdonságait és hogyan feljeszthetik azokat a lehető legnagyobb tökéletességre. Ennek kapcsán igyekszik megcáfolni azt a balhiedelmet, hogy a tacskó rendszeres kiképzésre és használatra nem volna alkalmas.

F. M.

Cramton Louis. Early history of Yellowstone National Park. Washington. Government printing office. 1932. 148. I.

A belügyminiszter megbízásából a szerző tanulmány tárgyává tette az első nemzeti park keletkezésének történetét, különösen súlyt fektetve a parkot érintő törvényhozásra. Munkájának bevezetésében megállapítja azokat az irányelveket, amelyek a törvényhozásban a nemzeti parkokat illetőleg érvényesülnek, összesen 12 pontban foglalja össze megállapításait. Ezeket az irányelveket a parkszolgálat tovább fejlesztette és az 1932. évi jelentésben már 17 pontban foglalja össze. Részletesen foglalkozik az eredeti források alapján a Yellowstone felfedezésének történetével, különösen érdekes G. C. Doan hadnagy 1870. évben tett utazásának igen részletes leírása. Leírja a park létesítésének törvényhozási útját, majd időrendben felsorolja mindazt a birodalmi törvényt, amely a parkra vonatkozik. Végül a park bibliografiáját adja. A függelékben szószerint hozza az alapvető törvényeket és az első kutatók jelentéseit és leírásait. Aki egy nagy világjelentőségű természeti emlék történetével akar megismerkedni annak figyelmébe ajánlom ezt a kis munkát annál is inkább, mert a nemzeti parkpolitika irányelveinek megállapítása más államban is hasznos útmutatást szolgáltat nemzeti parkok létesítésénél. A könyv ára 10 cent.

Br. W. J.

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HÍREK.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Lukács Endre miniszteri tanácsost — saját kérelmére — kiváló és hasznos szolgálatainak elismerése mellett, 1935. évi június hó végével végleges nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Szegedy Oszkár m. kir. főerdőmérnököt Debrecenből Nyiregyházára a m. kir. erdőfelügyelőséghez, Rőczei Géza m. kir. erdőmérnököt Nyiregyházáról Debrecenbe az erdőigazgatósághoz és Kósa Gyula m. kir. s. erdőmérnököt — Pétervásárára történt áthelyezésének hatályonkívül helyezése mellett — Balatonboglárról Egerbe a m. kir. erdőfelügyelőséghez áthelyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Kálmán Béla m. kir. erdőtanácsost Vas vármegye területére az állami erdőfelügyelői teendők ellátásával megbízta.

A mezei szil betegségének elsődleges oka — megállapításom szerint — a tenyészeti időszak alatt évek óta tapasztalható száraz időjárásra, a kevés csapadék és a faállományok nagyfokú párologtatása, itt-ott a vízelvezető árkok és csatornák hatása, vagy folyószabályozás folytán beálló talajvízszintsülyedésre és a mezei szilnek ama tulajdonságára vezethető vissza, hogy nedves, vizet át nem eresztő talajban, vagy magas talajvíznél — a lucfenyőhöz hasonlóan — sekély gyökérzetet fejleszt; betegségének másodlagos és pusztulásának oka pedig az, hogy a talaj nedvessége iránt igen nagy kívánalmakat támasztó és ehhez szokott mezei szil tartós szárazság vagy talajvízsülyedés esetén nedvkeringési zavarokat szenved, melyek következtében gyökerét az Armillaria mellea Vahl. (Agaricus melleus Quél.), galyait, ágait, törzsét pedig a Ceratostomella ulmi Buisman (Graphium ulmi Schwarz) nevű gomba fertőzi és hogy ezek élősködése folytán fokozott nedvkeringési zavarokat, majd teljes nedvrekedést elszenvedett fák alkalmas költő-

helyeivé válnak a szúknak, cincérekrnek és más másodlagosan káros rovaroknak.

A szilbetegségnek a szárazság lévén az elsődleges oka, ennélfogva nem új betegség, mert a szilek pusztulása hazánkban 30—35 év előtt is tapasztalható volt.

Beérkezett 1935 június hó 7-én. *Kelle Arthur*
egyetemi ny. r. tanár

Az erdészeti, vadászati és halászati személyzet fegyverhasználata Németországban. A német birodalmi kormány ez évi február hó végén oly törvényt hozott, amelynek tartalma az Ausztriában is végre szabályozott-kibővített fegyverhasználati kérdéssel kapcsolatban érdeklődésre tarthat számot. A törvény értelmében az erdészeti és vadászati alkalmazottak, valamint a halászati tisztviselők és a halászati felügyelők, amennyiben bizonyos előfeltételeknek megfeleltek, szolgálatuk ellátása közben a következő feltételek fenforgása esetén fegyverhasználatra jogosultak:

a) A testre és életre egyaránt veszélyes támadás vagy fenyegetés elhárítása céljából,

b) a szolgálat szabályszerű ellátásából fakadó intézkedésekkel szemben előzetesen kifejtett erőszakos ellenállás legyőzése érdekében,

c) oly személyek feltartóztatása céljából, akik a szolgálat szabályszerű ellátása közben elrendelt intézkedések elől menekülést kísérelnek meg.

A testre és életre egyaránt veszélyes fenyegetésnek azt kell tekinteni, ha feltartóztatott vagy menekülő személyek a fegyver vagy más veszélyes eszközök letételére vonatkozó felszólításnak nem tesznek azonnal eleget, vagy ha a letett eszközöket határozott engedély nélkül ismét felvenni próbálják. A fegyverhasználatot a szabályok értelmében felhívás kell, hogy megelőzze. A felügyeleti szerv a felhívással magát megismertetve a megszólítottat a menekülés megkísérlésének abbahagyására felhívja. A felhívás a levegőbe lőtt figyelmeztető lövéssel megismételhető. A fegyverhasználatot csak a törvényes cél elérésére szükséges mértékben szabad igénybe venni. Lőfegyver a személynek közvetlen védekezés céljából való megtámadásának kivételével csak akkor használható, ha más eszközök alkalmazása nem vezetett eredményre, avagy, ha a cél ezekkel nyilvánvalóan nem biztosítható.

(A Wiener Allgemeine Forst und Jagd Zeitung ez évi 14-iki számából.)

Milyen gyorsan repülnek a madarak? Két madártudós, C. Ingram és R. Meinerzhagen megállapította, hogy a madarak sokkal gyorsabban és magasabban repülnek, mint ahogy eddig hit-

ték. A kibic például 700-tól 2800 méter magasságba is fölszáll, a vadludak gyakran 3000 méter magasságba is eljutnak és a varjak még őket is „túlszárnyalják": 3700 méterig emelkednek.

Gyakran láttak már liléket 2000 méter magasságban, ugyancsak fecskéket is. A seregélyek átlagos röpülési magassága 1000 méter.

Wallaston, az ismert madártudós megfigyelte himalayai állomásán, hogy a rozsdafarkúak és a godák 5500 és 6500 méterre is jönnek. Ezek a madarak a legkülönbözőbb irányokban átrepülték a Himalayát.

Mindeddig azt hitték, hogy a vándormadarakat más, idősebb madarak vezetik, amelyek ki tudják kerülni a sivatagokat és a veszedelmes vidékeket. Lucanus, a tudós kijelentette, hogy az Alpok fölött a vándormadarak nem röpülnek.

Most a svájci madártani bizottság megállapítja, hogy a vándormadarak számtalanszor átkelnek az Alpokon is.

Ami a madarak röpülési sebességét illeti, a tudomány még nem szolgáltathat biztos adatokat. J. A. Thomson szerint a holló óránkénti sebessége 50 kilométer, a seregélyé 75. Az aranylilék 15 óra alatt 5200 kilométert tesznek meg, vagyis óránként 345 kilométert. Lábukra erősített gyűrűkből megállapíthatták, hogy Amerika északsarki tartományáig és Argentináig is eljutnak. Egy angol röpülő találkozott egy vándorló fecskerajjal. 250 kilométer sebességgel haladt a röpülő, de nem tudta utolérni a fecskéket.

(A „Pesti Hirlap" ez évi május hó 30-iki számából.)

A fagázzal hajtott kocsik használatának előmozdítása Németországban és Franciaországban. Németországban és Olaszországban is az állam törekszik arra, hogy a fagázzal hajtott kocsik használatát adópolitikai rendszabályokkal előmozdítsa. Így Németország a hazai hajtóanyagokat, úgymint fagázt, faszéngázt, gőzt, villamosáramot használó szállítási eszközök adóját, a folyékony üzemanyagokat használók után kivetett adó felében állapította meg. Még tovább ment a téren nemrég Franciaország, amely a mult év december hó vége óta a fa vagy faszéngázt használó valamennyi szállítóeszköz részére teljes adómentességet engedélyezett.

(A Wiener Allgemeine Forst und Jagd Zeitung ez évi 21. számából.)

Szúnyogoknak violaszínű sugarakkal való irtása. Bombayban a láz nagyfokú terjedésével Indiát erősen veszélyeztető szunyogoknak irtása céljából egy legújabb szerkezetű violaszínű sugarakkal dolgozó berendezéssel eredményes kísérleteket végez-

tek. A berendezés egy üres toronyból áll, amelynek tetejére a violaszínű sugarak kibocsátására szolgáló cső van felszerelve, és amely belül a rovarok összegyüjtésére nagy üreggel bír és alul egy hatalmas szívó ventillátorral rendelkezik. Az egyik Bombaytól mintegy 40 km távolságon végrehajtott kísérletnél a torony tetején elhelyezett fényszóró fénye által miriádszámra odacsalt rovarokat a ventilátor a toronyba szívta, úgy hogy a violaszínű sugarak által megölt szunyogok az óriási fogócsapdát rövid néhány perc alatt teljesen megtöltötték. Most Indiának lázveszélyes vidékein ily fogótornyoknak nagyszámban való felállítását tervezik.

(A Wiener Allgemeine Forst und Jagd Zeitung ez évi 21. számából.)

A vadállomány pusztulása a jégsujtotta vidékeken. Az a katasztrofális jégverés, amely a Dunántúl, a Duna—Tisza-közének és a Nagy Magyar Alföldnek egyes részeit érte, nemcsak a föld termését semmisítette meg, hanem teljesen elpusztította a vetésekben, takarmányfélékben és a kaszálókban tartózkodó apróvadat is. Ezeken az óriási terjedelmű jégverte területeken elpusztult az egész fácán-, fogoly-, fürj-, nyul- és viziszárnyasállomány. A sík területeken sok őz se kerülhette el sorsát és csak ott lehetett menekülésről szó, az apróvadnál és az őznél, ahol sűrűbb remizek és erdők nyujthattak menedéket. A szabadban, fészkeken ülő fogoly- és fácánkotlók tojásaikkal együtt, az apró és gyenge nyulak még ezeken a védelmet nyujtó helyeken is elpusztultak.

A helyzet tehát az, hogy a vadászterület tulajdonosoknak és vadászbérlőknek ezeken a vidékeken újból kell a vadállományt telepíteni, ami nemcsak azt jelenti, hogy szögre kell akasztani jó néhány évre a puskát, hanem igen nagy költségekkel élővadat kell beszerezni és jövőre a megfelelő időben kiereszteni.

Ahol a vadászati jog bérlőinek az ilyen befektetésekre nincs anyagi tehetségük, nagyon sok esetben előáll majd az a helyzet, hogy elállnak a bérlettől, nem fizetnek és veszni hagyják biztosítékukat. Ebben az esetben az ilyen, vad szempontjából tönkretett vadászterületek azután nagyon nehezen lesznek kiadhatók és ha igen, akkor is csak a régihez képest sokkal alacsonyabb áron. A községek lakosságát tehát még ezzel is súlyos csapás éri és pedig hosszabb időre, mert hosszú évekig tart, míg a most elpusztult vadállományt a régihez hasonlóra felgyarapítják. A legtöbb elpusztult vadászterület bérlői a köz- és magántisztviselői karból kerülnek ki. Ez az osztály, mint köztudomású, új terheket már nem képes elviselni és ezért kénytelen lesz ennek a szép és egészséges sportnak üzéséről jó időre lemondani.

B. Gy. (A „Pesti Hirlap" ez évi június hó 2-iki számából.)

Értesítés. Lapunk egy régibb számában hírt adtunk arról, hogy k. Benkő Pál kir. gazd. főtanácsos tollából egy általános „*Vadászati szakkönyv*" jelenik meg a királyi magyar egyetemi nyomdában. Most arról értesülünk, hogy a nagyszámú megrendelés folytán a könyv szedés alatt van, július 1-re meg is jelenik. A kb. 450 oldalas, gazdag tartalmú, díszes vászonkötésű (aranynyomással), finom famentes papírra nyomott könyv ára, az egyetemi nyomdában (Budapest, VIII., Múzeum-körút 6) f. évi július hó 1-ig megrendelve 8 pengő, bolti ára 10 pengő lesz. Mivel a könyv előállítása költséges s csak néhány száz példány kerül kereskedésbe, kívánatos, hogy a megrendelni szándékozók a könyvet mielőbb a nyomdában rendeljék meg, mert a könyv így nemcsak olcsóbb, hanem azt hamarább és biztosan meg is kaphatják. A könyv egy levelezőlapon megrendelhető.

Kérelem a népies növény- és állatnevek gyüjtésére. Az Országos Néptanulmányi Egyesület és a Magyar Nyelvőr megbízta Beke Ödön ismert nyelvtudóst, a magyar növény- és állatnevek etimológiai szótárának kidolgozásával, s ő már föl is dolgozta a régi és népies nyelvanyag nyomtatásban megjelent részét. Munkaközben azonban kiderült, hogy sok területről egyáltalán nincs, vagy alig van megbizható anyaggyüjtés, azért szükségesnek tartjuk az egész ország területére kiterjeszkedő gyüjtésnek a megindítását. Kérjük tehát, szíveskedjék följegyezni, hogy azon a vidéken, hogy nevezi a nép az egyes növényeket és állatokat. Minden följegyzése fontos, még a legközönségesebbeké is, így a kerti és mezei, valamint erdei növények, fák, cserjék, gombák, az állatok közül az emlősök, madarak, halak, bogarak, stb. nevei. Mindenütt följegyzendő a falu, puszta (megye) és város neve és a kiejtés is megjelölendő. Nélkülözhetetlen az illető növény és állat tudományos meghatározása s amennyiben ez nehézségekbe ütközik, szakembert kell erre vonatkozólag megkérdezni. Növényeket (szár, levél és virág) legjobb gyüjteni a névvel együtt, a meghatározást elvégeztetjük megfelelő szaktudósokkal. A neveken kívül érdemes följegyezni a növényekhez és állatokhoz fűződő néphitet, babonákat, orvosló erőt, szokásokat, játékokat, mondákat és versikéket, sőt a gyermekek adta neveiket is, mert sokszor ezek fontos felvilágosítást adnak a nevek eredetére nézve. A gyüjtés minél nagyobb mértékben való megindítása rendkívül fontos a nyelvtudományon kívül a néprajzra és a természettudományokra nézve. Az adatokat szíveskedjék a következő címre küldeni: dr. Beke Ödön, reálgimn. tanár, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 35. IV. 26. Szíves közreműködését előre is hálásan köszöni az Országos Néptanulmányi Egyesület és a Magyar Nyelvőr szerkesztősége.

Versenytárgyalási hirdetés (Kivonat).

A magyar királyi államvasutak igazgatósága 459.3 m³ tölgy és 53.4 m³ fenyő hídfaanyag szállítása iránt nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi június hó 19-én déli 12 óráig adandók be, a bánatpénz pedig ugyanaz nap déli 12 óráig teendő le.

A versenytárgyalásra vonatkozó részletes feltételek, valamint az ajánlati ürlapok a magyar királyi államvasutak beszerzési főosztályában (Budapest, VI., Andrássy-út 75, III. 386) naponta 12—14 óra között vehetők át.

Budapest, 1935. évi június hó.

Az Igazgatóság.

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai június hónapban.

I. Faárak:
termelők és nagykereskedők közötti forgalomban:

A) Lombfaanyagok.

1. *Gömbfa m³-ként*

ab feladóállomás. Pengő

Tölgy 30 cm felül	25—35
Tölgyfournier 45 cm felül	50—70
Bükk 30 cm felül	20—26
Gyertyán 25 cm felül	20—30
Kőris 30 cm felül	20—35
Jávor 30 cm felül	30—50
Szil 30 cm felül	10—15
Éger 26 cm felül	20—35
Nyár (gyufafa)	17—22
Nyár 50 cm felül	30—40
Kőris bognárfa 10 t vg.	280—300
Szil „ 10 „ „	240—260
Akác „ 10 „ „	240—260
Akácoszlop . 10 „ „	250—270

2. *Fűrészelt lombfaanyag.*

m³-ként budapesti paritásban + forgalmi adó.

	Pengő
Tölgy, merkantil, szélezetlen	100—110
Kőris I. o.	110—130
Szil	—
Gyertyán jobb	80—100
Jávor I. o.	130—140
Éger merkantil	90—120
Nyár	—
Hárs, merkantil	100—110
Bükk gőzölt, I. o. szél.	110—120
Bükk „ I. o. szélezetlen	100—110
Bükk gőzöletlen „	—

3. *Tűzifa.*

A Faforgalmi Rt. által a termelőknek június hóban 10.000 kg-ként fizetendő átvételi árak pengőben budapesti paritásban, I. osztályú áruért a következők:

		Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó
Bükk	1933/34. évi	310	300	270	220	270
Gyertyán	„	305	295	265	215	265
Cser, tölgy, kőris	„	290	280	240	190	240
Akác, száraz	„	265	255	235	195	235
Egyéb keményfa	„	270	260	230	180	230
Fenyő	„	280	—	230	—	—
Lágy lombfa	„	240	—	200	—	200
Hántott cser, tölgy	„	—	—	290	—	—

Belföldi tűzifaárak kisebb vételeknél, 10.000 kg-ként, pengőben, budapesti paritásban, mintegy 80 pengős fuvarral:

1933—/34 évi

Bükk, hasáb	340—345
„ dorong	295—300
Gyertyán, hasáb	310—320
„ dorong	280—290
Cser és tölgy, hasáb	285—295
„ „ dorong	250—260
Akác, hasáb friss	270—280
„ dorong	250—260
Hántott fa	330—335

(Nagyobb tételeknél a mennyiség, szállítási határidő és előleg szerint az árak megfelelően alacsonyabbak.)

Román tűzifaárak helyt leadóállomás, 10.000 kg-ként, pengőben:

	I. árkörzet	II. árkörzet
I. o. bükk, hasáb	265—310	315—330
Egyéb bükkfa	270—295	300—315
Tölgy, cser stb.	265—290	300—315
Hántolt tölgy	265—310	315—330

(Az árkörzetek beosztását lásd 1934 évi nov. lapszámunk hivatalos közleményei között.)

4. *Egyéb faanyagok:*

Bükk keréktalp db (f) —
Kőris „ „ „ 32—34 f
Nyírfarúd „ „ 1.80—2.—
Tölgydonga I-a akója 2·50—5·—
Tölgydonga II-a „ —
I-o. tölgyparketta, méretszerint 7—9
II-o. „ „ „ „ 6—8
I. o. bükk parketta . . 5·00—5·50
II. o. „ „ . . . 4·50—5·00

B) Fenyőfaanyagok.

6. *Budapesti fenyőfa-detailárak m³-ként:*

ab raktár.

	Pengő
Válogatott lúcfenyő	110—120
I. oszt. áru 24 mm alapon	100—110
II. oszt. áru 24 mm alapon	80—90
III. oszt. áru 24 mm alapon	65—70
Léc, hosszú	60—65
Zárléc lúcfenyő	60—65
Faragott fa alapára	42—45
Fűrészelt fa 6 m-ig	54—60
Zsindely ezre, 18 collos	—

7. *Import fenyőfaanyagok*, nagybani árak m³-ként ab magyar határ.

a) **Erdélyi áru:**

	Pengő
Lúc, építési anyag, széles	80—85
Román IV. oszt. lúc széles	66—68
Román V. oszt. lúc, széles	54—57
Román VI. oszt. lúc, széles	44—46
Román V. oszt. jegenye széles	42—44
Léc, zárléc	30—50
Zsaluzó áru VI. o.	34—36
Faragott fa	24—29
Fenyőrúd 7—8 cm. fm.	0·20
„ 9—11 „ „	0·19—0·20

b) **Osztrák áru:**

Helyt Budapesten.

	Pengő
Széles építési anyag	48—50
Keskeny „ „	39—40
Léc, zárléc	48—50

8. *Faszén:*

	Pengő
Belföldi I-a 10.000 kg	480—520
Román faszén I-a 10.000 kg	500—540
Retortaszén ab m. h. à.	650—730

II. Építési anyagok árai:

Budapest ab gyártelep.

Égetett agyagtégla ezre nagyméretű	26—30 P
kisméretű	21—24 „
1 q égetett mész	2.35-3.20 „
100 kg. portlandcement	kb. 5.20—5.80

Az „Erdészeti Lapok“ 1935. évi VI. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 *mm)* garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajtával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajtával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kegyes-tanítórend főnöke pályázatot hirdet erdőmérnöki állásra. Feltételek: Főiskolai oklevél, legalább 4—5 évi gyakorlatról szóló bizonyítvány, róm. kath. vallás. Nős pályázók saját és házastársuk keresztlevelét és egyházi házasságkötésükről szóló bizonyítványukat is mellékelik. Kötelessége: az uradalom összes erdeinek szakszerű ellátása és kezelése s az uradalmi halastavak kezelése. Az állás nyugdíjas. Javadalma az első próbaévre az uradalomban szokásos III. oszt. intézői javadalom, a próbaév eltelte után a véglegesítéssel II. oszt. intézői javadalom. A kellőkép felszerelt kérvények június 30-ig a magyar kegyes-tanítórendi uradalom jószágkormányzósága, Mernye (Somogy vm.) címre küldendők. Személyes jelentkezés alulirott rendfőnöknél (Budapest, Váci-u. 33.) és a mernyei jószágkormányzónál. Az állás augusztus 15-ig elfoglalandó.

Dr. *Sebes Ferenc* s. k.,
rendfőnök.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37. szám. Telefon: 32-2-60.

Nagyobb erdőbirtokot megvételre keresünk. Ajánlatot és tájékoztató leírást a szerkesztőségbe, „Erdőbirtok" jeligére kérünk. (5)

464/935. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Cegléd m. város Horthy Miklós közkórháza 1935/36. fűtési idényre szükséges alant felsorolt tüzelőanyagokra nyilvános versenytárgyalást hirdet:

1100 q budai gázgyári vagy más származású osztályozott darabos kokszra, 1300 q hazai termésű tölgy-, bükk- vagy akácfára. Két éves vágású, maximum 10% doronggal, 500 q 5000-en felüli kalóriás darabos magyar szénre, 800 q 5000-en felüli kalóriás magyar rostált dara szénre (15—20 mm nagyság).

Az ajánlatokat 1935. július 3-án 10 óráig kell beadni. Ugyanezen időpontig kell az ajánlati végösszeg 2%-ának megfelelő bánatpénzt Cegléd m. város közpénztárába befizetni és a nyugtát az ajánlathoz kell csatolni.

A versenytárgyalásban résztvenni óhajtók a kórház gondnoki hivatalától „ajánlati minta"-t és „szállítási feltételek"-et kötelesek beszerezni.

Cegléd, 1935. június hó 11-én.

Dr. Gombos Dénes s. k.
igazgató-főorvos.

Réti István s. k.
kórházgondnok.

Az „Erdészeti Lapok" 1935. évi VI. füzetének tartalma:

Stádium Sajtóvállalat RT., Budapest. Felelős üzemvezető: Győry Aladár

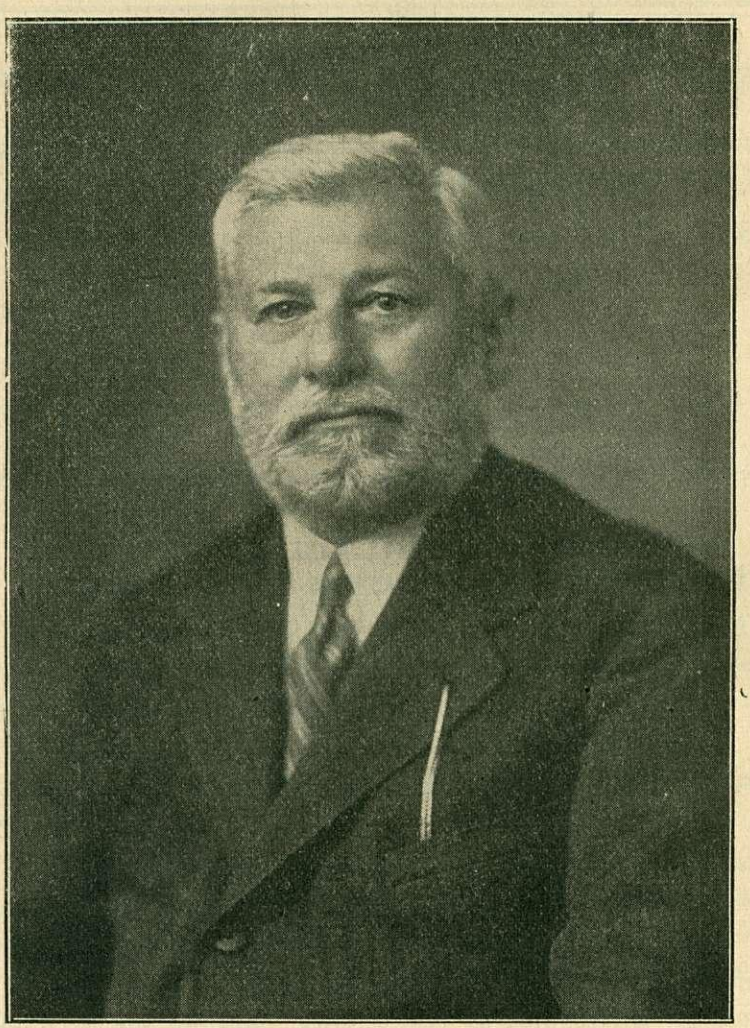

Papp Béla miniszteri tanácsos